

BURMISTRZ MIASTA ŁAŃCUTA

ul. Plac Sobieskiego 18

37-100 ŁAŃCUT

OA.0050.42.2016

**Zarządzenie Nr 42 /2016
Burmistrza Miasta Łąncuta
z dnia 12 lutego 2016 r.**

w sprawie przyjęcia i przekazania pod obrady Rady Miasta Łąncuta projektu uchwały Rady Miasta Łąncuta w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łąncut na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020- 2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz.1515 ze zm.), art.18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz.1232 ze zm.), zarządzam, co następuje:

§ 1. 1. Postanawiam przyjąć i przekazać pod obrady Rady Miasta Łąncuta projekt uchwały Rady Miasta Łąncuta w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łąncut na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020- 2023, stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia.

2. Uzasadnienie do projektu uchwały, stanowi załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 2. Wykonanie powierza się Kierownikowi Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

ZASTĘPCA BURMISTRZA

Joanna Rupa

Pismo przygotowała: Elżbieta Surmacz - inspektor
Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami

tel. +48 17 249 04 08
e.mail: srodowisko@um-lancut.pl

Data sporządzenia pisma: 2016-02-09

Podpis sporządzającego pismo:

Podpis akceptującego pismo:

Kierownik Wydziału
Organizacyjno-Administracyjnego

Małek Sowa

Kierownik Wydziału
i Gospodarki Odj.

Załącznik Nr 1
do Zarządzenia Nr 42/2016
Burmistrza Miasta Łańcuta
z dnia 12 lutego 2016 r.

projekt

Uchwała Nr Rady Miasta Łańcuta z dnia

w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łańcut na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515 ze zm.), art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.), Rada Miasta Łańcuta uchwala co następuje:

§ 1. Uchwala się Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łańcut na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr V/27/2011 Rady Miasta Łańcuta z dnia 24 lutego 2011 r. w sprawie przyjęcia przez Gminę Miasto Łańcuta Programu Ochrony Środowiska oraz Planu Gospodarki Odpadami na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Łańcuta.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Pismo przygotowała: Elżbieta Surmacz - inspektor
Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami

tel. +48 17 249 04 08
e.mail: srodowisko@um-lancut.pl

Data sporządzenia pisma: 2016-02-09	Podpis sporządzającego pismo: 	Podpis akceptującego pismo: Anna Kucharska
-------------------------------------	---	---

Kierownik Wydziału Ochrony Środowiska
i Gospodarki Odpadami

Kierownik Wydziału
Organizacyjno-Administracyjnego

Marek Sowa

ZASTĘPCA BURMISTRZA

Joanna Rupa

Załącznik
do Uchwały Nr
Rady Miasta Łańcuta
z dnia lutego 2016 r.

BUKALCZE
Szymon Chwałka

Gmina Miasto Łańcut

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY MIASTO ŁAŃCUT
NA LATA 2016-2019**

Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2020- 2023

(projekt)

ŁAŃCUT 2015 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	7
1.1. Informacje ogólne i metodyka opracowania.....	7
1.2. Dokumenty kluczowe na szczeblu krajowym	7
1.2.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.....	7
1.2.2. Polityka Ekologiczna Państwa	8
1.2.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020	9
1.2.4. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020.....	10
1.3. Dokumenty kluczowe na szczeblu regionalnym	11
1.3.1. Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019	11
1.3.2. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego	12
1.3.3. Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2020	12
1.4. Dokumenty kluczowe na szczeblu powiatowym	13
1.5. Zasady opracowania Gminnego Programu Ochrony Środowiska	14
1.6. Podstawa prawna opracowania Programu	17
2. Cele i założenia Programu	20
2.1. Problemy ekologiczne Miasta Łańcuta	20
2.2. Strategia działań w Łańcucie w zakresie ochrony środowiska.....	20
2.3. Najważniejsze inwestycje w ochronie środowiska w Łańcucie.....	21
2.4. Prognoza poprawy stanu środowiska do 2023 r.....	21
2.5. Struktura zarządzania programem i kontrola realizacji programu.....	22
2.6. Źródła finansowania Programu	23
3. Ocena stanu środowiska Miasta Łańcuta	24
3.1. Informacje ogólne	24
3.1.1. Ludność.....	26
3.1.2. Bezrobocie	27
3.1.3. Rolnictwo	28
3.1.4. Działalność gospodarcza	28
3.1.5. Warunki geograficzno – przyrodnicze	29
3.1.6. Turystyka	30

3.1.7.	Drogi	31
3.1.8.	Infrastruktura	31
3.1.9.	Gazyfikacja	32
3.1.10.	Telekomunikacja	32
3.1.11.	Elektroenergetyka	32
4.	Ocena aktualnego stanu środowiska	33
4.1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	33
4.1.1.	Stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego	33
4.1.2.	Klimat Miasta Łącuta	43
4.2.	Diagnoza i ocena stanu klimatu akustycznego (hałasu)	46
4.2.1.	Hałas komunikacyjny	47
4.2.2.	Pomiary hałasu komunikacyjnego w Mieście Łącutcie	48
4.2.3.	Hałas przemysłowy	52
4.3.	Oddziaływanie (pola) elektromagnetyczne.....	53
4.3.1.	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi – ochrona ludności w środowisku	54
4.4.	Gospodarowanie wodami.....	56
4.4.1.	Wody podziemne	56
4.4.2.	Wody powierzchniowe	61
4.5.	Gospodarka wodno-ściekowa	67
4.5.1.	Oczyszczanie ścieków.....	68
4.5.2.	Zaopatrzenie w wodę	69
4.6.	Zasoby geologiczne	70
4.6.1.	Surowce mineralne.....	71
4.7.	Gleby	71
4.8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	73
4.9.	Zasoby przyrodnicze	77
4.9.1.	Uwarunkowania przyrodnicze i szata roślinna	77
4.9.2.	Zbiorowiska łąkowe i pastwiska	79
4.9.3.	Zbiorowiska wodne i szuwarowe	79
4.9.4.	Zieleń urządzona	79
4.9.5.	Zieleń miejska	80
4.9.6.	Pomniki przyrody	82

4.9.7.	Obszary chronione sieci Natura 2000.....	85
4.9.8.	Lasy.....	87
4.10.	Zagrożenia poważnymi awariami oraz nadzwyczajne zagrożenia środowiska	88
4.10.1.	Zagrożenia wynikające z procesów geodynamicznych	89
4.10.2.	Zagrożenie powodzią	90
4.10.3.	Zagrożenie suszą.....	92
4.10.4.	Tereny zdegradowane i zdewastowane lub wymagające zabiegów naprawczych występujące w przestrzeni miejskiej	93
4.11.	Edukacja ekologiczna.....	94
4.11.1.	Opis najważniejszych problemów.....	94
4.11.2.	Główne cele edukacji ekologicznej	94
4.12.	Odnawialne źródła energii oraz zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii	95
4.12.1.	Energia wiatru	95
4.12.2.	Energetyka wodna	95
4.12.3.	Energia słoneczna	96
4.12.4.	Wody geotermalne	96
4.12.5.	Biogaz	97
4.12.6.	Biomasa	98
4.12.7.	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych w Łąncucie (podsumowanie).....	98
5.	Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie.....	100
5.1.	Cel główny i cele szczegółowe.....	100
5.1.1.	Nadrzędny cel Programu Ochrony Środowiska.....	100
5.1.2.	Cele strategiczne (długoterminowe).....	101
5.1.3.	Cele szczegółowe i działania.....	102
6.	System realizacji Programu Ochrony Środowiska.....	107
6.1.	Zadania w ramach Programu	107
6.1.1.	Zadania własne.....	107
6.1.2.	Plan zadań inwestycyjnych.....	107
6.1.3.	Zadania koordynowane	108
6.2.	Zarządzanie Programem	112
6.2.1.	Struktura zarządzania Programem.....	112
6.2.2.	Instrumenty i narzędzia realizacji Programu	113

6.3.	Metody i częstotliwość przeprowadzania analizy realizacji ustaleń Programu	115
6.4.	Aspekty finansowe realizacji Programu	115
6.4.1.	Informacje ogólne na temat źródeł finansowania Programu	115
6.4.2.	Możliwości finansowania przedsięwzięć przez ważniejsze instrumenty finansowe.....	117
7.	Monitorowanie i wskaźniki	120
8.	Wnioski i analizy oddziaływania na środowisko aktualizacji Programu oraz sposób ich uwzględnienia	122
9.	Opinie i konsultacje społeczne	123

WYKAZ SKRÓTÓW

- BEiŚ – Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”
- D-P-S-I-R – model „sify sprawcze – presja – stan – wpływ – reakcja”
- EOG – Europejski Obszar Gospodarczy
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- JCW – jednolite części wód
- JST – jednostka/i samorządu terytorialnego
- MŚ – Ministerstwo Środowiska
- NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- NIK – Najwyższa Izba Kontroli
- OECD – Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
- POLiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020
- POŚ – program/y ochrony środowiska
- RLM – równoważna liczba mieszkańców
- UE – Unia Europejska
- WFOŚiGW – wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
- WIOŚ – wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska
- EFS - Europejski Fundusz Społeczny
- GPOŚ – Gminny Program Ochrony Środowiska
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- LP – Lasy Państwowe
- PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
- PN – Park Narodowy
- PO – Program Operacyjny
- PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
- PUW – Podkarpacki Urząd Wojewódzki
- RPO WP - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego
- PPOŚ – Powiatowy Program Ochrony Środowiska
- WPOŚ – Wojewódzki Program Ochrony Środowiska

1. Wstęp

1.1. Informacje ogólne i metodyka opracowania

Program ochrony środowiska został opracowany w celu realizacji polityki ekologicznej prowadzonej przez państwo, a opartej na polityce UE. W swych założeniach dokument będzie realizował główne cele i kierunki wyznaczone przez kluczowe dokumenty strategiczne w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatycznym.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony Środowiska* oraz Ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 poz. 1101), polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska (art.13.).

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa zarządy województw, powiatów i organy wykonawcze gmin sporządzają programy ochrony środowiska uwzględniając w nich cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia ustalonych celów (art. 14 i 17).

Struktura Programu oparta jest na aktualnych rekomendacjach Ministerstwa Ochrony Środowiska (*Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*; Warszawa, 2 września 2015 r.) oraz o zapisach kluczowych dokumentów określających zakres Programu Ochrony Środowiska.

1.2. Dokumenty kluczowe na szczeblu krajowym

Podstawowymi aktami prawnymi i dokumentami wyznaczającymi kierunek i cel działań zmierzających do ochrony środowiska są:

- Ustawa Zasadnicza - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.
- Polityka Ekologiczna Państwa z uwzględnieniem do 2025 roku (II Polityka Ekologiczna Państwa).
- Polityka Spójności na lata 2014-2020.
- Strategia Rozwoju Kraju 2020.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Polski do roku 2025
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami,
- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna,

1.2.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Nadrzędnym aktem prawnym jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Akt ten stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się jednocześnie zasadami

zrównoważonego rozwoju. Ustala więc pośrednio, że wprowadzanie zasad zrównoważonego rozwoju jest obowiązkiem m. in. władz publicznych, które poprzez swą politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom. Ogólne ramy dla wdrażania zapisanej w Konstytucji RP zasady ekorozwoju tworzy Polityka Ekologiczna Państwa wraz z jej Programem Wykonawczym. Dokumentem wyznaczającym kierunki ochrony środowiska w Polsce jest przyjęta przez Radę Ministrów w 2000 roku *II Polityka Ekologiczna Państwa*. II PEP uwzględnia integrację ze strukturami europejskimi i globalizację gospodarki. Wskazuje ona główne priorytety ochrony oraz obszary, w których dla zachowania zasobów naturalnych konieczna jest interwencja państwa.

Za najważniejsze wyzwania dla polityki ochrony środowiska uznaje się w Polsce m.in.:

- praktyczne wdrożenie wymagań prawa ochrony środowiska UE,
- obniżanie energo- i materiałochłonności gospodarki, np. poprzez wprowadzanie energooszczędnych i wodooszczędnych technologii i rozwiązań, redukcja potrzeb opakowaniowych i tworzenie zamkniętych obiegów materiałów w grupach przedsiębiorstw,
- zapewnianie skuteczniejszej ochrony zasobów przyrody i różnorodności biologicznej,
- ograniczenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko.

1.2.2. Polityka Ekologiczna Państwa

Polityka ekologiczna państwa na lata 2016-2019 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2020-2023 została sporządzona jako realizacja ustaleń ustawy - *Prawo ochrony środowiska*. Główną zasadą polityki ekologicznej jest zasada zrównoważonego rozwoju, która została sformułowana podczas Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Podstawowym założeniem zrównoważonego rozwoju jest takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe, nie doznające uszczerbku, możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne jak i przyszłe pokolenia. Istotą zrównoważonego rozwoju jest zapewnienie trwałej poprawy środowiska życia współczesnych i przyszłych pokoleń poprzez kształtowanie właściwych proporcji między kapitałem gospodarczym, społecznym i ekologicznym.

Zrównoważony rozwój stanowi ważny element systemu prawa międzynarodowego. Do najważniejszych dokumentów prawa międzynarodowego, ujmujących problematykę zrównoważonego rozwoju, należą:

- Agenda 21.
- Konwencja o Dostępie do Informacji, Udziale Społeczeństwa w Podejmowaniu Decyzji oraz Dostępie do Sprawiedliwości w Sprawach Dotyczących Środowiska.

W Polsce zasada zrównoważonego rozwoju zyskała rangę konstytucyjną - została zapisana w art. 5 Konstytucji RP. W języku potocznym pojęcie to zyskuje w zależności od kontekstu nieco inne znaczenia: często używane jest jako synonim zachowań „proekologicznych”, zaś w środowiskach biznesowych jest utożsamiane z sukcesem i innowacyjnością. Zrównoważony rozwój jest zasadą ujętą w Konstytucji RP

i traktatach Unii Europejskiej. Jego istotą jest powiązanie szybkiego rozwoju gospodarczego i wzrostu jakości życia ludności z poprawą stanu środowiska przyrodniczego.

Polityka ekologiczna winna się rządzić pewnymi zasadami, a wśród nich wiodącą, czyli zasadą zrównoważonego rozwoju. Podstawowym założeniem zrównoważonego rozwoju jest takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasady i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe, nie doznające uszczerbku możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne jak i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazowym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym. Istotą zasady zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

Oprócz zasady zrównoważonego rozwoju przy realizacji polityki ekologicznej winny być brane pod uwagę inne, pomocnicze zasady:

- zasada przezorności, która przewiduje, że rozwiązywanie pojawiających się problemów powinno następować już wtedy, kiedy pojawia się uzasadnione prawdopodobieństwo, że problem wymaga rozwiązania,
- zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, o w praktyce oznacza uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi,
- zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego, a więc potrzeba zaspokojenia potrzeb obecnego pokolenia z równoczesnym tworzeniem i utrzymywaniem warunków do zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń

1.2.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego podstawy zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009r. dokumencie „*Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski*”.

W nowym systemie do podstawowych dokumentów strategicznych, w oparciu o które prowadzona jest polityka rozwoju, należą:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, (DSRK) określająca główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej,
- Średniookresowa strategia rozwoju kraju (Strategia Rozwoju Kraju 2020) – najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 roku oraz
- 9 zintegrowanych strategii, służących realizacji założonych celów rozwojowych.

Powyższe strategie łączy wspólna hierarchia celów i kierunków interwencji.

Strategia określa 3 obszary strategiczne:

- Sprawne i efektywne państwo,
- Konkurencyjna gospodarka,

- Spójność społeczna i terytorialna.

W ramach każdego obszaru określono cele i priorytety interwencji państwa.

Dla realizacji celów ochrony i kształtowania środowiska szczególnie istotne będą cele określone w Obszarach strategicznych:

- Obszar strategiczny I - Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem m.in. poprzez „Zapewnienie ładu przestrzennego” - jednym z ważniejszych wyzwań w tym obszarze jest zapewnienie właściwego gospodarowania wodami, jako elementu różnorodności biologicznej, ale i podstawy rozwoju regionalnego i gospodarczego. Zrównoważone gospodarowanie wodami ma również znaczenie dla ochrony przeciwpowodziowej.
- Obszar strategiczny II - Efektywność energetyczna i poprawa stanu środowiska realizowane poprzez takie obszary interwencji państwa jak:
 - Racjonalne gospodarowanie zasobami,
 - Poprawa efektywności energetycznej,
 - Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
 - Poprawa stanu środowiska,
 - Adaptacja do zmian klimatu

1.2.4. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020

Strategia jest realizacją celu określonego w Strategii Rozwoju Kraju 2020 wskazującego na potrzebę prowadzenia specjalnych działań wobec Polski Wschodniej. Celem strategicznym polityki państwa do roku 2020 jest wzrost poziomu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej całej Polski Wschodniej i każdego z jej województw (lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie) w rozszerzonej Unii Europejskiej, z uwzględnieniem zasady trwałego i zrównoważonego rozwoju. Instrumentem realizacji **Strategii jest Program Rozwoju Polski Wschodniej**. W ramach Programu realizowane są projekty o kluczowym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego pięciu województw Polski Wschodniej: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego. Finansowane są przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury wspierającej działalność naukową i badawczą oraz zakładające modernizację miejskich lub regionalnych systemów komunikacyjnych, a także realizowane będą przedsięwzięcia zwiększające atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną tego obszaru. Głównym celem Programu jest **„Przyspieszenie tempa rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju”**, który realizowany będzie przez cele szczegółowe:

- stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy
- zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego w Polsce Wschodniej
- rozwój wybranych funkcji metropolitalnych miast wojewódzkich
- poprawa dostępności i jakości powiązań komunikacyjnych województw Polski Wschodniej
- zwiększenie roli zrównoważonej turystyki w gospodarczym rozwoju makroregionu
- optymalizacja procesu realizacji Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej.

1.3. Dokumenty kluczowe na szczeblu regionalnym

1.3.1. Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019

Celem nadrzędnym **Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015** jest wdrożenie polityki ekologicznej państwa na obszarze województwa podkarpackiego. Nadrzędnym strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest „Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego”. Cele ekologiczne założone w Programie realizowane będą poprzez działania inwestycyjne i organizacyjne. Efektywne wykorzystanie i oszczędzanie zasobów środowiska to jedna z kluczowych inicjatyw Strategii Europa 2020, a dostępność do energii, kopalin i wysokiej jakości elementów środowiska tj. woda, powietrze, gleby, ekosystemy przyrodnicze, żywność to podstawowy warunek bezpieczeństwa ekologicznego i rozwoju gospodarczego mieszkańców Europy, kraju i województwa podkarpackiego.

Program wymienia priorytetowe działania proekologiczne w województwie podkarpackim:

- w zakresie ochrony wód i efektywnego wykorzystanie zasobów wodnych - kontynuacja inwestycji prowadzących do zredukowania ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz realizowane kompleksowo wraz z nimi inwestycje mające na celu zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej w aglomeracjach, zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz zapewnienie dobrej jakości wody przeznaczonej do spożycia;
- w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska - zapobieganie „poważnym awariom” przemysłowym i w transporcie, likwidacja „bomb ekologicznych”, monitoring stanu środowiska, realizacja projektów związanych ze zwiększeniem skuteczności ochrony przeciwpowodziowej a w szczególności realizacja Programu Ochrony Przed Powodzią w Dorzeczu Górnej Wisły;
- w zakresie gospodarki odpadami - budowa systemu gospodarki odpadami w oparciu o regiony i instalacje regionalne zgodnie wojewódzkim planem gospodarki odpadami, w zakresie: zapobiegania oraz ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, innowacyjnych technologii odzysku (w tym recyklingu) i unieszkodliwiania odpadów komunalnych i przemysłowych, oraz likwidacja zagrożeń wynikających ze składowania odpadów;
- w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu – realizacja działań i inwestycji określonych w programach ochrony powietrza w zakresie ograniczania emisji niskiej, wdrażanie technologii i przedsięwzięć ograniczających zużycie energii w przemyśle i gospodarce komunalnej oraz racjonalna gospodarka energią, realizacja instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych,
- w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych i energooszczędność - budowa oraz modernizacja istniejących sieci elektroenergetycznych - budowa urządzeń i instalacji do produkcji energii opartych na źródłach odnawialnych (w szczególności budowa: biogazowni

rolniczych, biogazowni na oczyszczalniach ścieków i innych, małych elektrowni wodnych, instalacji wykorzystujących energię geotermalną, nowych ciepłowni i elektrociepłowni opartych na biomasie), oraz instalacji wykorzystujących energię wiatru, inwestycji podnoszących efektywność energetyczną.

- w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważonego rozwoju lasów – dokumentowanie stanu zasobów przyrodniczych województwa (w tym rozpoznanie szlaków migracji zwierząt), a także czynna ochrona tych zasobów, a w szczególności korytarzy ekologicznych oraz gatunków i siedlisk dla ochrony, których utworzono obszary Natura 2000;
- w zakresie ochrony przed hałasem – realizacja działań i inwestycji określonych w programach ochrony przed hałasem, a w szczególności wspieranie działań związanych z ograniczaniem hałasu zagrażającego zdrowiu i nowych technologii ograniczających hałas w przedsiębiorstwach;
- w zakresie ochrony zasobów kopalin – rozpoznanie i ochrona zasobów surowców o znaczeniu strategicznym oraz ważnych dla rozwoju gospodarczego województwa;
- w zakresie ochrony powierzchni ziemi i przywrócenia wartości użytkowej gleb - rekultywacja gruntów przemysłowych (zwłaszcza pokopalnianych) i powojkowych oraz po likwidacji składowisk odpadów;
- w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym – monitoring i usprawnianie systemu monitoringu.

1.3.2. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego

Plan dotyczy gospodarki odpadami wytworzonymi na terenie województwa podkarpackiego i przywożonymi na jego teren, w tym odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji, odpadów opakowaniowych i odpadów niebezpiecznych. W planie przyjęte zostały cele główne i szczegółowe na lata 2012-2023 i działania w zakresie ograniczania ilości odpadów komunalnych i ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz prawidłowego postępowania przy ich odbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu, budowy systemu gospodarowania odpadami (wyznaczenie i organizacja regionów gospodarowania odpadami komunalnymi), określone zostały kierunki działań w gospodarowaniu odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne.

1.3.3. Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2020

Strategia została zatwierdzona w dniu 26 sierpnia 2013 r. uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

W Strategii przyjęto 4 podstawowe obszary strategicznej interwencji:

- Konkurencja i innowacyjna gospodarka
- Kapitał ludzki i społeczny
- Sieć osadnicza
- Środowisko i energetyka.

W obszarze Środowisko i energetyka na podstawie diagnozy stanu sformułowane zostały następujące rekomendacje:

- Wykorzystanie walorów środowiska do rozwoju nowoczesnych gałęzi przemysłu, rolnictwa i usług zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- Komasacja gruntów oraz zakrzewianie i zalesianie gruntów najbardziej zagrożonych erozją, wykorzystywanie instrumentów infrastrukturalnych i planistycznych w celu minimalizacji zagrożeń powodziowych i osuwiskowych.
- Racjonalizacja zużycia energii, m.in. poprzez modernizację linii przesyłowych.
- Dywersyfikacja własnego potencjału energetycznego województwa, poprzez zwiększenie udziału energetyki odnawialnej, zwłaszcza dzięki rozwojowi energetyki wodnej, produkcji biogazu, wykorzystaniu energii geotermalnej, solarnej i wiatrowej.
- Ochrona poziomu wód gruntowych jako bardzo ważnego czynnika warunkującego poziom życia.

Biorąc pod uwagę powyższe rekomendacje oraz inne uwarunkowania rozwoju województwa dla obszaru „Środowisko i energetyka” przyjęto 3 priorytety tematyczne, a w nich określono tereny, na których koncentrować się będą działania samorządu województwa: Priorytet tematyczny 4.1. Zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom oraz usuwanie ich negatywnych skutków Cel: Zabezpieczenie mieszkańców województwa podkarpackiego przed negatywnymi skutkami zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi oraz wynikającymi z działalności człowieka:

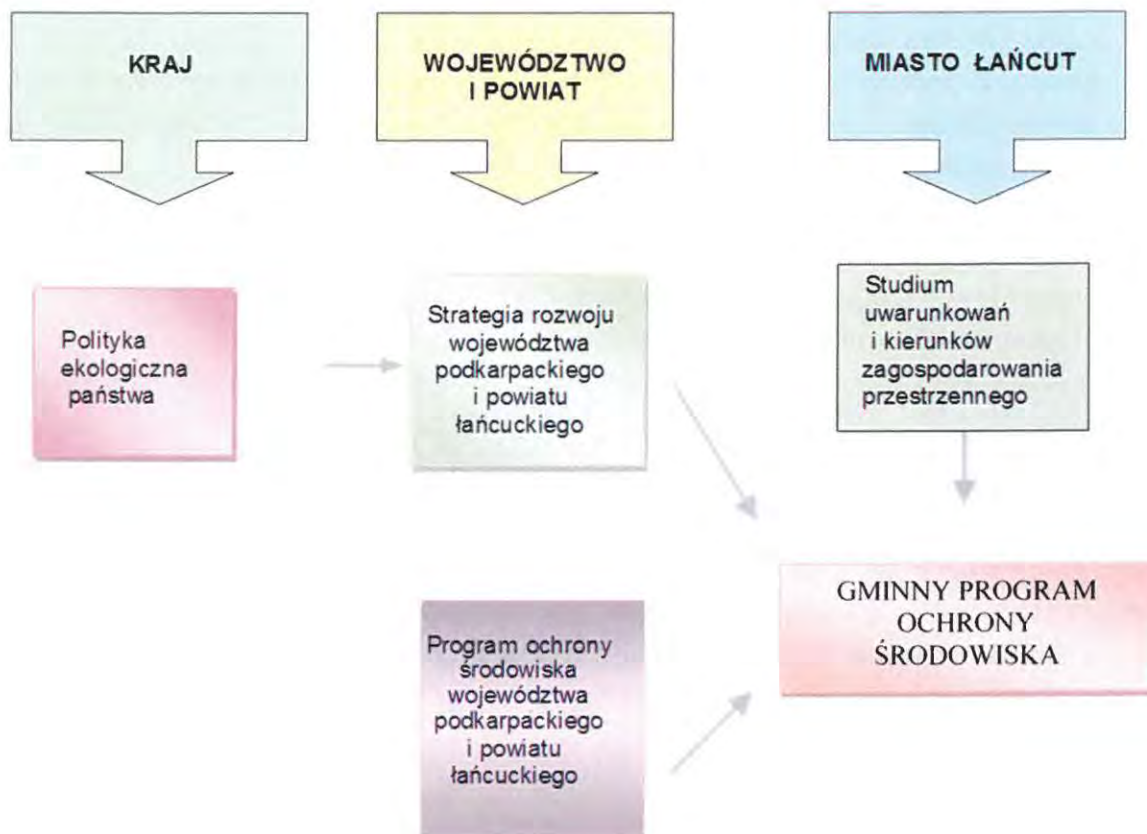
- 4.1.1. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz usuwanie negatywnych skutków powodzi
- 4.1.2. Zapobieganie, przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków osuwisk
- 4.1.3. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz usuwanie negatywnych skutków katastrof wynikających z działalności człowieka – katastrofy komunikacyjne, chemiczno – ekologiczne oraz pożary
- 4.1.4. Przeciwdziałanie oraz usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych – huragany, grad, susze oraz pożary
- 4.1.5. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz likwidacja negatywnych skutków zagrożeń społecznych

1.4. Dokumenty kluczowe na szczeblu powiatowym

Dokumenty na szczeblu powiatowym:

- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu łańcuckiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013- 2016
- Prognoza Oddziaływania na środowisko projektu dokumentu „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu łańcuckiego na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem lat 2013 – 2016 wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu łańcuckiego na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem lat 2013 – 2016
- Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu łańcuckiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013- 2016

Ryc. 1.: Powiązanie Programu z innymi dokumentami strategicznymi

1.5. Zasady opracowania Gminnego Programu Ochrony Środowiska

Ustawa - Prawo ochrony środowiska w art. 17 i 18 stanowi, że w celu realizacji polityki ekologicznej samorządy sporządzają wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, które następnie są przyjmowane do realizacji w drodze uchwały sejmiku województwa albo rady powiatu lub gminy. Programy Ochrony Środowiska, podobnie jak politykę ekologiczną państwa, sporządza się na 4 lata, z tym, że przewidziane w nich działania obejmują w perspektywie kolejne 4 lata.

Program Ochrony Środowiska powinny określać:

- cele ekologiczne,
- priorytety,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz
- środki niezbędne do osiągnięcia celów.

Program Ochrony Środowiska powinien zawierać co najmniej następujące zagadnienia:

- określenie stanu wyjściowego, czyli uwarunkowań realizacji programu ochrony środowiska, w szczególności:

- zmian stanu środowiska w kontekście rozwoju gospodarczego gminy w ciągu lat, jakie upłynęły od przyjęcia obowiązującego programu ochrony środowiska – analiza powinna obejmować takie zagadnienia jak:
 - ochrona i poprawa jakości środowiska (ochrona wód i kształtowanie stosunków wodnych, gospodarka odpadami, zapobieganie zanieczyszczeniom i zagrożeniom takim jak: hałas i wibracje, pola elektromagnetyczne, poważne awarie, zanieczyszczenie powietrza, a także przeciwdziałanie zmianom klimatu, zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego, ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej,
 - racjonalne użytkowanie zasobów środowiska (zmniejszenie materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości gospodarki, energia odnawialna, ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych, ochrona kopalín, wzbogacanie i racjonalne użytkowanie lasów,
 - działania systemowe takie jak: m.in. edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego, wzmocnienie instytucjonalne, innowacje;
- określenie problemów środowiskowych jakie pozostają do rozwiązania:
- uwzględnienie wyników raportów z wykonania aktualnego programu ochrony środowiska, które powinny być sporządzane co najmniej raz na 2 lata, w tym wykaz działań na rzecz środowiska jakie zrealizowano na terenie gminy od czasu przyjęcia aktualnego programu, w trakcie realizacji bądź, których nie zrealizowano (z podaniem przyczyn), wykaz ten winien zawierać informację o terminach i środkach finansowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć;
- część strategiczną dotyczącą poprawy i ochrony środowiska w rozbiciu na cele średniookresowe (najbliższe 8 lat) i krótkookresowe (najbliższe 4 lata), określenie celów i działań priorytetowych możliwych do realizacji w okresie programowania (z treści dokumentu powinno wynikać uzasadnienie priorytetu);
- określenie sposobów realizacji programu, które pomocne będą przy jego okresowej, obowiązkowej ocenie tj.:
 - narzędzia i instrumenty realizacji programu,
 - harmonogram realizacji poszczególnych zadań i nakłady na realizację programu (termin realizacji, wielkość nakładów, źródła finansowania i jednostki odpowiedzialne za realizację programu),
 - określenie sposobów kontroli realizacji programu (procedury kontroli, wskaźniki efektywności realizacji programu: presji na środowisko, stanu środowiska i reakcji oraz procedury weryfikacji programu);
 - określenie zadań własnych gminy – (przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub części ze środków będących w dyspozycji gminy (pełny zakres informacji niezbędny do ich realizacji);

- określenie zadań koordynowanych – (pozostałe zadania związane z realizacją zadań ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wyższego i instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom wyższego szczebla);
- uwzględnienie ponadlokalnych celów ekologicznych realizowanych przez gminę;
- wyniki postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji gminnego programu ochrony środowiska;

W odniesieniu do kluczowych zagadnień w Programie Ochrony Środowiska zawarto prezentacje graficzne (relacje) między ww. elementami modelu.

Strategicznym dokumentem, który został uwzględniony przy sporządzaniu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łańcut jest „Program ochrony środowiska województwa podkarpackiego na lata 2012-2015, przyjęty uchwałą NR XL/803/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 listopada 2013 r. Dokument ten tworzył ramy, w które wpisują się powiatowe i gminne programy ochrony środowiska będące instrumentem realizacji lokalnej polityki w dziedzinie ochrony środowiska. Aktualnie w okresie prowadzenia prac w ramach opracowywania niniejszego POŚ ze względu na brak dokumentu programu szczebla wojewódzkiego wykorzystano informacje z obowiązującego dokumentu. Informacje o projekcie Programu, zawierające materiały tekstowe i graficzne, publikowane były w trakcie jego opracowywania i opiniowania, na stronie internetowej.

Cele, kierunki działań i priorytety w strategii działań gminy na rzecz ochrony, poprawy i racjonalnego wykorzystania środowiska określone zostały w oparciu o analizę takich elementów jak:

- polityka ekologiczna państwa, województwa i powiatu;
- zasoby środowiska;
- możliwości finansowania przedsięwzięć;
- ocena stanu środowiska;
- krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne dokumenty strategiczne (strategie, programy, plany) nakreślające kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego;
- wnioski zebrane na etapie opracowywania Programu;
- wyniki sprawozdania z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łańcut;
- wyniki sprawozdania z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta.

Diagnoza stanu środowiska Miasta Łańcuta obejmuje takie elementy jak:

- analiza zagadnień istotnych dla rozwoju i konkurencyjności gminy,
- identyfikacja problemów możliwych do rozwiązania na poziomie gminnym, gospodarka odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne, kształtowanie systemu ekologicznego, ochrona wód;

- ocena aktualnego stanu środowiska.

W stosunku do poprzedniej edycji Programu wprowadzono następujące zmiany:

- przyjęto zaktualizowaną hierarchię zakładanych celów (wynika to z uwzględnienia w Programie aktualnego stanu środowiska oraz ustaleń dokumentów sporządzanych na szczeblu krajowym lub regionalnym);
- zmieniono mierniki (wskaźniki) realizacji Programu uwzględniając aktualne cele,
- przy konstruowaniu Programu uwzględniono zmiany w uwarunkowaniach prawnych jakie nastąpiły od czasu sporządzenia poprzedniego Programu.

Założono, że informacje zawarte w Programie powinny być łatwe do zweryfikowania i pochodzić z ogólnodostępnych źródeł i publikacji. W Programie przyjęto, że źródłem informacji o stanie środowiska będą dane publikowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rzeszowie, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Główny Urząd Statystyczny oraz dane zebrane przez administrację Miasta. Projekt Programu został poddany procedurze postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, a w jej ramach konsultacjom społecznym.

Celem opracowania Programu Ochrony Środowiska jest wykonanie przeglądu stanu środowiska naturalnego w gminie i stworzenie na tej podstawie programu racjonalnych działań w zakresie ochrony środowiska. Obszerność zagadnień składających się na szeroko rozumianą ochronę środowiska jest ogromna i dotyczy niemal wszystkich dziedzin aktywności gminy, podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych na jej terytorium. Aby stworzyć zestaw działań realnych i zaznaczyć, że Program dotyczy przede wszystkim gminy jako jednostki samorządu terytorialnego, jasno sprecyzowano, które wśród zadań wskazanych do realizacji spoczywają na gminie, a które występują jako zadania innych podmiotów, także zadania prowadzone z nimi wspólnie przedstawione jako zadania koordynowane.

Przy sporządzaniu Programu uwzględniono wytyczne dokumentów i polityk wyższego rzędu (Polityka Ekologiczna Państwa, wojewódzkie i powiatowe programy ochrony środowiska).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łańcut został opracowany na lata 2016-2019, lecz jest w istocie perspektywą i strategią ochrony środowiska gminy do roku 2023. Jeżeli – z różnych przyczyn, zadania przewidziane do realizacji (głównie zadania inwestycyjne) do roku 2019 nie zostaną zrealizowane w całości, to z pewnością zastrzeżenie wydłużenia perspektywy ich realizacji (wariant pesymistyczny) do roku 2023 jest konieczne. Więcej informacji na ten temat znajduje się pod koniec opracowania.

1.6. Podstawa prawna opracowania Programu

Podstawę prawną opracowania Gminnego Programu Ochrony Środowiska stanowi ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2013.1232 ze zm.), która zgodnie z art. 17 nakłada obowiązek sporządzania Programów ochrony środowiska na organy wykonawcze województwa, powiatu oraz gminy.

Obowiązki gminy wynikają wprost z Art. 17. Ustawy:

1. Zarząd województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.
2. Projekty programów ochrony środowiska są opiniowane odpowiednio przez zarząd jednostki wyższego szczebla lub ministra właściwego do spraw środowiska.
3. W miastach, w których funkcje organów powiatu sprawują organy gminy, program ochrony środowiska obejmuje działania powiatu i gminy.

Art. 18.

1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.
2. Z wykonania programów zarząd województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Nadrzędnym dokumentem jest jednak **polityka ekologiczna państwa**, będąca zbiorem zasad i określeniem celów do osiągnięcia, z uwzględnieniem właściwych dyrektyw Unii Europejskiej przy zachowaniu okresów przejściowych wynegocjowanych przez Polskę w trakcie rokowań i zapisanych w traktacie akcesyjnym.

Wśród przeszło 400 artykułów *Ustawy o ochronie środowiska* można odnaleźć zapisy, z których wynika obowiązek, aby gminy (wraz z pozostałymi szczeblami samorządów) włączyły się aktywnie w tworzenie polityki ekologicznej państwa.

Według Ustawy (Art. 14.1), "Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- 1) cele ekologiczne,
 - 2) priorytety ekologiczne,
 - 3) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
 - 4) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.
2. Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata."

Projekt Programu:

uzyskałopinię Zarządu Powiatu Łańcuckiego

udostępniony został w okresie do do konsultacji społecznych - zapewniono możliwość składania wniosków i uwag do projektu dokumentu – nie wpłynęły/ wpłynęły uwagi w wyniku konsultacji społecznych.

Burmistrz Miasta Łącuta winien co 2 lata przekazywać Radzie Miasta oraz Zarządowi Powiatu łącuckiego raport z realizacji Programu. Natomiast przynajmniej co 4 lata Program należy aktualizować.

2. Cele i założenia Programu

Nadrzędnym celem Programu jest wdrożenie polityki ekologicznej państwa na obszarze gminy. Główne założenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łańcut na lata 2016-2019 wynikają z celów, kierunków działań i limitów określonych w polityce ekologicznej państwa, województwa podkarpackiego i powiatu łańcuckiego, oceny aktualnego stanu środowiska oraz obowiązujących przepisów odnoszących się do ochrony środowiska (przepisy prawa krajowego i Unii Europejskiej oraz porozumienia i konwencje międzynarodowe). Uwzględniono ponadto kierunki i możliwości rozwoju gminy określone w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i lokalnym oraz w dokumentach branżowych (m.in. Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych), możliwości finansowania inwestycji.

2.1. Problemy ekologiczne Miasta Łańcuta

Wyniki prowadzonej polityki w zakresie poprawy stanu środowiska wskazują na powolną, ale sukcesywną tendencję poprawy jakości stanu środowiska w Łańcucie. Pomimo tego nadal **rozwiązania wymagają problemy ekologiczne Miasta takie jak:**

- niecałkowita ilość gospodarstw podłączonych do sieci kanalizacyjnych i urządzeń oczyszczających ścieki,
- brak pełnego zaopatrzenia ludności w wodę pitną o wysokich parametrach jakościowych (sieci wodociągowe),
- brak w pełni sprawnego systemu gospodarowania odpadami, w szczególności w zakresie pozyskiwania surowców wtórnych oraz zbiórki odpadów niebezpiecznych, elektronicznych i wielkogabarytowych,
- zaniedbania lub degradacja terenów zielonych na terenie miasta.

Nie są też wykorzystywane w pełni atuty Miasta dotyczące możliwości produkcji energii odnawialnej, jak też ekspozycja walorów Łańcuta w zakresie turystyki ekologicznej. Pomimo, że dużo w tym kierunku działań jest podejmowanych pozostało jeszcze wiele do zrobienia. Zależy to jednak od możliwości finansowych oraz poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

2.2. Strategia działań w Łańcucie w zakresie ochrony środowiska

Cele strategiczne założone w Programie realizowane będą poprzez działania inwestycyjne i organizacyjne.

Inwestycje ochrony środowiska przyczynią się do:

- zmniejszenia degradacji środowiska przyrodniczego,
- podniesienia jakości życia mieszkańców,
- zwiększenia konkurencyjności gospodarki gminy.

Działania organizacyjne pozwolą na rozwój struktur i narzędzi zarządzania środowiskiem oraz monitoringu środowiska. Określone w Programie działania są skierowane do wszystkich podmiotów mających prawno-finansowe możliwości ich podejmowania.

Cele o charakterze systemowym dotyczą:

- sprawniejszego funkcjonowania administracji do spraw ochrony środowiska,
- zwiększenia roli wiedzy w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego,
- edukacji ekologicznej,
- zwiększenia dostępu do informacji i poszerzenie dialogu społecznego,
- zwiększenia roli aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym,
- skuteczniejszego wdrażania systemów zarządzania środowiskowego oraz
- mechanizmów prawnych, finansowych i ekonomicznych zapewniających efektywną i terminową realizację założonych celów ekologicznych;
- rozwoju współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony środowiska.

2.3. Najważniejsze inwestycje w ochronie środowiska w Łąncucie

Analiza przeprowadzona w trakcie opracowania Programu wykazała duże potrzeby inwestycyjne Miasta Łąncuta, zwłaszcza w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami oraz inwestycje na terenach miejskich związane z ochroną miejskiej bioróżnorodności i rekultywacji terenów zielonych.

2.4. Prognoza poprawy stanu środowiska do 2023 r.

Program realizowany będzie poprzez działania inwestycyjne, których efektem będzie zmniejszenie degradacji środowiska przyrodniczego, podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie konkurencyjności gospodarki oraz poprzez działania organizacyjne dotyczące rozwoju struktur i narzędzi zarządzania środowiskiem.

Przyjmuje się, że do 2020 r. stan środowiska w zakresie: ochrony wód, ochrony powietrza, gospodarki odpadami oraz udziału energii wykorzystywanej ze źródeł odnawialnych poprawi się zgodnie z założeniami w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łąncut na lata 2016-2019.

Zakłada się, iż realizacja działań w ramach określonych celów ekologicznych doprowadzi m.in. do tego, że :

- poprawi się jakość wód i wzrastać będzie racjonalizacja zużycia wody, gmina będzie w pełni skanalizowana,
- uporządkowana zostanie gospodarka ściekowa zgodnie z wymogami Dyrektywy 91/271/EWG (modernizacja, rozbudowa i budowa systemów kanalizacji zbiorczej, optymalizacja wykorzystania istniejących oczyszczalni);
- jakość wody pitnej sukcesywnie będzie dostosowywana do wymaganych standardów;
- jakościowej poprawie ulegnie zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej

- usprawniona zostanie gospodarka odpadami – opracowane i wdrożone zostaną rozwiązania organizacyjne, zapewniające właściwe, bieżące zarządzanie strumieniami odpadów oraz zbudowana zostanie większość potencjału technicznego niezbędnego do prowadzenia selektywnej zbiórki, odzysku, unieszkodliwiania i transportu odpadów;
- ograniczany będzie ponadnormatywny hałas (zwłaszcza hałas drogowy), poprzez realizację działań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych;
- zwiększony zostanie udział energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych;
- utrzymywane będą standardy, zapewniające wysoką jakość powietrza poprzez minimalizację zanieczyszczeń pochodzących z tzw. „niskiej emisji”;
- kontynuowane będą działania ochrony zasobów wodnych, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony kopaliny, ochrony lasów i zwiększania lesistości,
- respektowanie będą zadania wynikające z porozumień i konwencji międzynarodowych oraz prawa krajowego i Unii Europejskiej;
- podniesie się poziom świadomości ekologicznej i akceptacji społecznej dla prowadzonych działań ochronnych (m.in. poprzez edukację ekologiczną i zapewnienie dostępu do informacji o środowisku).

2.5. Struktura zarządzania programem i kontrola realizacji programu

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie i koordynację działań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łańcut na lata 2016-2019 jest Burmistrz Miasta Łańcuta. Zapewnia on spójność pomiędzy wszystkimi lokalnymi, krajowymi i międzynarodowymi programami działającymi w regionie, umożliwiającą efektywne wykorzystanie środków finansowych i technicznych. Ponadto współdziała z organami administracji rządowej, organami administracji zespolonej, instytucjami, oraz z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Program realizowany będzie w zakresie określonym przez obowiązujące ustawy i w oparciu o aktualnie dostępne instrumenty:

- prawno-administracyjne,
- finansowe,
- ekonomicznorynkowe,
- informacyjno-edukacyjne oraz
- instrumenty z zakresu organizacji, marketingu i zarządzania środowiskiem.

Realizowany będzie, zgodnie z kompetencjami, przez organy ochrony środowiska oraz podmioty działające na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu. Podstawowy podział kompetencji wojewody, marszałka województwa, starostów i organów gmin w zakresie ochrony środowiska dokonywany jest w trybie art. 376-382 ustawy Prawo ochrony środowiska.

2.6. Źródła finansowania Programu

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łańcut na lata 2016-2019 realizowana będzie za pomocą środków własnych i dostępnych środków zewnętrznych pochodzących z funduszy krajowych i zagranicznych.

W perspektywie finansowej obejmującej lata 2014-2020 o środki unijne na realizację działań związanych z ochroną środowiska aplikować można w ramach:

- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,
- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko,
- Programu Operacyjnego Innowacyjny Rozwój,
- Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (Program Polska-Słowacja Program dla Europy Środkowej Program Współpracy Międzyregionalnej INTERREG V C, Program Polska-Białoruś-Ukraina),
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.

Dodatkowym, obok Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności, źródłem bezzwrotnej pomocy zagranicznej jest Norweski Mechanizm Finansowy + Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Źródłem finansowania programu będą też środki budżetowe JST, środki własne przedsiębiorstw, oraz innych instytucji o znaczeniu ponadgminnym (np. Zarządy dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych i innych).

3. Ocena stanu środowiska Miasta Łańcuta

3.1. Informacje ogólne

Miasto Łańcut leży około 17 kilometrów na wschód od stolicy Województwa Podkarpackiego – Rzeszowa. Przecina je droga krajowa nr 94, którą dojedziemy do odległego o około 80 kilometrów przejścia granicznego z Ukrainą oraz magistrala kolejowa relacji Kraków – Przemyśl.

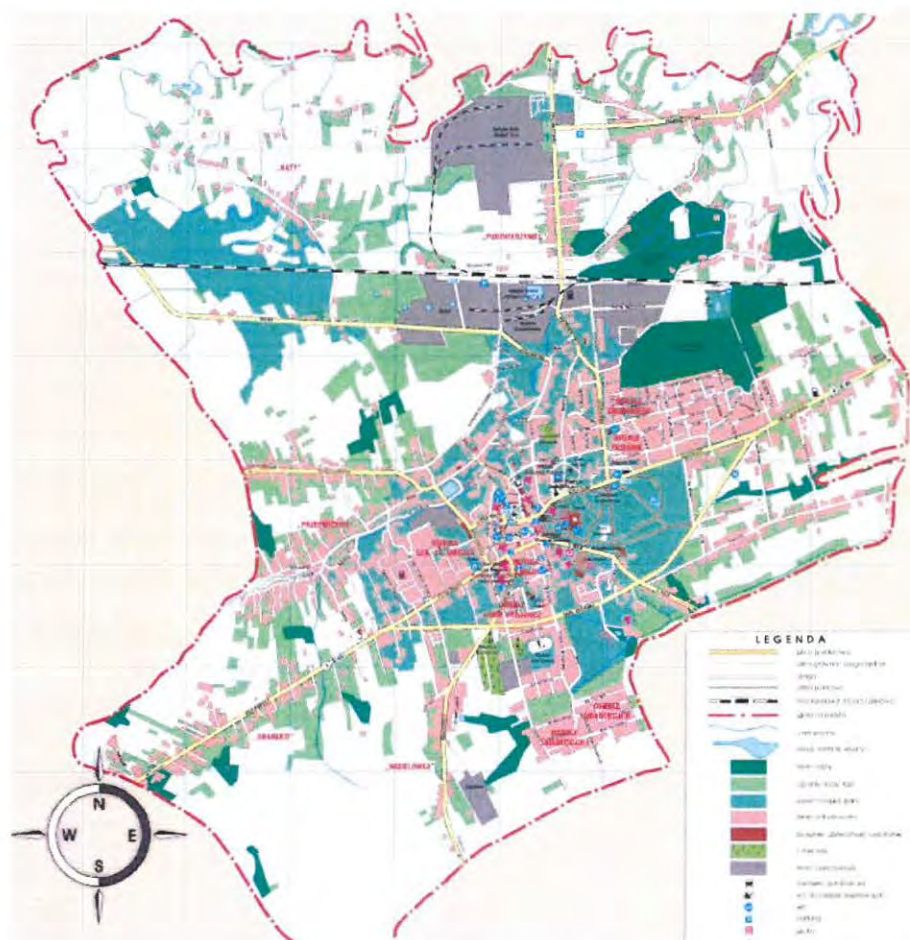
Miasto Łańcut graniczy z Gminą wiejską Łańcut, Gminą Białobrzegi oraz Gminą Czarna.

Ryc. 2.: Położenie Miasta Łańcut w Powiecie Łańcuckim

Lokalizacja Miasta Łańcuta jest bardzo korzystna nie tylko ze względu na przecinające go drogi komunikacji lądowej (drogi, kolej), ale także przez usytuowane w odległości około 20 km na zachód lotnisko w Jasionce.

Ryc. 3.: Plan sytuacyjny Miasta Łącuta

Miasto Łącut zajmuje powierzchnię 19,42 km², zamieszkuje je ok. 18 tys. Ludności, a gęstość zaludnienia wynosi 931 osób/ km².

Tabela nr 1.: Powierzchnia, liczba ludności oraz gęstość zaludnienia w Łącutu na tle pozostałych gmin powiatu Łącutckiego w 2014 roku

L.p.	Jednostka terytorialna	Liczba ludności [osoby]	Powierzchnia [km ²]	Gęstość zaludnienia [osoby/km ²]
1	Łącut (gmina miejska)	17 982	19	946
2	Łącut (gmina wiejska)	21 395	107	200
3	Białobrzegi (gmina wiejska)	8 512	56	152
4	Czarna (gmina wiejska)	11 426	78	147
5	Markowa (gmina wiejska)	6 563	69	95
6	Rakszawa (gmina wiejska)	7 237	66	110
7	Żółnia (gmina wiejska)	6 913	57	121
X	Powiat Łącutcki	800 028	452	1 770

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS [<http://stat.gov.pl/bdl>].

Miasto Łańcut jest jedynym miastem w powiecie łańcuckim, stąd siedziby mają tu władze powiatowe, gminne oraz miejskie.

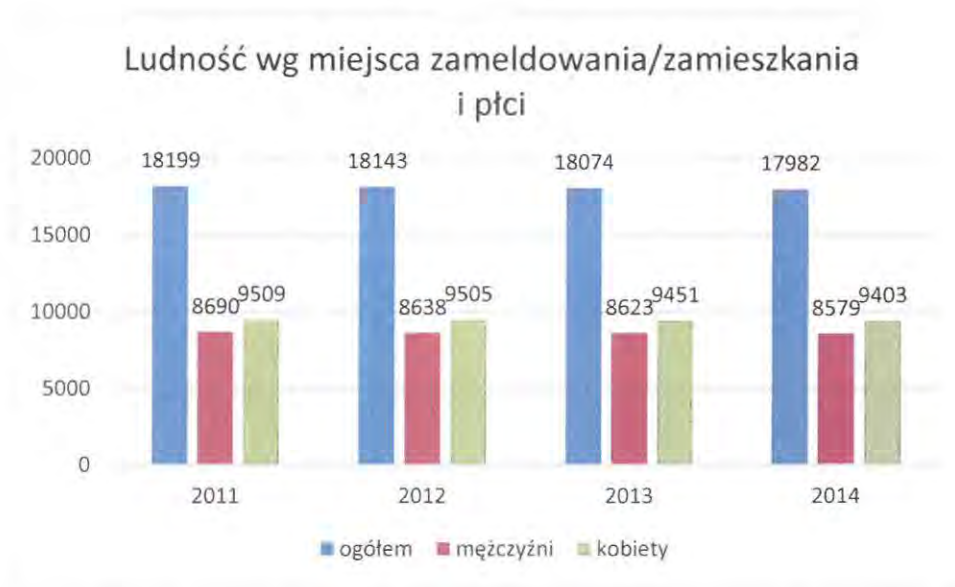
Łańcut w głównej mierze tworzą w ścisłym centrum kamienice z XIX oraz początku XX wieku, natomiast nieco poza centrum zabudowa domków jednorodzinnych oraz tzw. „szeregówek” z podobnego okresu. W ramach rozwoju miasta powstały nowe osiedla na obrzeżach miasta oraz rozwinęły się te już istniejące.

3.1.1. Ludność

W roku 2014 w Łańcutie mieszkało 17.982 osoby. W ostatnich latach liczba ludności nieznacznie ale systematycznie spada. Zauważamy także niepokojące zjawisko w grupach przedprodukcyjnej oraz produkcyjnej, a mianowicie stagnację bądź minimalny spadek. Konsekwencją tego zjawiska będzie powolne starzenie się społeczeństwa miasta (rys. poniżej).

Jeżeli chodzi o statystyki odzwierciedlające strukturę demograficzną, przewagę liczebną mają tutaj kobiety stanowiące 52,3% populacji miasta (9403), a 47,7% mężczyźni (8579).

Ryc. 4.: Wykres nr 1. Liczba ludności ogółem oraz liczba kobiet w latach 2010 - 2014 w Mieście Łańcut wg GUS

Miasto Łańcut, charakteryzuje się stosunkowo niewielkim przyrostem naturalnym, który w roku 2014 wyniósł tylko 0,6 (w powiecie łańcuckim 1,9, w województwie 0,7, dla Polski -0,0). Liczba zgonów w mieście utrzymują się na stałym poziomie (poniżej 9/1000 ludności). W roku 2014 przyrost był dodatni i wynosił 0,6 (rok 2013: 1,2). Ponadto w mieście jest ujemna wartość salda migracji, które w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosło -2,9 %. Biorąc pod uwagę wskaźnik przyrostu rzeczywistego, który jest składową przyrostu naturalnego i salda migracji, Łańcut wypada niekorzystnie zarówno na tle powiatu, województwa oraz kraju. Oznacza to, iż w Łańcutie obserwuje się trend wyludnienia obszaru. Systematyczny spadek liczby mieszkańców, niski przyrost naturalny, a także ujemne wartości salda migracji wpływają

niekorzystnie na sytuację demograficzną miasta, a tym samym na rozwój społeczno-gospodarczy.

Tabela nr 2.: Przyrost naturalny, saldo migracji oraz przyrost rzeczywisty ludności w mieście Łańcutu na tle porównywanych jednostek terytorialnych w latach 2004 i 2014

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny		Saldo migracji		Przyrost rzeczywisty	
	2004	2014	2004	2014	2004	2014
Polska	-0,2	0,0	-0,2	-0,4	-0,4	-0,4
Województwo Podkarpackie	1,2	0,7	-1,0	-1,1	0,2	-0,3
Powiat Łańcucki	1,5	1,9	-0,2	0,9	1,3	2,9
Miasto Łańcut	2,2	0,6	-2,4	-2,9	-0,3	-2,3

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS [<http://stat.gov.pl/bdl>].

Ryc. 5.: Struktura wieku ludności Miasta Łańcut w latach 2012 - 2014

3.1.2. Bezrobocie

Jednym ze znaczących problemów w gminie jest bezrobocie. Bezrobocie w ostatnim czasie spada, jednak jest jeszcze stosunkowo duże (Tabela 1).

Charakterystyka ogólna rynku pracy

RYNEK PRACY (STAN W DNIU 31 XII 2012)	Jednostka miary	Gmina Miejska Łańcut	Powiat Łańcut
Pracujący			
ogółem	osoba	6114	11586
Bezrobotni zarejestrowani			
ogółem	osoba	1233	6027
kobiety	%	47,3	45,8

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS [<http://stat.gov.pl/bdl>].

Biorąc pod uwagę źródła utrzymania w mieście Łańcutu zauważyć można zjawisko wielozawodowości. Tylko nieliczny procent utrzymuje się z pracy w swoim gospodarstwie.

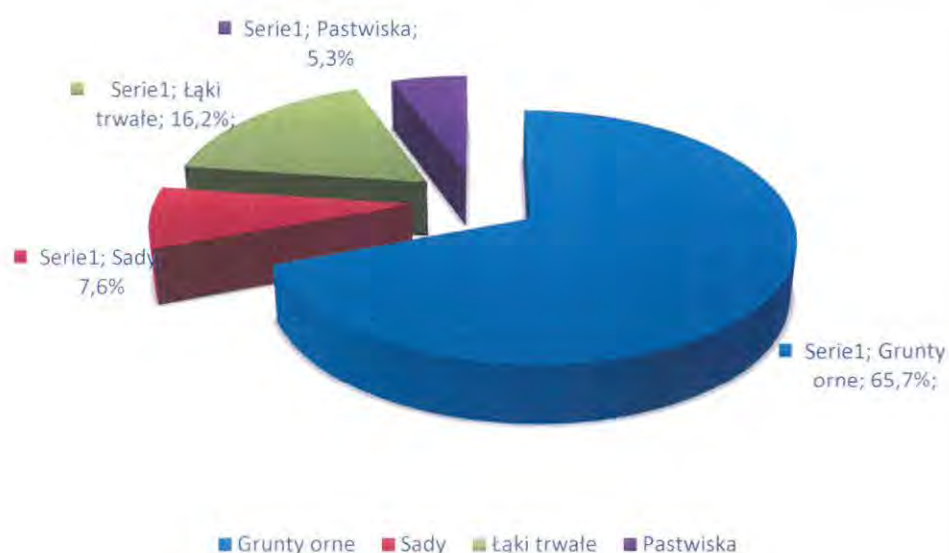
3.1.3. Rolnictwo

Gmina Miejska Łącut stanowi około 4,3% powierzchni powiatu Łącut w tym około 64 % to użytki rolne, a około 2% to użytki leśne z czego 100% to lasy publiczne - komunalne.

Gmina Miasto Łącut ma charakter miejski. Użytki rolne zajmują 1237 ha i znajdują się na obrzeżach miasta. Są to przede wszystkim grunty orne na glebach II (WiOŚ 2012) klasy bonitacyjnej. Na przeważającym obszarze Miasta dominuje zabudowa mieszkaniowa /domki jednorodzinne i bloki mieszkalne, a w centrum miasta dominują sklepy i budynki usługowe.

W strukturze użytków rolnych Łącuta dominują grunty orne zajmujące powierzchnię 813 ha, tj. 65,7 %; łąki zajmują 201 ha, - 16,2%; sady – 94 ha, tj. 7,6 % natomiast pastwiska – 66 ha - tj. 5,3 % . Lasy liczą 42 ha natomiast pozostałe grunty to 663 ha. Przedstawia to poniższy wykres.

Ryc. 6.: Struktura użytków rolnych w roku 2014 Gminy Miejskiej Łącut, (US Rzeszów)

3.1.4. Działalność gospodarcza

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w 2014 roku w Łącutcie działalność gospodarczą prowadziło 2049 podmiotów wpisanych do rejestru REGON, co stanowiło 35% ogółu jednostek gospodarczych z terenu powiatu Łącutckiego. Z tych działalności 1968 dotyczy sektora prywatnego i 81 sektora publicznego. Dla porównania w roku 2012 na terenie gminy zarejestrowanych było 1999 podmiotów wpisanych do rejestru REGON, w tym 1917 sektora prywatnego i 82 publicznego.

Ponad 1700 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie miasta Łącuta prowadzi działalność usługową. Przedsiębiorcy ci stanowią około 83% wszystkich jednostek gospodarczych w mieście. Kolejno 338 podmiotów gospodarczych prowadzi działalność w zakresie przemysłu i budownictwa, a zaledwie 7 podmiotów w sferze rolnictwa.

Ryc. 7.: Struktura podmiotów gospodarczych w Mieście Łąncucie zarejestrowanych w systemie REGON w roku 2014

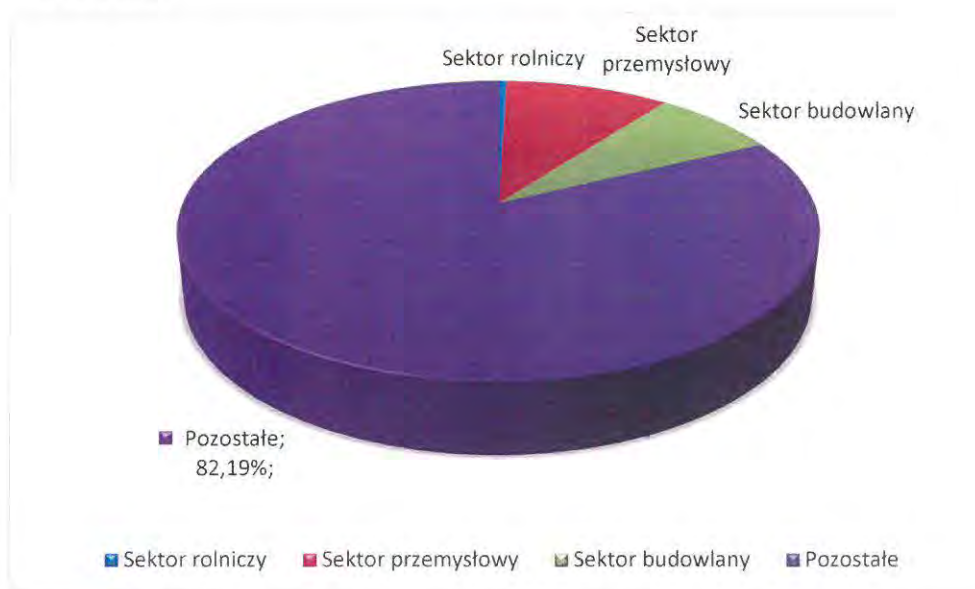

Tabela nr 3.: Struktura podmiotów gospodarczych na terenie Miasta Łąncuta na tle powiatu łąncuckiego i województwa podkarpackiego

Podmioty gospodarki narodowej	Rok		
	2012	2013	2014
Miasto Łąncut			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	9	7	7
Przemysł i budownictwo	347	340	338
Pozostała działalność	1643	1676	1704
Powiat łąncucki			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	111	113	109
Przemysł i budownictwo	1363	1388	1419
Pozostała działalność	4044	4160	4266
Województwo podkarpackie			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	3415	3404	3198
Przemysł i budownictwo	35170	36327	36837
Pozostała działalność	116449	119896	122521

Źródło: www.stat.gov.pl Bank Danych Lokalnych

3.1.5. Warunki geograficzno – przyrodnicze

Łąncut położony jest na krawędzi Pogórza Rzeszowsko - Dynowskiego i pradoliny Wisłoka, lewobrzeżnego dopływ Sanu. Miasto leży o obrębie dwóch dużych krain geograficznych – Kotliny Sandomierskiej oraz Pogórza Karpackiego. Kotlina Sandomierska wytworzona w okresie trzeciorzędu, tworzą ją ropy oraz piaski. Pogórze Karpackie zbudowane jest głównie z układów fliszowych złożonych ze skał osadowych. Pod względem geologicznym Pogórze budują naprzemiennie ułożone warstwy piasków i łupków ilastych.

Magistrala kolejowa jest wyznacznikiem granicy pomiędzy krainami geograficznymi, na których zlokalizowane jest miasto, dzieląc go tym samym na część nizinną w północnej części i wyżynną w części południowej. Północna część charakteryzuje się powierzchnią słabo urzeźbioną jedynie miejscami pofalowaną. Kierując się bardziej na południe, zauważamy że teren wznosi się aż do centrum miasta usytuowanego na wzgórzu. Średnie wysokości wahają się między 150 a 300 m n.p.m. Granica pomiędzy tymi krainami przebiega wzdłuż magistrali kolejowej i dzieli miasto na dwie części: nizinną w północnej jego części oraz wyżynną w części południowej. Klimat jaki panuje na tych terenach to umiarkowanie wilgotny, stosunkowo ciepły o średniej rocznej sumie opadów atmosferycznych w granicach 600 – 700 mm. Granice miasta przecina potok zwany Mikośka.

3.1.6. Turystyka

Łańcut na swej małej powierzchni skupia wiele atrakcji, którymi może ściągnąć potencjalnego turystę. Główną atrakcją miasta jest usytuowany w centrum miasta ponad 30-sto hektarowy zespół parkowo – pałacowy Lubomirskich i Potockich. Składa się on z doskonale utrzymanego pałacu magnackiego z oryginalnymi wnętrzami, będącej ewenementem na skalę europejską, powozowni i stajni cugowych, Zameczku Romantycznego, oranżerii oraz parku ze starodrzewem i jedynym w powiecie ponad 200-letnim miłorzębem japońskim.

Ryc. 8.: Festiwal Muzyczny, w tle Zamek Lubomirskich i Potockich w Łańcucie

Na terenie Łańcuta znajduje się również jedyne w Europie kontynentalnej Muzeum Gorzelnictwa, największy w Polsce zbiór ikon oraz zabytki architektury judaistycznej: XVIII w. synagoga

z autentyczną Bimą i cmentarz żydowski. Wart zobaczenia jest również rynek Łańcucki ze starymi kamieniczkami, kościół Farny z obrazem Matki Boskiej Szkaplerznej oraz liczne zabytkowe wille usytuowane w starej części miasta.

Największy ruch turystyczny obserwuje się w miesiącach wakacyjnych oraz w maju, kiedy to w Łańcucie odbywa się światowej sławy Festiwal Muzyczny (rys. powyżej).

3.1.7. Drogi

Przez Miasto Łańcut przechodzą oprócz dróg lokalnych, drogi krajowe (droga E40) oraz wojewódzkie droga numer 881 (Sokołów Małopolski – Łańcut – Kańczuga – Pruchnik – Żurawica) i 877 (Naklik-Leżajsk-Łańcut-Dylągówka-Szklary).

3.1.8. Infrastruktura

Miasto Łańcut zaliczyć można do gmin o wysokim stopniu rozwoju infrastruktury. Z sieci wodociągowej korzystało w roku 2014, około 9,8% mieszkańców. Z sieci kanalizacyjnej zaś 97,8 %.

Tabela nr 4.: Wodociągi i kanalizacja w roku 2014 w Mieście Łańcut na tle powiatu łańcuckiego, US Rzeszów

	Sieć rozdzielcza		Przyłącza w sztukach		Zużycie wody w gospodarstwach domowych		Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną w dam ³
	Wodociągowa km	Kanalizacyjna km	Wodociąg	Kanalizacja	W dam ³	Na 1 mieszkańca w m ³	
Powiat Łańcut	623,6	993,7	18367	15914	2076,6	26	2406
Miasto Łańcut	80,1	128,8	3335	2980	590,5	32,4	856

Tabela nr 5.: Charakterystyka infrastruktury oczyszczania ścieków

KOMUNALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW	Jednostka miary	2014
Ścieki oczyszczane w ciągu roku		
oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	%	100,0
Ludność korzystająca z oczyszczalni wg lokalizacji		
ogółem	osoba	17 594
w miastach	osoba	17 594
Ludność korzystająca z oczyszczalni		
ogółem	osoba	17 594
z podwyższonym usuwaniem biogenów	osoba	17 594
z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ludności	%	97,8

Odnotować należy wysoki stopień zwodociągowania i skanalizowania gminy. W przypadku oczyszczania ścieków 100 % ścieków komunalnych poddanych jest wysokosprawnemu oczyszczaniu z wykorzystaniem oczyszczania biologicznego z podwyższonym usuwaniem biogenów. Blisko 98% mieszkańców korzysta z systemów kanalizacji prowadzących do spełniających wymogi oczyszczalni ścieków komunalnych.

3.1.9. Gazyfikacja

Miasto posiada dobrze rozbudowaną sieć gazową. Istniejące sieci gazowe i stacje redukcyjne w większości zabezpieczają bieżące potrzeby. Sieć gazowa wymaga jednak dalszej rozbudowy i modernizacji. W roku 2014 z sieci gazowej korzystało 97,9% mieszkańców.

Podstawowe dane (2014 wg. GUS):

- długość czynnej sieci ogółem: 113 115 m
- czynne przyłącza do budynków ogółem 4738 szt.
- ludność korzystająca z sieci gazowej 17611 osób

3.1.10. Telekomunikacja

Potrzeby w zakresie telefonizacji są zaspokojone. Lista abonentów telefonii stacjonarnej jest uzupełniona przez abonentów telefonii komórkowej.

3.1.11. Elektroenergetyka

Istniejący stan systemu energetycznego pokrywa aktualne potrzeby w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną. Wymaga on jednak ciągłej modernizacji.

4. Ocena aktualnego stanu środowiska

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

4.1.1. Stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego

Podstawowym dokumentem określającym wymagania dotyczące oceny i zarządzania jakością powietrza w krajach Unii Europejskiej jest Dyrektywa 96/62/EC z dnia 27.09.1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza i dyrektywy pochodne.

Dyrektywy określają kryteria jakości powietrza oraz tworzą mechanizmy działań mających na celu:

- utrzymywanie jakości powietrza na obszarach, gdzie jest ona wystarczająca,
- planowanie poprawy jakości powietrza na obszarach, gdzie nie spełnia ona założonych kryteriów.

Ocena poziomów substancji w powietrzu dokonana została odrębnie dla każdej substancji w danej strefie, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji,
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym, powiększonym o margines tolerancji,
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego,
- przekracza poziom docelowy,
- nie przekracza poziomu docelowego,
- przekracza poziom celu długoterminowego,
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego,

Klasyfikacja stref dokonana została oddzielnie dla dwóch grup kryteriów:

- określonych w celu ochrony zdrowia (dla terenu kraju),
- określonych w celu ochrony roślin (dla obszaru całego kraju z wyłączeniem stref - aglomeracji oraz stref- miast powyżej 100 tys. mieszkańców).

Klasyfikacja stref dokonana została na podstawie najwyższych stężeń na obszarze aglomeracji lub innej strefy. Wynikiem rocznej oceny jakości powietrza w strefie jest określenie klasy strefy dla zanieczyszczenia. Każdej strefie przypisuje się jedną klasę dla każdego zanieczyszczenia, oddzielnie ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ze względu na ochronę roślin.

Zaliczenie strefy o dużym obszarze do klasy C oznacza, że jakość powietrza na terenie strefy nie spełniła określonych kryteriów także wówczas, gdy jakość ta jest generalnie dobra na obszarze całej strefy, z wyjątkiem wydzielonych terenów o ograniczonym zasięgu. Nie oznacza to konieczności prowadzenia intensywnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza na obszarze całej strefy. Oznacza natomiast potrzebę podjęcia odpowiednich działań

w odniesieniu do wybranych obszarów w strefie (zwykle o ograniczonym zasięgu) w tym opracowanie Programu ochrony powietrza POP dla danego zanieczyszczenia i obszaru.

Zaliczenie strefy do danej klasy wiąże się z określonymi wymaganiami w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy). Powiązanie poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w wyniku rocznej oceny jakości powietrza, z klasami stref i wymaganymi działaniami

W skali powiatu **emisja zanieczyszczeń do powietrza występująca w Mieście Łańcucie należy do najwyższych w powiecie**, ze względu na dużą kumulację przemysłu, natomiast najmniejszą emisję odnotowuje się w Czarnej i Żółty.

Kotłownie lokalne (szczególnie prywatne) opalane są zazwyczaj węglem kamiennym o zróżnicowanych parametrach – często wysokiej zawartości siarki.

Niejednokrotnie w kotłowniach domowych (szczególnie w okresie zimowym) spalane są różnego rodzaju odpady (tworzywa sztuczne, tekstylia, opony). Zanieczyszczenia powstające w wyniku spalania takiego „paliwa” nie tylko powodują wprowadzanie do środowiska szkodliwych gazów jak np. chlor, dioksyny i furany, ale także powodują uciążliwości zapachowe dla sąsiadujących gospodarstw.

Emisja zanieczyszczeń do powietrza to wprowadzanie gazów, cieczy lub ciał stałych nie będących naturalnym składnikiem powietrza, lub występujących jako składnik naturalny ale wprowadzenie go w zwiększonej ilości.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są procesy energetycznego spalania paliw oraz przemysłowe procesy technologiczne (emisja punktowa), komunikacja (emisja liniowa) oraz sektor komunalno – bytowy (emisja powierzchniowa). Są to przykłady źródeł antropogenicznych.

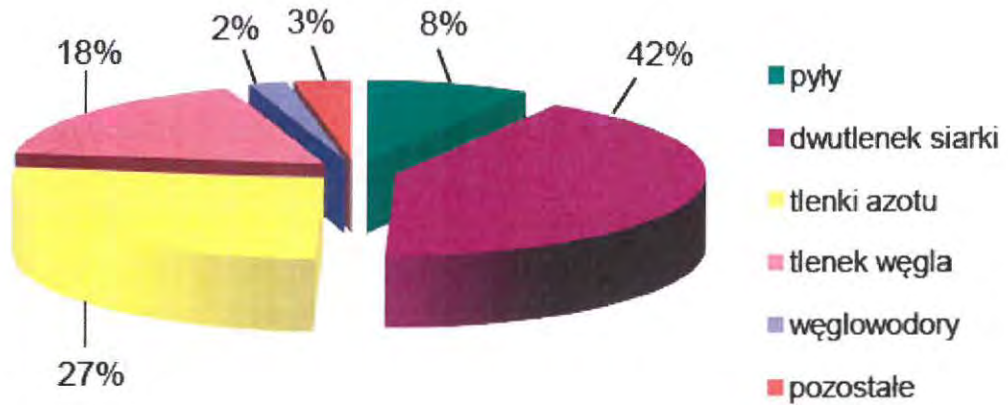
Na stan powietrza Województwa Podkarpackiego w tym Miasta Łańcuta, wpływa głównie emisja powierzchniowa i liniowa. Sektor komunalno – bytowy w głównej mierze odpowiedzialny jest za podwyższenie stężenia pyłu zawieszonego i benzo(a)piranu w sezonie zimowym. Spowodowane jest to stosowaniem w gospodarstwach domowych kotłów oraz instalacji o niskiej sprawności i w złym stanie technicznym, złej jakości paliwa a także spalania odpadów komunalnych.

Komunikacja generuje przez cały rok emisję NO_x, pyłu zawieszonego oraz benzenu. Szczególnie podwyższone wskaźniki widać na skrzyżowaniach oraz przy drogach o dużym natężeniu ruchu biegnących przez obszary ścisłej zabudowy. Przyczyną tego typu emisji jest najczęściej zły stan techniczny pojazdów, nieprawidłowa ich eksploatacja oraz korki uliczne.

Obserwując dane statystyczne emisji zanieczyszczeń pyłowych w województwie stwierdzić można duży spadek (około 50%) na przestrzeni 10 lat. Zauważamy także spadki w emisji gazów.

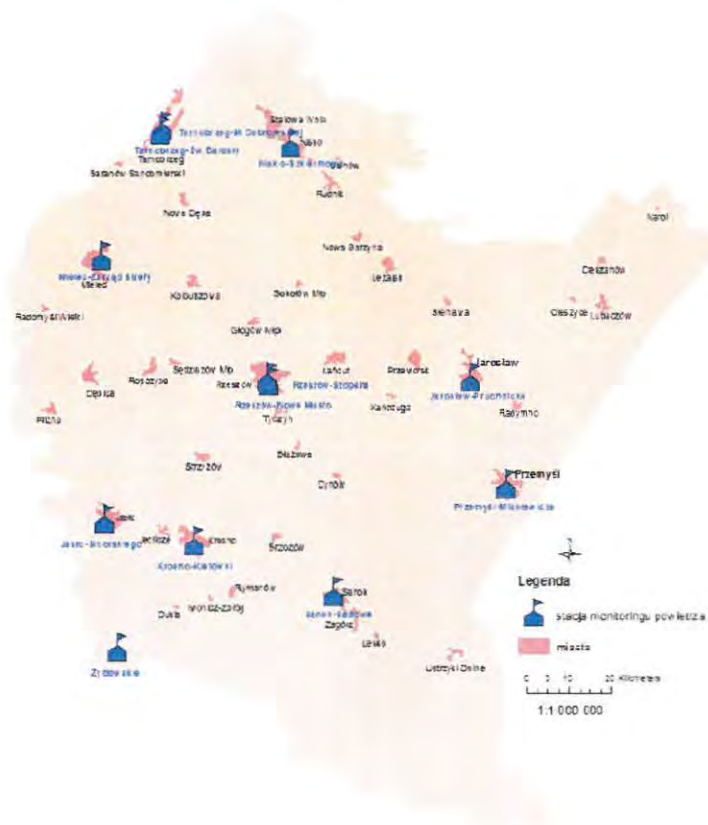
Rozkład procentowy emitowanych zanieczyszczeń gazowych jakie odnotowano w województwie podkarpackim zobrazowano na poniższym wykresie.

Ryc. 9.: Procent zanieczyszczeń wyemitowanych do atmosfery (bez CO₂) w Województwie Podkarpackim w 2012 roku, Raport WIOŚ 2012

Na poniższym rysunku przedstawiono rozmieszczenie stacji monitoringu powietrza w Województwie Podkarpackim w roku 2012.

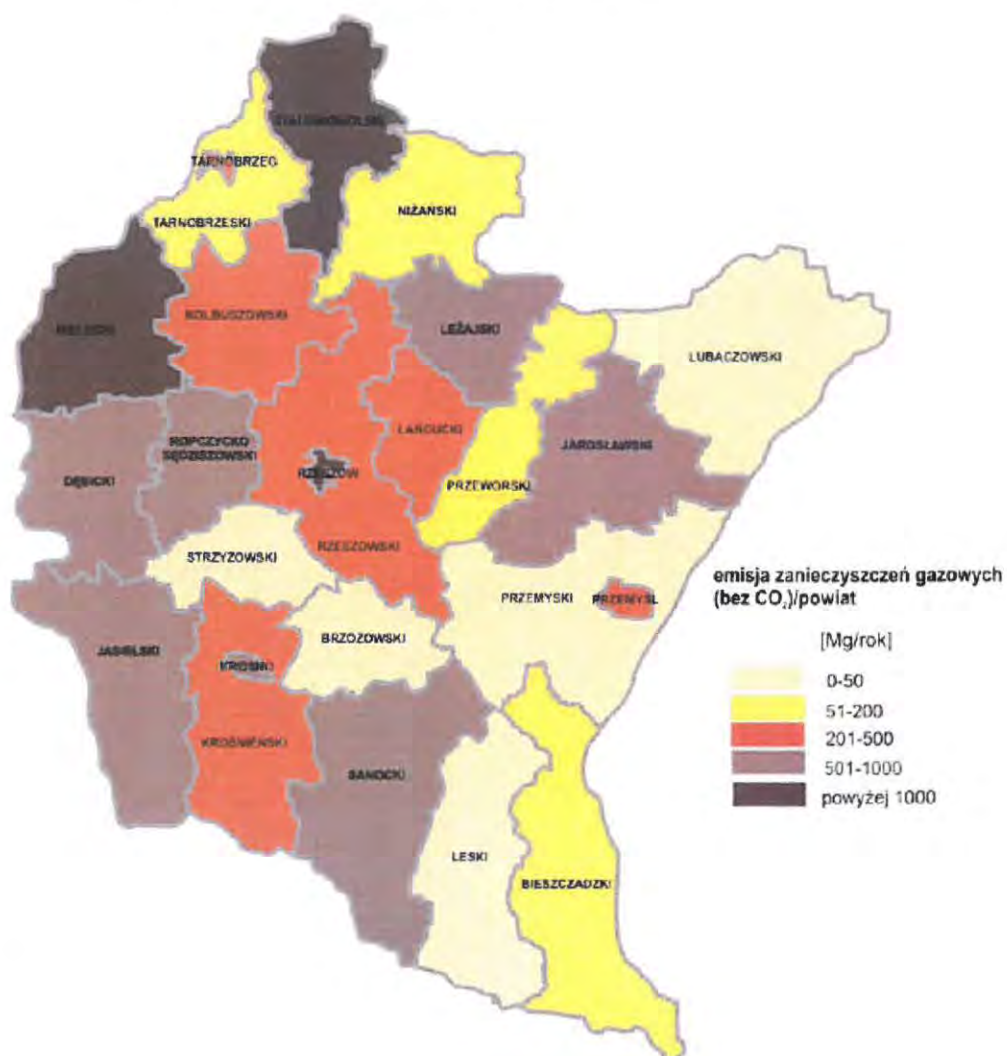
Ryc. 10.: Rysunek 4. Rozmieszczenie stacji monitoringu powietrza Województwa Podkarpackiego w roku 2012, Raport WIOŚ 2013

W skali powiatu łańcuckiego największa emisja zanieczyszczeń do powietrza występuje w Mieście Łańcut, ze względu na działalności przemysłowej. Ważną rolę w zanieczyszczeniu powietrza w powiecie odgrywają spaliny samochodowe. Zaznaczyć należy, że przez teren miasta przebiega międzynarodowa trasa E4 z natężeniem ruchu ok. 1000 pojazdów/ h. Innym istotnym źródłem zanieczyszczenia są kotłownie lokalne opalane zazwyczaj węglem kamiennym o zróżnicowanych parametrach- niejednokrotnie wysokiej zawartości siarki.

Z corocznych badań monitoringowych przeprowadzanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie roku wynika, że obszar Miasta Łańcuta nie jest zagrożony ponadnormatywnymi stężeniami badanych zanieczyszczeń powietrza. Poniżej zestawiono rozkład emisji zanieczyszczeń gazowych oraz pyłowych Województwa Podkarpackiego z podziałem na powiaty.

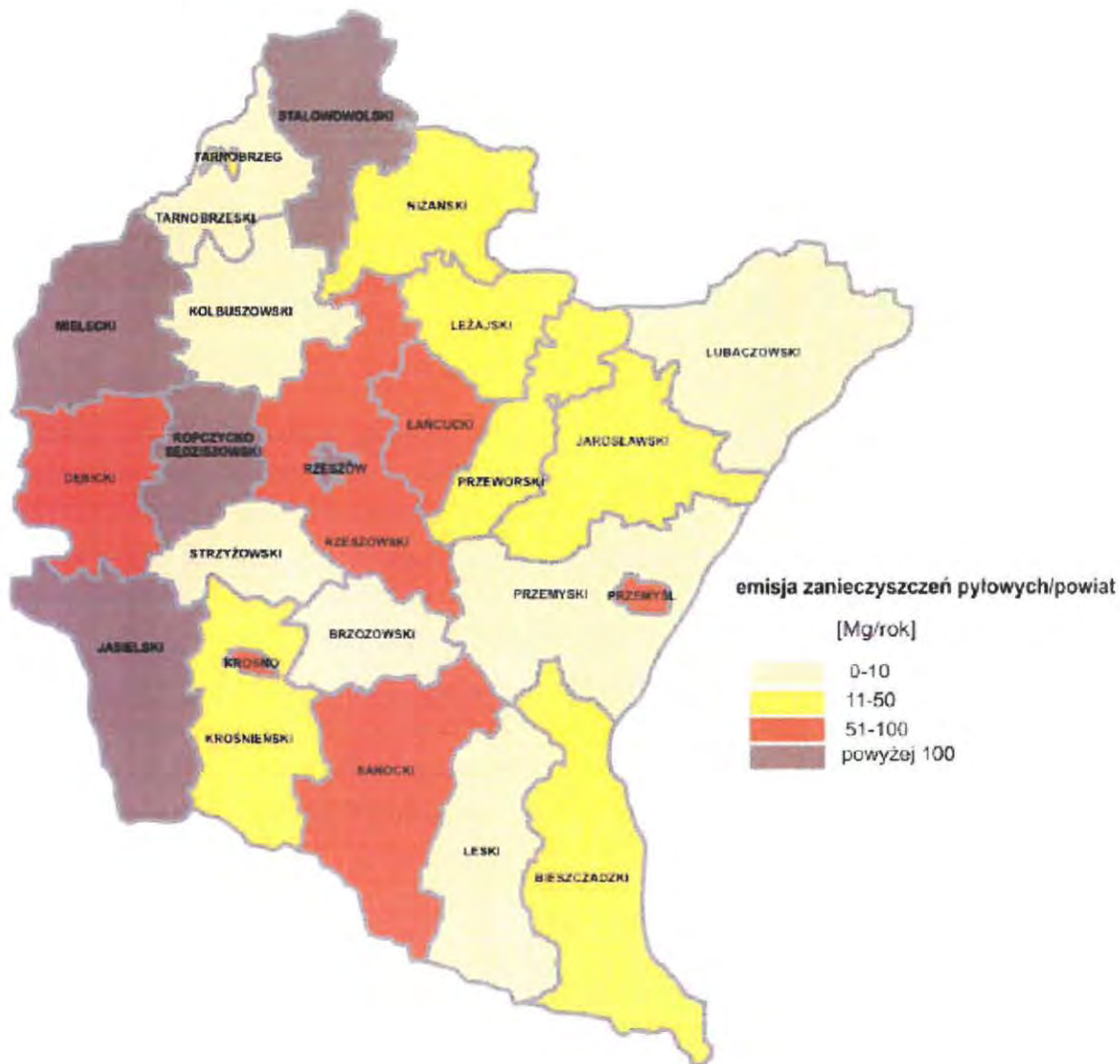
Ryc. 11.: Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂)w Województwie Podkarpackim z podziałem na powiaty, Raport WIOŚ 2012

Zauważyć można, iż Miasto Łańcut usytuowane w powiecie łańcuckim, obarczona jest emisją zanieczyszczeń gazowych w granicach 201 – 500 Mg/rok. Dokładniej powołując się na dane

GUS w Rzeszowie powiat łańcucki wygenerował 247 ton zanieczyszczeń gazowych z pominięciem CO₂.

Ryc. 12.: Emisja zanieczyszczeń pyłowych w Województwie Podkarpackim z podziałem na powiaty, Raport WIOŚ 2012

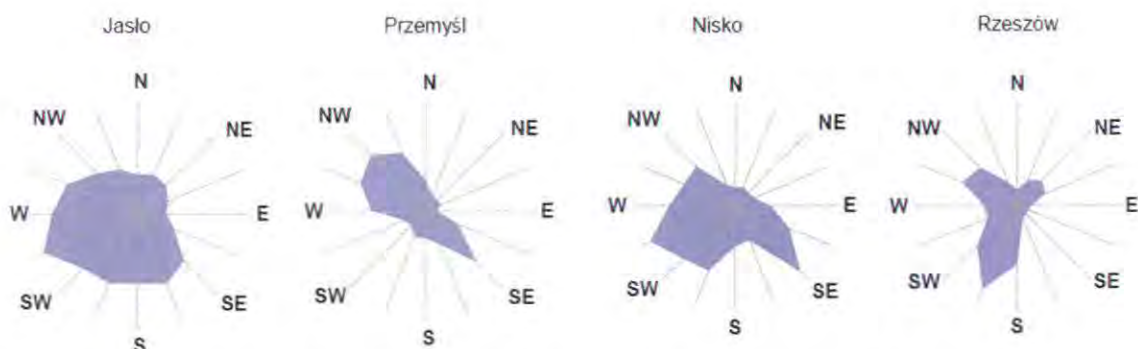

Grafika wskazuje emisję zanieczyszczeń pyłowych na terenie powiatu łańcuckiego w granicach 51 – 100 Mg/rok. Dokładniej powołując się na dane GUS w Rzeszowie powiat łańcucki wygenerował 70 ton zanieczyszczeń pyłowych.

W ostatnich latach największe zanieczyszczenie gazowe wprowadzone do powietrza odnotowano na terenie powiatu stalowowolskiego, mieleckiego oraz miasta Rzeszowa, zaś zanieczyszczenie pyłowe najwyższe były w powiatach stalowowolskim, mieleckim oraz ropczycko-średziszowskim, jasielskim i mieście Rzeszowie. Na podstawie tych informacji stwierdzić można iż Miasto Łańcut miało niewielki wpływ na ogólne zanieczyszczenie powietrza w Województwie Podkarpackim.

Rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń zależy od kierunku wiatrów na danym terenie. Najczęstsze kierunki wiatru w wybranych miastach Województwa Podkarpackiego przedstawiono na rysunku nr 12.

Ryc. 13.: Roczna róża wiatrów dla wybranych miast województwa podkarpackiego

Polska regulacja prawna odnosząca się do ochrony powietrza atmosferycznego zawarta jest w ustawie z dnia z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska i w przepisach wykonawczych, uwzględniających praktycznie wymagania wszystkich przyjętych dyrektyw Unii Europejskiej, w tym zakresie. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom powietrza w polskim prawie, zgodnie z wymogami unijnymi, polega na zapobieganiu lub ograniczeniu wprowadzania do środowiska substancji zanieczyszczających.

Podstawowym dokumentem określającym wymagania dotyczące oceny i zarządzania jakością powietrza w krajach Unii Europejskiej jest dyrektywa 96/62/EWG z dnia 27 września 1996 r. na temat oceny i zarządzania jakością powietrza, zwana dyrektywą ramową oraz 3 dyrektywy pochodne dotyczące poszczególnych zanieczyszczeń (lub grup zanieczyszczeń).

Dyrektywy określają kryteria jakości powietrza oraz tworzą zasady i mechanizmy działań mających na celu:

- utrzymywanie jakości powietrza na obszarach, gdzie jest ona wystarczająca;
- planowanie poprawy jakości powietrza na obszarach, gdzie nie spełnia ona założonych kryteriów.

Od stycznia 2008 roku Polskę obowiązują wymagania dyrektywy 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw. Jej celem jest ograniczenie emisji z dużych źródeł spalania tj. o mocy większej od 50 MW.

Województwo podkarpackie zobowiązane jest do włączenia się w wypełnianie krajowych celów polityki klimatycznej, **dotyczy to głównie rozwoju odnawialnych źródeł energii i wzrostu efektywności ich wykorzystania.** Polska jest zobowiązana do ochrony warstwy ozonowej jako strona Konwencji wiedeńskiej i Protokołu montrealskiego w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową. Stosowanie substancji zubożających warstwę ozonową regulują przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2004 roku o substancjach zubożających warstwę ozonową. Urządzenia, w których stosowane są dopuszczone przez regulacje UE substancje tj. instalacje i urządzenia chłodnicze oraz urządzenia klimatyzacyjne podlegają kontroli (WIOŚ) w

zakresie przestrzegania przepisów ustawy. Dla niektórych substancji (HCFCs) obowiązuje harmonogram redukcji na wycofanie z obrotu i stosowania

W zakresie wszystkich uwzględnionych w ocenie za rok 2013 zanieczyszczeń województwo podkarpackie podzielone zostało na dwie strefy. Strefę stanowią miasto Rzeszów o liczbie mieszkańców przekraczającej 100 tys. oraz pozostała część województwa jako strefa podkarpacka. Podział województwa podkarpackiego na strefy przedstawiony został na poniższym rysunku.

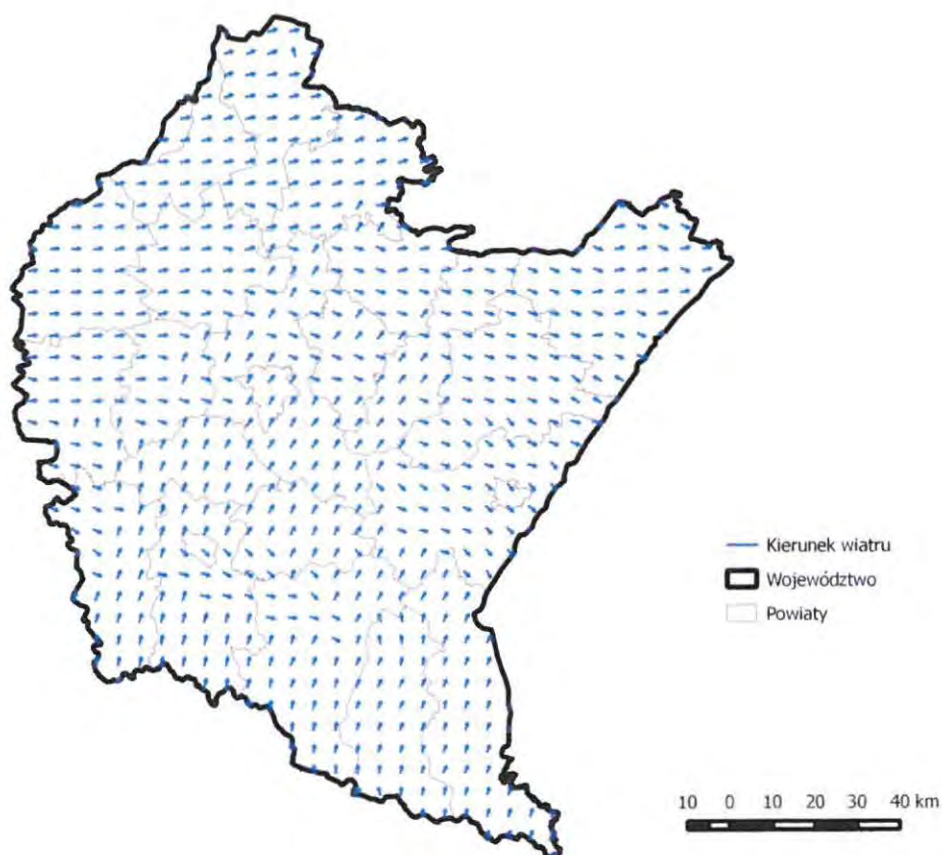
Ryc. 14.: Podział stref w województwie podkarpackim w 2013 r.

W 2013 r. na terenie województwa podkarpackiego występowała duża zmienność kierunków wiatru. Na północy i na wschodzie dominowały wiatry z kierunku zachodniego, w centrum województwa z południowego zachodu, na południu natomiast przeważały wiatry z sektora

południowego. Na poniższym rysunku zobrazowano dominujący kierunek wiatru w województwie podkarpackim w 2013 roku.

Ryc. 15.: Przeważające kierunki wiatrów na terenie województwa.

Oceny jakości powietrza dokonuje się w strefach definiowanych jako obszar aglomeracji o liczbie mieszkańców pow. 250 tys. lub obszar powiatu, który nie wchodzi w skład aglomeracji.

Podstawę klasyfikacji stref w oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza stanowią:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu;
- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji.

Zaliczenie strefy do danej klasy wiąże się z określonymi wymaganiami w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy). Powiązanie poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w wyniku rocznej oceny jakości powietrza, z klasami stref i wymaganymi działaniami.

Dla zanieczyszczeń, dla których określony jest margines tolerancji obowiązuje trójstopniowa skala klasyfikacji (tabela poniżej).

Tabela nr 6.: Klasy stref poziomów zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego

Klasa strefy	Poziom stężeń zanieczyszczenia	Wymagane działania
A	nie przekraczający poziomu dopuszczalnego	<ul style="list-style-type: none"> utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz próba utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
B	powyżej poziomu dopuszczalnego lecz nie przekraczający poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń poziomu dopuszczalnego; określenie przyczyn przekroczenia poziomu dopuszczalnego substancji w powietrzu, podjęcie działań w celu zmniejszenia emisji substancji.
C	powyżej poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń poziomu dopuszczalnego oraz poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji; opracowanie programu ochrony powietrza POP w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego w wyznaczonym terminie.

* od 1.01.2010 dotyczy tylko pyłu PM2.5; źródło WIOŚ Rzeszów

W zakresie wszystkich uwzględnionych w ocenie za rok 2013 zanieczyszczeń województwo podkarpackie podzielone zostało na dwie strefy. Strefę stanowią miasto Rzeszów o liczbie mieszkańców przekraczającej 100 tys. oraz pozostała część województwa jako strefa podkarpacka.

W rocznym zakresie pyłu PM 10 oraz pyłu PM 2,5 strefa podkarpacka, do której zaliczono **Miasto Łańcut**, znalazła się w strefie C. Wskazuje to na poziom zanieczyszczeń powyżej poziomu dopuszczalnego.

Ryc. 16.: Klasyfikacja stref w zakresie pyłu PM2.5 za rok 2013- cel ochrona zdrowia

Ryc. 17.: Klasyfikacja stref w zakresie stężeń dobowych pyłu PM10 za rok 2013 - cel ochrona zdrowia

Wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pienem, przeprowadzone dla 2013 r., dla województwa podkarpackiego, wykazały przekroczenia obowiązującego poziomu docelowego na znacznych obszarach województwa, zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich.

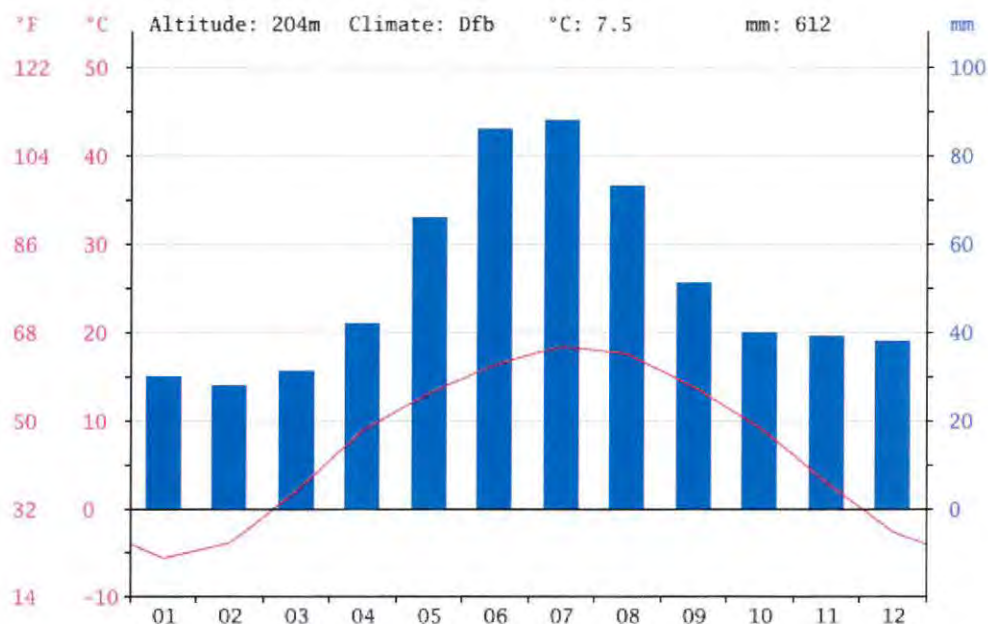
Wartości stężeń średniorocznych B(a)P określone w modelowaniu zawierały się w przedziale 0,5-7,6 ng/m³ (50-760 % poziomu docelowego). Najwyższe stężenie średnioroczne B(a)P zlokalizowano w Rzeszowie. Strefy miasto Rzeszów i podkarpacka zakwalifikowane zostały do klasy C, co oznacza, że na terenie województwa wystąpiło przekroczenie wartości docelowej ustalonej dla B(a)P w powietrzu.

Wyniki pomiarów i modelowania były podstawą do wyznaczenia obszarów przekroczeń w województwie podkarpackim. Łącznie w województwie podkarpackim wyznaczono 27 obszarów (w tym miasto Łańcut) przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu obejmujących swoim zasięgiem 6445,5 km² (36 % województwa podkarpackiego).

4.1.2. Klimat Miasta Łańcuta

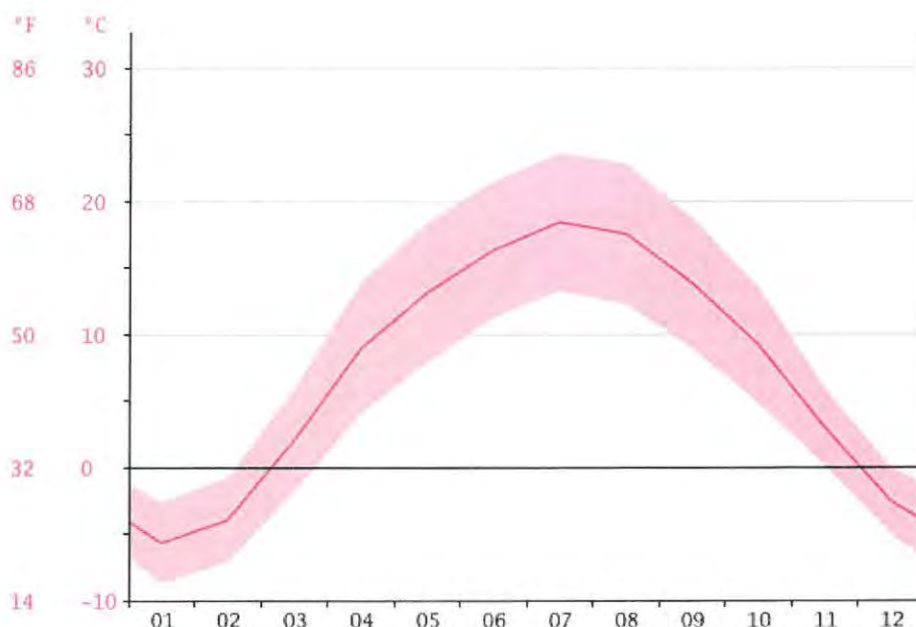
Łańcut położony jest na granicy Podgórze Rzeszowskiego i Pradoliny Podkarpackiej. Klimat może być scharakteryzowany jak umiarkowany zimny. Opady deszczu w Łańcutie są znaczące, występują nawet podczas suchych miesięcy. Ten klimat jest określany jako Dfb, zgodnie z klasyfikacją klimatów Köppena-Geigera. Średnia roczna temperatura w Łańcutie wynosi 7.5 °C. Średnio roczne opady to 612 mm.

Ryc. 18.: Wykres klimatyczny

Najsuchszym miesiącem jest Luty, z 28 mm deszczu. W Lipcu opady osiągają wartość szczytową, ze średnią 88 mm.

Ryc. 19.: Wykres temperaturowy

Lipiec jest najcieplejszym miesiącem roku. Średnia temperatura w miesiącu Lipiec wynosi 18.4 °C. Ze średnią -5.7 °C, Styczeń jest najzimniejszym miesiącem.

Ryc. 20.: Tabela klimatu

month	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
mm	30	28	31	42	66	86	88	73	51	40	39	38
°C	-5.7	-4.0	2.0	8.9	13.1	16.3	18.4	17.5	13.8	9.2	3.0	-2.6
°C (min)	-8.7	-7.2	-1.9	4.0	7.8	11.2	13.2	12.2	8.9	4.8	0.1	-5.1
°C (max)	-2.6	-0.8	5.9	13.9	18.4	21.5	23.6	22.8	18.7	13.6	6.0	0.0
°F	21.7	24.8	35.6	48.0	55.6	61.3	65.1	63.5	56.8	48.6	37.4	27.3
°F (min)	16.3	19.0	28.6	39.2	46.0	52.2	55.8	54.0	48.0	40.6	32.2	22.8
°F (max)	27.3	30.6	42.6	57.0	65.1	70.7	74.5	73.0	65.7	56.5	42.8	32.0

Istnieje różnica 60 mm w opadach pomiędzy najsuchszym i najmokrzejszym miesiącem. Wahania roczne temperatur wynoszą 24.1 °C.

Według podziału Polski na regiony klimatyczne W. Okołowicza, Łańcut położony jest na terenach

o przeważających wpływach klimatu kontynentalnego. Cechy charakterystyczne tego regionu to większa niż na innych terenach Polski roczna amplituda temperatury powietrza, wiosna dość późna

i stosunkowo krótka, lato długie, krótka i ciepła jesień, zima długa i chłodna, długotrwała pokrywa śnieżna, zwłaszcza na wzniesieniach, gdzie jest chłodniej, a ilość opadów jest większa.

Rejon Łańcuta charakteryzują następujące dane:

- średnia temperatura stycznia -3,5 °C,
- średnia temperatura lipca 18,0 °C,
- czas trwania zimy 92 dni,
- czas trwania lata 95 dni,
- liczba dni pogodnych (z zachmurzeniem poniżej 2 dni) 70 dni,
- liczba dni pochmurnych (zachmurzenie powyżej 8 dni) 110 dni,
- liczba dni z szatą śnieżną 80 dni w roku,

Średnie roczne nasłonecznienie wynosi dla Łańcuta 4,3 godz./dobę, natomiast w okresie wegetacyjnym w poszczególnych miesiącach: kwiecień – 5,0 godz./dobę, w czerwcu osiąga maksimum 6,8 godz./dobę, we wrześniu 5,2 godz./dobę.

Warunki termiczne

Średnia roczna temperatura jest stosunkowo wysoka i wynosi 7,5 °C. zima jest surowa (średnia stycznia wynosi -5,3 °C). wiosna pojawia się szybko zaznaczając swoje przyjście nagłym wzrostem temperatury na przełomie marca (1,1 °C) i kwietnia (8,5 °C). Lato jest długie i ciepłe, średnia temperatura lipca wynosi 17,7 °C. jesień jest porą roku długą i ciepłą (średnia temperatura listopada 4,4 °C). Przymrozki (z minimalną temperaturą poniżej 0 °C) sporadycznie pojawiają się we wrześniu i październiku, stanowiąc częste zjawisko w listopadzie osiągające maksimum w styczniu (28,3 dnia). O surowym reżimie termicznym zimą świadczy około 50 dni mroźnych (z maksymalną temperaturą poniżej 0 °C). Lato z kolei jest długie i bardzo ciepłe, o znacznej ilości dni gorących (z temperaturą maksymalną ponad 25 °C) od 9,2 dni w czerwcu do 11,4 w lipcu i 8,8 w sierpniu.

Warunki wilgotnościowe

Średnia wilgotność względna wynosi około 81 %. W przebiegu rocznym najniższą wilgotność względną notuje się w okresie od kwietnia (76 %), kiedy jest najniższa do września (80 %). W pozostałych miesiącach waha się od 83 % w październiku do 87 % w grudniu. Mgła na terenie miasta Łańcuta jest zjawiskiem dość częstym o czym świadczy średnia roczna ich ilość 45 dni. Najczęściej mgły obserwuje się w okresie jesieni z maksimum w październiku (8 dni), najrzadziej natomiast w lutym oraz wiosną.

Zachmurzenie

Średnie roczne zachmurzenie nie jest wysokie i wynosi w skali 0 – 10 około 6,5. W przebiegu rocznym najniższe jego wartości notuje się od czerwca do października z minimum we wrześniu. Największe zachmurzenie przypada na późną jesień i zimę z maksimum w grudniu.

Warunki topoklimatyczne

Wpływ wymienionych wyżej czynników na warunki topoklimatyczne na terenie miasta uwidacznia się szczególnie w dniach pogód typu wyżowego, przy ciszy i bezchmurnym niebie. Największego zróżnicowania tych warunków należy się spodziewać pomiędzy najwyższymi częściami miasta a dolinami Wisłoka i głęboko wciętych dolinami Mikołki i jej głównych dopływów. Różnice temperatur pomiędzy tymi obszarami mogą dochodzić do kilku

stopni C, na korzyść terenów wyżej położonych. Grawitacyjny spływ wychłodzonego powietrza następuje wzdłuż dolin bocznych. Jest on niekiedy blokowany przez zwartą zabudowę, nasypy drogowe i kolejowe przegradzające bieg dolin. Powoduje to stagnację chłodnych mas powietrza powyżej przeszkód. Tereny te najczęściej narażone są na występowanie przymrozków i mgieł. Duży wpływ na lokalne warunki wilgotnościowe ma głębokość występowania wód gruntowych. Wartości wilgotności względnej nad terenami o płytko występującym poziomie wód gruntowych są znacznie wyższe niż nad terenami przyległymi. Notowane są różnice dochodzące do kilku procent. Większa wilgotność względna nad tymi obszarami powoduje częstsze i dłuższe zaleganie mgieł.

4.2. Diagnoza i ocena stanu klimatu akustycznego (hałasu)

Hałasem nazywamy drgania rozprzestrzeniające się w postaci fali akustycznej o częstotliwościach i natężeniu stwarzającym uciążliwość dla ludzi i środowiska. Natężenie hałasu określa się wartością poziomu dźwięku mierzoną w decybelach [dB].

Klimat akustyczny określa się równoważnym poziomem dźwięku A. Poziom ten jest określany jako suma poziomów odnoszących się do różnych źródeł. Otrzymałą w ten sposób wielkość określa się jako poziom hałasu w środowisku i nazywa klimatem akustycznym. Równoważny poziom dźwięku ściśle związany jest z czasem jego trwania. Przenikający do środowiska hałas w zależności od jego natężenia może być uciążliwy, czyli utrudniający życie, dokuczliwy, czyli powodujący szkodliwą uciążliwość oraz szkodliwy, gdy jego wartość przekracza dopuszczalny poziom tzw. poziom progowy.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu określone przez aktualnie obowiązujące przepisy są zróżnicowane w zależności od przeznaczenia terenu, pory jego oddziaływania (pora dzienna, pora nocna) - tabela poniżej.

Najbardziej rygorystyczne normy dotyczą terenów zabudowy szpitalnej, sanatoryjnej i domów opieki społecznej, terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych poza miastem, następnie terenów zabudowy mieszkalnej.

Tabela nr 7.: Wartości ogólne określające poziom hałasu

Lp.	Opis	Poziom LAeq [dB]	
		dzień	Noc
1	całkowity komfort akustyczny	< 50	< 40
2	przeciętny komfort akustyczny	50 – 60	40 – 50
3	przeciętne zagrożenie hałasem	60 – 70	50 – 60
4	znaczne zagrożenie hałasem	> 70	> 60

Ostatnie badania w Polsce przeprowadzone przez Inspekcję Ochrony Środowiska oraz specjalistyczne instytuty zajmujące się akustyką środowiska wskazują na poszerzanie obszarów o niekorzystnym klimacie akustycznym.

4.2.1. Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny jest dominującym źródłem zakłóceń klimatu akustycznego środowiska. Na znaczne pogorszenie klimatu akustycznego wzdłuż tras komunikacyjnych ma wpływ gwałtowny rozwój motoryzacji w ostatnich dziesięcioleciach i związany z tym wzrost natężenia ruchu.

Podstawowymi czynnikami decydującymi o poziomie hałasu drogowego są:

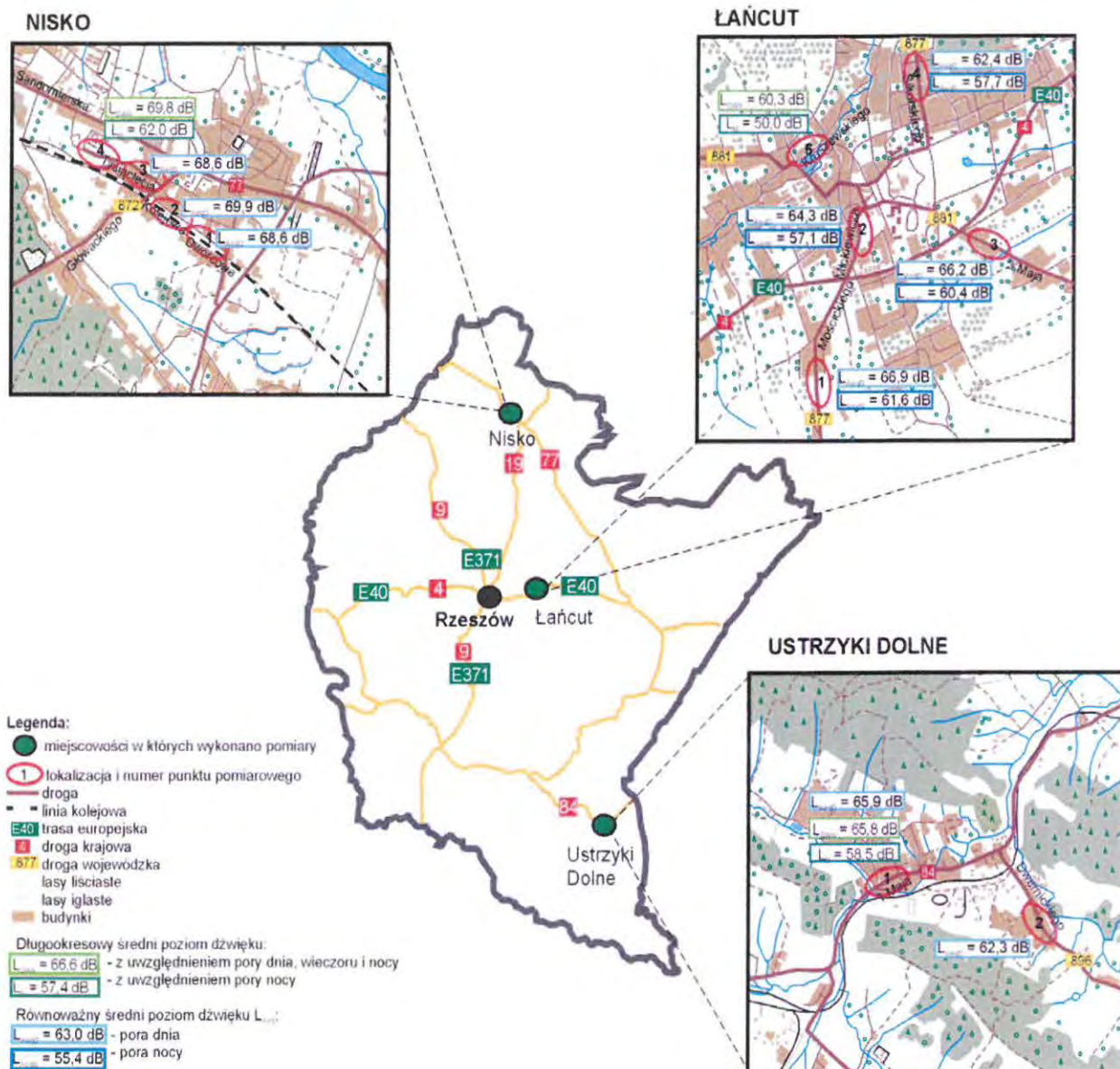
- natężenie ruchu pojazdów w tym procentowy udział pojazdów ciężkich w strumieniu ruchu;
- stan techniczny nawierzchni.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie w 2011 r. realizował program monitoringu hałasu w ramach trzyletniego cyklu pomiarowego ustalonego na lata 2010-2012.

Badaniami hałasu drogowego objęto także Łańcut oprócz miejscowości Nisko i Ustrzyki Dolne. Pomiary równoważnego poziomu hałasu (LAeqD, LAeqN) wykonano łącznie w 9 punktach pomiarowo-kontrolnych.

Długookresowe wskaźniki hałasu (LDWN, LN) oznaczono w 3 punktach pomiarowo-kontrolnych, po jednym w każdej miejscowości. Dla każdej miejscowości łączna długość pomiarów wyniosła 9 dni, z czego 2 doby w dni powszednie oraz 1 dobę podczas weekendu w okresie: wiosennym, letnim i jesiennym.

Ryc. 21.: Rozkład punktów pomiarowo-kontrolnych hałasu komunikacyjnego w województwie podkarpackim w 2011 r.

4.2.2. Pomiary hałasu komunikacyjnego w Mieście Łańcut

Łańcut to miasto położone w powiecie łańcuckim na granicy Podgórze Rzeszowskiego i Pradoliny Podkarpackiej, liczące ok. 18 tys. mieszkańców. Istotne ciągi komunikacyjne przebiegające przez teren miasta to: droga krajowa (Nr 94) i drogi wojewódzkie (Nr 877 i Nr 881). Sieć dróg miasta uzupełniają drogi powiatowe i gminne. Przez teren miasta przebiega ruch tranzytowy i międzynarodowy.

Ryc. 22.: Stanowisko pomiarowe monitoringu hałasu, Łącut ul. Kraszewskiego.

Pomiary hałasu drogowego przeprowadzono w 5 punktach pomiarowo-kontrolnych. Równoważny poziom hałasu w porze dnia (LAeqD) i w porze nocy (LAeqN) określono w 4 punktach. Długookresowy średni poziom dźwięku (LDWN, LN) wyznaczono w 1 punkcie pomiarowo-kontrolnym.

Łączna długość reprezentatywnych odcinków wyniosła 1,1 km, co stanowi 2,4 % wszystkich dróg w mieście. Wybrane wyniki zestawiono w tabeli poniżej

Z przeprowadzonych badań wynika, że w każdym z wytypowanych punktów pomiarowo kontrolnych przekroczone zostały dopuszczalne standardy akustyczne w stosunku do funkcji spełnianej przez teren. W odniesieniu do pomocniczej subiektywnej skali ocen odczucia uciążliwości hałasu Państwowego Zakładu Higieny, uzyskane wyniki badań wskazują na średnią ($52 \leq LAeq \leq 62$ dB) oraz dużą ($63 \leq LAeq \leq 70$ dB) uciążliwość hałasu komunikacyjnego panującą w rejonach analizowanych ciągów tabela nr 9.

Tabela nr 8.: Hałas komunikacyjny w Łącutcie w 2011 r. – równoważny poziom dźwięku

Nazwa ulicy	Dopuszczalny poziom	Wynik pomiaru	Wartość przekroczenia	Dopuszczalny poziom	Wynik pomiaru	Wartość przekroczenia
	dB					
Mościckiego	55	66,9	11,9	50	61,6	11,6
Mickiewicza	60	64,9	4,3	50	57,1	7,1
3 Maja	55	66,2	11,2	50	60,4	10,4
Sikorskiego	55	62,4	7,4	50	57,7	7,7

LAeqD – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 22.00),

LAeqN – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

Tabela nr 9.: Hałas komunikacyjny w Łąncucie w 2011 r. – długookresowy średni poziom dźwięku

Nazwa ulicy	Dopuszczalny poziom	Wynik pomiaru	Wartość przekroczenia	Dopuszczalny poziom	Wynik pomiaru
	dB				
Kraszewskiego	55	60,3	5,3	50	50

Objaśnienia skrótów użytych w tabeli:

LDWN – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jak przedział czasu od godz. 6.00 do godz.18.00), pory wieczoru (rozumianej jak przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jak przedział czasu od godz. 22.00 do godz.6.00),

LN – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianej jak przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

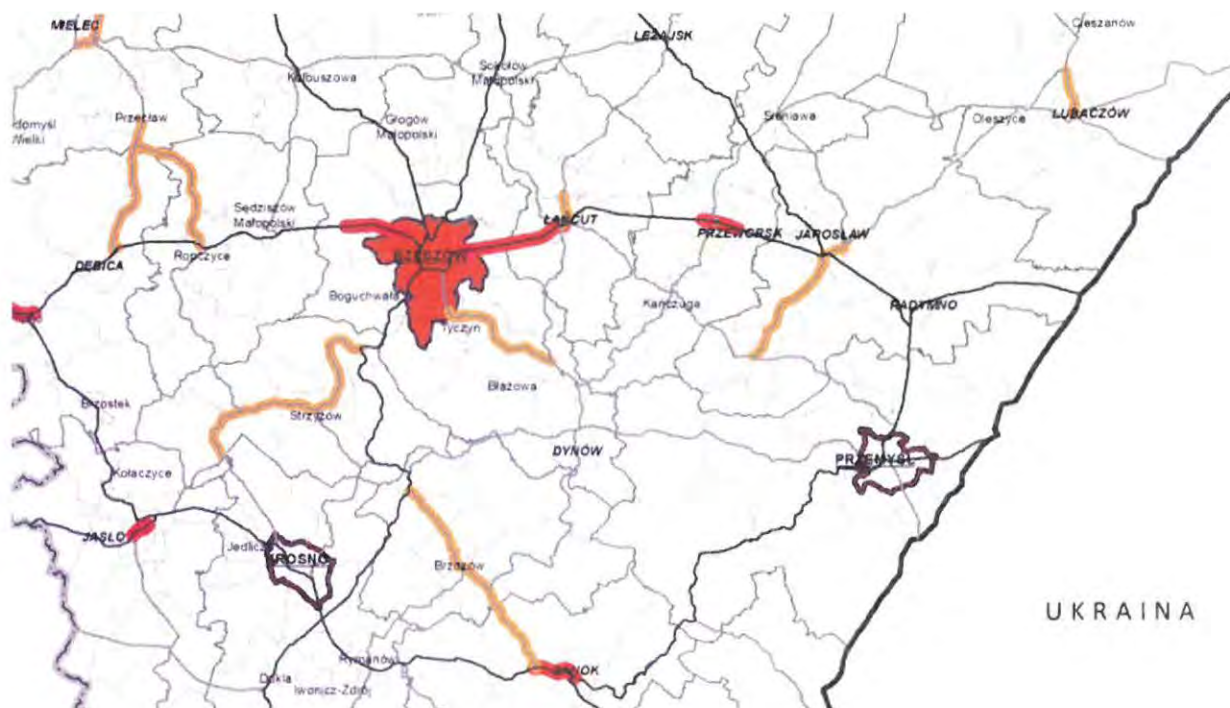
Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich wykonał także badania hałasu na drogach wojewódzkich. Na terenie Miasta Łąncuta miało to miejsce przy ul. Podzwierzyńiec (tabela 11).

Tabela nr 10.: Charakterystyka odcinków pomiarowych

Numer drogi	Opis odcinka				Pojazdy samochodowe ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych						
	Pikietaż		Długość (km)	Nazwa		Motocykle	Sam. osob. Mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze
	Począz.	Kończ.							bez przycz.	z przycz.		
					SDR	SDR	SDR	SDR	SDR	SDR	SDR	
									11	12	13	14
865	0,0	2,7	2,7	JAROSŁAW-SZÓWKO	13723	151	11377	1057	439	425	247	27
866	0,0	5,9	5,9	DACHNOW-LUBACZÓW	9507	105	8802	352	105	38	95	10
871	36,1	37,9	1,8	STAŁOWA WOLA-UL. KEN	14431	87	12800	794	260	361	115	14
877	41,0	44,1	3,1	ŁAŃCUT-UL. PODZWIERZYŃCIEC	13441	188	11762	766	269	215	228	13
878	5,1	21,8	16,7	RZESZÓW – TYCZYN - DYŁĄGÓWKA	10352	83	8778	964	124	124	226	21
880	0,0	16,8	16,8	JAROSŁAW-FRUCHNIK	8803	70	7923	370	132	114	185	9
886	0,0	17,7	17,7	DOMARADZ – BRZOZÓW - GRABOWNICA	10524	116	9178	705	189	168	147	21
886	17,7	29,5	11,8	GRABOWNICA - SANOK	9034	136	7642	605	253	217	163	18
984	37,6	39,9	2,3	WOLA MIELECKA - MIELEC	17716	142	14864	1137	531	673	266	53
985	0,0	6,4	6,4	NAGNAJÓW - BARANÓW SANDOMIERSKI	8221	55	5624	904	304	1233	82	16
985	6,4	19,0	12,6	BARANÓW SANDOMIERSKI - JASŁANY	8430	93	6078	651	312	978	76	42
985	19,0	32,1	13,4	JASŁANY - MIELEC	12814	115	9892	987	551	1128	129	13
985	47,7	62,6	14,9	TUSZYMA - DĘBICA	10075	111	8413	705	332	403	101	10
986	0,0	17,9	17,9	TUSZYMA - ROPCZYCE	9301	155	6920	688	595	828	56	19
988	0,0	12,9	12,9	BABICA - STRYZÓW	9269	83	7917	630	222	232	176	9
988	12,9	15,9	3,0	STRYZÓW	13337	187	11616	680	307	307	227	13
988	15,9	25,0	9,1	STRYZÓW - WISNIOWA	9727	97	7919	798	379	340	175	19
988	25,0	32,9	7,9	WISNIOWA - TWIERDZA	9889	109	8129	781	386	336	135	10

Najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym jest hałas komunikacyjny, którego źródłem są środki komunikacji drogowej. Najbardziej niekorzystna sytuacja pod tym względem występuje w otoczeniu drogi krajowej E-4 (94) oraz dróg wojewódzkich i powiatowych.

Ryc. 23.: Klimat akustyczny (Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012 – 2015)

OBJAŚNIENIA :

- MIASTA NA PRAWACH POWIATU - NIE OBJĘTE BADANIEM NATĘŻENIA RUCHU PRZEZ GDDKiA W 2010 ROKU
- MIASTO RZESZÓW O LICZBIE MIESZKAŃCÓW > 100 000 DLA KTÓREGO ZOSTAŁY OPRACOWANE MAPY AKUSTYCZNE
- DROGI KRAJOWE
- DROGI WOJEWÓDZKIE
- ODCINKI DRÓG KRAJOWYCH, PO KTÓRYCH W 2010 ROKU PRZEJEJAZDZAŁO PONAD 6 MLN POJAZDÓW NA ROK (16 400 POJ/DOBE), DLA KTÓRYCH SPORZĄDZONO PROGRAM OCHRONY PRZED HAŁASEM
- ODCINKI DRÓG WOJEWÓDZKICH, PO KTÓRYCH W 2010 ROKU PRZEJEJAZDZAŁO PONAD 3 MLN POJAZDÓW NA ROK (8 200 POJ/DOBE), DLA KTÓRYCH OPRACOWANO MAPY AKUSTYCZNE

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad sporządziła mapę akustyczną województwa obejmując tym samym powiat i miasto Łańcut.

Poniżej zestawiono odcinki dróg powiatu jakie zostały ujęte w tym opracowaniu.

Tabela nr 11.: Zestawienie dróg powiatu łańcuckiego

Nr drogi	ID odcinka	Nazwa odcinka	Gmina	Km początku	Km końca	Długość odcinka [km]	Powierzchnia obszaru analizy [km ²]
4, E40	PK_6_0661_4	KRACZKOWA-ŁAŃCUT	Łańcut	606,614	608,747	2,133	3,413
4, E40	PK_6_0661_4	KRACZKOWA-ŁAŃCUT	Czama	608,747	608,898	0,151	0,242
4, E40	PK_6_0661_4	KRACZKOWA-ŁAŃCUT	Łańcut	608,898	611,483	2,585	4,136
4, E40	PK_6_0661_4	KRACZKOWA-ŁAŃCUT	Czama	611,483	612,147	0,664	1,062
4, E40	PK_6_0661_4	KRACZKOWA-ŁAŃCUT	Łańcut (gm. miejska)	612,147	614,637	2,490	3,984
4, E40	PK_6_0662_4	ŁAŃCUT/PRZEJŚCIE/	Łańcut (gm. miejska)	614,637	615,607	0,970	1,552
4, E40	PK_6_0663_4	ŁAŃCUT-PRZEWORSK	Łańcut (gm. miejska)	615,607	617,700	2,093	3,349
4, E40	PK_6_0663_4	ŁAŃCUT-PRZEWORSK	Łańcut	617,700	626,710	9,010	14,416
19	PK_6_0683_19	SOKOŁÓW MLP.-STOBIERNA	Czama	458,324	458,441	0,117	0,187

W poniższej tabeli przedstawiono zbiorcze wyniki pomiarów.

Tabela nr 12.: Powierzchnia obszarów powiatu eksponowanych na hałas (Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012 – 2015)

Powiat	Powierzchnia obszarów [km ²]				
	55 – 60 dB	60 – 65 dB	65 – 70 dB	70 -75 dB	> 75 dB
łańcut	6,228	3,515	1,786	1,053	1,056

4.2.3. Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy może być odczuwalny jako jeden z najbardziej uciążliwych w środowisku. Z hałasem tym związana jest eksploatacja źródeł o charakterze ciągłym, w przeciwieństwie do hałasu komunikacyjnego. Najbardziej uciążliwymi źródłami hałasu są zakłady przemysłowe, wokół których często powstawały osiedla mieszkaniowe. Powstaje również wiele małych zakładów typu rzemieślniczego i usługowego uruchamianych w budynkach mieszkalnych z równoczesną instalacją źródeł hałasu przemysłowego.

Na terenie łańcuta nie ma zakładów przemysłowych, które byłyby uciążliwe akustycznie dla środowiska. Można stwierdzić, iż stan zagrożenia hałasem przemysłowym ulega zmianom, co wiąże się ze zmianami w gospodarce. Wynikiem przeobrażeń w gospodarce jest wzrost zagrożenia hałasem ze strony niewielkich zakładów produkcyjnych, usługowych, gastronomicznych. Emitują one hałas o poziomie rzadko przekraczającym wartości dopuszczalnych i niewielkim zasięgu oddziaływania. Bywają one jednak przyczyną interwencji z uwagi na niewłaściwą lokalizację, powodującą lokalną uciążliwość akustyczną.

Podmiot prowadzący działalność gospodarczą powodującą hałas uciążliwy dla ludzi i środowiska jest zobowiązany zastosować rozwiązania techniczne ograniczające przenikanie hałasu do otoczenia. W mieście nie notuje się szczególnej uciążliwości wynikającej z ponadnormatywnego hałasu przemysłowego.

4.3. Oddziaływanie (pola) elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne to jedno z zanieczyszczeń środowiska. Źródła pól elektromagnetycznych stanowią najczęściej linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV oraz związane z nimi stacje elektroenergetyczne. Do punktowych źródeł promieniowania niejonizującego należą m.in. pojedyncze nadajniki radiowe, stacje bazowe telefonii komórkowej.

Pole elektromagnetyczne – zgodnie z art. 3 pkt 18 ustawy *Prawo ochrony środowiska* (POŚ), to pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz; szczególny stan materii, charakteryzujący wszelkie oddziaływania pomiędzy ładunkami elektrycznymi, prądami elektrycznymi i dipolami magnetycznymi równocześnie za pośrednictwem pola elektrycznego i pola magnetycznego. Pole elektromagnetyczne opisują takie wielkości fizyczne jak np. gęstość mocy pola, podawana w watach na metr kwadratowy (W/m²), natężenie składowej elektrycznej pola, podawane w voltach na metr (V/m), natężenie składowej magnetycznej pola, podawane w amperach na metr (A/m);

Linie i stacje elektroenergetyczne są źródłami pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości 50 Hz. Rozkłady pól w otoczeniu linii elektroenergetycznych są zależne od konstrukcji linii, warunkującej usytuowanie znajdujących się pod napięciem przewodów w przestrzeni. Natężenia pól – elektrycznego i magnetycznego maleją szybko wraz ze wzrostem odległości od linii elektroenergetycznych. Poza ogrodzonymi i niedostępnymi dla ludności obszarami stacji elektroenergetycznych nie występują pola elektryczne i magnetyczne o wartościach zbliżonych do dopuszczalnych, określonych w przepisach ochrony środowiska.

Instalacje radiokomunikacyjne: radiowe, telewizyjne, telefonii komórkowej - czy np. dostępu do Internetu, wytwarzają pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od około 0,1 MHz do około 60 GHz. Obiektami radiokomunikacyjnymi, o istotnym z punktu widzenia ochrony środowiska oddziaływaniu są, ze względu na zasięgi oddziaływania, duże radiowo-telewizyjne centra nadawcze oraz – ze względu na powszechność występowania – stacje bazowe sieci telefonii komórkowych. Radiowo-telewizyjne centra nadają programy na częstotliwościach zawartych w zakresie od 87,5 MHz do 860 MHz

Zasięgi występowania pól elektromagnetycznych o wartościach, określonych w przepisach ochrony środowiska jako poziomy dopuszczalne, w otoczeniu anten stacji bazowych telefonii komórkowych są zależne od mocy doprowadzonej do tych anten i charakterystyk promieniowania tych anten.

W otoczeniu typowych stacji bazowych telefonii komórkowej GSM pola elektromagnetyczne o wartościach granicznych występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samych anten – na wysokości zainstalowania tych anten. Zgodnie z normami ETSI (Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych) maksymalna moc stacji GSM nie może przekraczać 55 dBm – 320 watów.

W praktyce moce doprowadzane do poszczególnych anten sektorowych nie przekraczają 20 watów.

4.3.1. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi – ochrona ludności w środowisku

Podstawowe regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi znajdują się w Dziale VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25 z późn. zm.). Artykuł 121 tej ustawy zawiera postanowienia ogólne, zgodnie z którymi ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy poziomy te nie są dotrzymane.

Zgodnie z art. 122a ustawy *Prawo ochrony środowiska*, prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV, lub instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz, są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji lub urządzenia

Wyniki tych pomiarów przekazuje się wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska i państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu. Art. 123 jest podstawą prowadzenia monitoringu pól elektromagnetycznych.

W 2014 r. WIOŚ w Rzeszowie wykonał badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w 45 punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscach dostępnych dla ludności w trzech wyżej wymienionych kategoriach obszarów. Badania wykonano w ramach „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2013-2015”.

Ocenę poziomów pól elektromagnetycznych sporządzono na podstawie rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (2003). Zgodnie z ww. rozporządzeniem w miejscach dostępnych dla ludności dopuszczalna wartość składowej elektrycznej pola, dla częstotliwości od 3 MHz do 300 MHz i dla częstotliwości od 300 MHz do 300 GHz wynosi 7V/m. Ocena wyników badań składowej elektrycznej nie wykazała przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

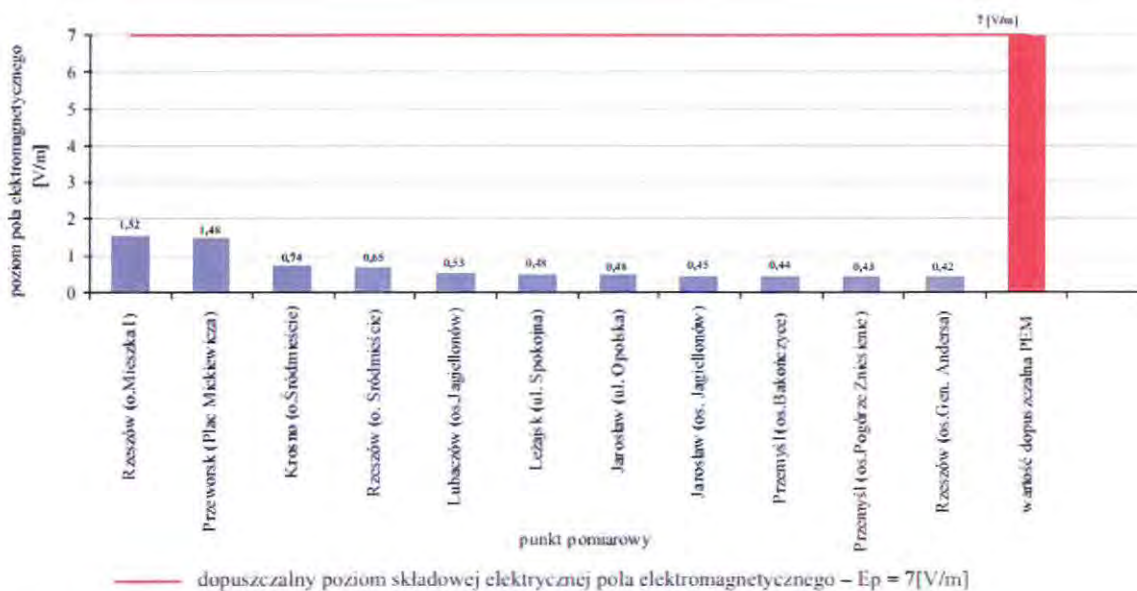
Średnia arytmetyczna wszystkich wyników monitoringowych badań radiowych pól elektromagnetycznych, wykonanych w punktach pomiarowych na terenie województwa w 2014 roku wynosi 0,54 V/m, co stanowi 7% wartości dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych, określonego w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów*.

Podsumowując ocenę poziomów PEM za rok 2014 można stwierdzić, że na każdym z ww. obszarów województwa podkarpackiego średnie poziomy pole elektromagnetycznych w środowisku były niższe od progu czułości sondy pomiarowej (< 0,4 [V/m]). Z przeprowadzonych badań wynika, że największe poziomy pole elektromagnetycznych występują na obszarach miejskich.

Porównując wyniki monitoringu PEM uzyskane w latach 2012-2014, w roku 2014 widoczny jest nieznaczny trend wzrostowy średnich poziomów pól elektromagnetycznych na obszarach miast o liczbie ludności większej od 50 tys. Na obszarach mniejszych miast obserwowano wzrost poziomów promieniowania w roku 2013, a następnie ich obniżenie się w roku 2014. Na obszarach wiejskich nic odnotowano zmian średnich poziomów pól elektromagnetycznych.

W porównaniu trendów zmian średnich poziomów pól elektromagnetycznych obserwowanych na tych samych obszarach w województwie (obszary objęte badaniami w 2011 r. i w 2014 r.), stwierdzono spadek poziomów promieniowania na obszarach miejskich. Na terenach wiejskich nie odnotowano zmian poziomów promieniowania.

Ryc. 24.: Wartości składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w Województwie Podkarpackim (Raport WIOŚ 2014)

Biorąc pod uwagę miasta w jakich przeprowadzono pomiary można stwierdzić, że w mieście Łańcut również nie stwierdza się przekroczeń dopuszczalnych emisji fal elektromagnetycznych pochodzących z ww. źródeł.

4.4. Gospodarowanie wodami

Pod pojęciem **gospodarka wodna** mieszczą się wszelkie działania zmierzające z jednej strony do uzyskania dobrej jakości wody na różne cele, a z drugiej strony działania zmierzające do zwalczania powodzi, przeciwdziałające odwadnianiu gruntów oraz zapobiegające wodnym erozjom glebowym.

Organami powołanymi w 1991 r. przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa do zarządzania gospodarką wodną w dostosowaniu do hydrograficznego podziału kraju, są Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej.

Zasoby wodne w Mieście Łańcucie występują w postaci wód podziemnych i powierzchniowych.

4.4.1. Wody podziemne

Na terenie miasta Łańcuta wydzielono dwa obszary różniące się warunkami hydrogeologicznymi:

- **Obszar I** – obejmujący tereny położone w obrębie Pradoliny Podkarpackiej - Doliny Wisłoka. Poziom wód gruntowych związany jest z czwartorzędową serią piaszczysto – żwirową pochodzenia rzeczno lodowcowego, przykrytą różnej miąższości madami. Występują one w postaci swobodnego lub lekko napiętego zwierciadła wód. Miąższość warstwy wodonośnej wynosi od kilku do kilkunastu metrów. Zasilane są one przez infiltrujące wody poopadowe lub wody aluwialne Wisłoka. Lokalnie z powodu braku znacznej miąższości warstwy izolującej, wody tego poziomu narażone są na zanieczyszczenia, które mogą się przedostawać z infiltrującymi wodami poopadowymi. W obrębie tego obszaru występują rejon o bardzo korzystnych warunkach do budowy ujęć wód podziemnych.
- **Obszar II** – obejmuje fragmenty Wysoczyzny Lessowej zaliczone do Podgórze Rzeszowskiego. W obrębie tego terenu wody gruntowe poziomu czwartorzędowego występują w spągu osadów wodno – lodowcowych, podścielających, znacznej miąższości warstw osadów lessowych, wykształconych w postaci niewielkiej miąższości serii osadów piaszczysto – żwirowych. Zalegają one na nieprzepuszczalnych iłach trzeciorzędowych. Lokalnie wśród osadów wodnolodowcowych brak serii piaszczysto – żwirowej i gliny zwałowe występują na iłach krakowieckich, co powoduje, że te rejon są bezwodne. Wydajność tego poziomu jest bardzo zróżnicowana ale z reguły niewielka. Notowane są wydajności od 0,5 do 10 m³/h. Zasilanie tego poziomu odbywa się głównie przez infiltrujące wody poopadowe. W obrębie osadów lessowych i wodno – lodowcowych na wklądkach gruntów mniej przepuszczalnych w okresach o wzmożonym zasilaniu mogą występować sączenia wód śródglinowych o różnych wydajnościach.

Północna część miasta Łańcut została, na mocy zatwierdzonej dokumentacji hydrogeologicznej włączona w obręb **GZWP – 425** Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów – największego i najbardziej zasobnego w wodę zbiornika czwartorzędowego w rejonie Zapadliska Przedkarpackiego.

W rejonie Łańcuta zbiornik ten charakteryzuje się słabą izolacją od powierzchni terenu, co powoduje realne zagrożenie skażeniem wód podziemnych przez zanieczyszczenia infiltrujące wraz z zasilającymi je wodami opadowymi.

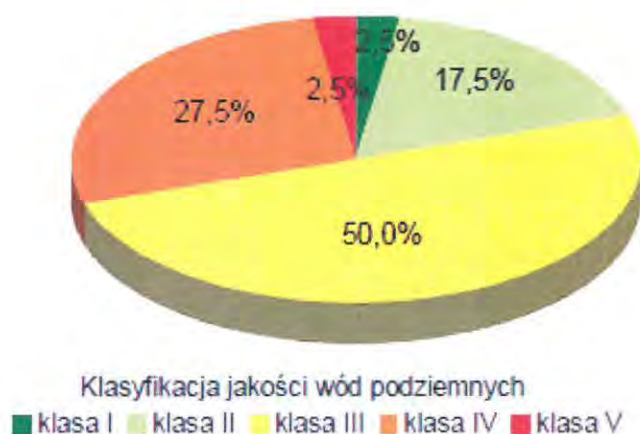
Poziom wód gruntowych związany jest z czwartorzędową serią piaszczysto – żwirową pochodzenia rzeczno lub wodnolodowcowego, przykrytą różnej miąższości madami. Występują one w postaci zwierciadła swobodnego lub lekko napiętego.

Ważną rolę w województwie podkarpackim odgrywają także wody podziemne, szczególnie ważną dla Miasta Łańcuta. Zasoby wód podziemnych są rozmieszczone nierównomiernie i są dużo mniejsze niż w innych częściach kraju. Wody podziemne w tym regionie pokrywają 15% zapotrzebowania na wodę i wykorzystywane są głównie jako źródło wody pitnej oraz w przemyśle spożywczym. Przeważająca część zasobów tych wód, czyli około 80%, występuje w północnej części województwa i korzystają z nich głównie miasta: Ropczyce, Sędziszów Małopolski, Strzyżów, Łańcut, Nowa Sarzyna, Leżajsk, Lubaczów, Nisko, Stalowa Wola, Głogów Małopolski, Kolbuszowa, Tarnobrzeg.

System monitoringu wód podziemnych obejmuje zwykle słodkie wody podziemne, szczególnie wody gruntowe o zwierciadle swobodnym. Ocena stanu chemicznego wód podziemnych wchodzi w zakres informacji uzyskiwanej w ramach Państwowego monitoringu środowiska.

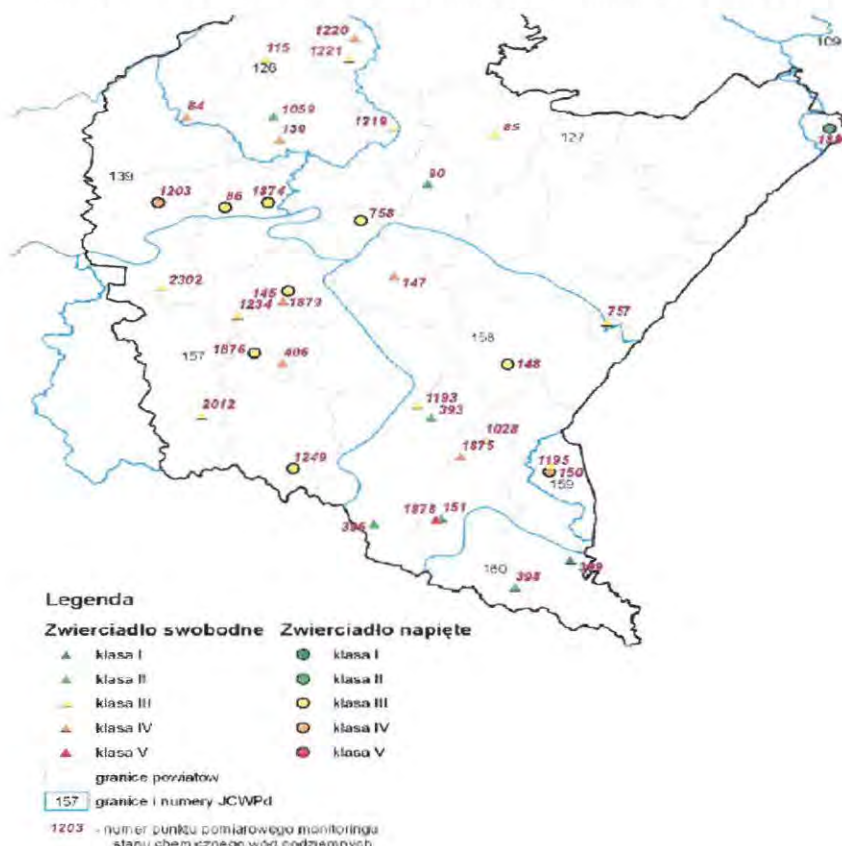
Wyniki jakie otrzymano dla Województwa mówią iż, 70% badanych wód wykazało dobry stan (wody I, II oraz III klasy), natomiast dla 30% stwierdzono słaby stan (IV i V klasa).

Ryc. 25.: Procentowy udział klas jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych Województwa Podkarpackiego w 2012 roku, Raport WIOŚ 2012

Pomiary wykonane na terenie Gminy Czarna powiatu łańcuckiego, odzwierciedlają stan wód podziemnych dla Miasta Łańcut.

Ryc. 26.: Rozmieszczenie klas jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych, WIOŚ 2012

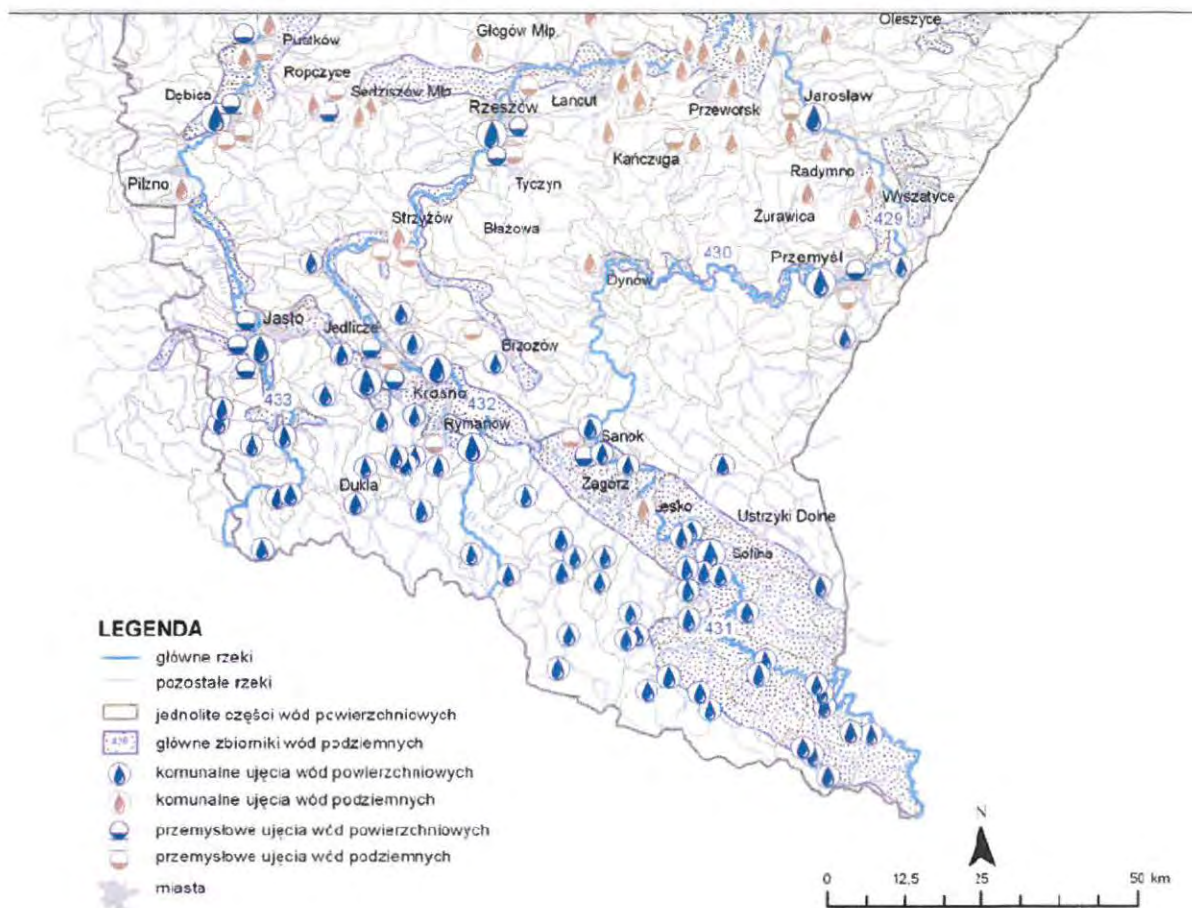
Punkt pomiarowy zlokalizowany w miejscowości Dąbrówki o zwierciadle swobodnym wykazał II klasę jakości (wody dobrej jakości).

Znaczna część powiatu łańcuckiego (w tym Miasto Łańcut) została, zgodnie z zatwierdzoną dokumentacją hydrogeologiczną, **włączona w obręb strefy ochronnej wokół Głównego Zbiornika Wód Podziemnych - 425 - „Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów”**, największego i najbardziej zasobnego w wodę zbiornika czwartorzędowego w rejonie Zapadliska Przedkarpackiego.

Wody podziemne ujmowane i wykorzystywane są głównie na potrzeby gospodarstw domowych, podmiotów gospodarczych oraz w obiektach użyteczności publicznej.

Poniżej przedstawiono lokalizację ujęć powierzchniowych oraz podziemnych w województwie podkarpackim.

Ryc. 27.: Rozmieszczenie ujęć wód powierzchniowych i podziemnych Województwa Podkarpackiego, Raport WIOŚ 2012

Wody podziemne znajdujące się na obszarze przedsięwzięcia są pochodzenia czwartorzędowego i wchodzi w skład Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 425 „Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów”, który ma kształt trójkąta, z wierzchołkami w okolicach Dębicy, Przeworska i Stalowej Woli (rys. poniżej).

Ryc. 28.: GZWP 425 na obszarze Łańcuta.

Według danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie wykonane badania wykazały dobry stan chemiczny wód, także w najbliższym położonym punkcie pomiarowym dla Miasta Łańcut znajdującym się w miejscowości Dąbrówka.

GZWP nr 425 należy do jednolitych części wód określonych numerem JCWP 153. W punktach monitoringu ilościowego oraz jakościowego stan wód podziemnych (aktualny oraz perspektywa) został określony jako dobry.

Szczegółowe informacje dotyczące JCWPd: Nr 153

Powierzchnia: 1 492,2 km².

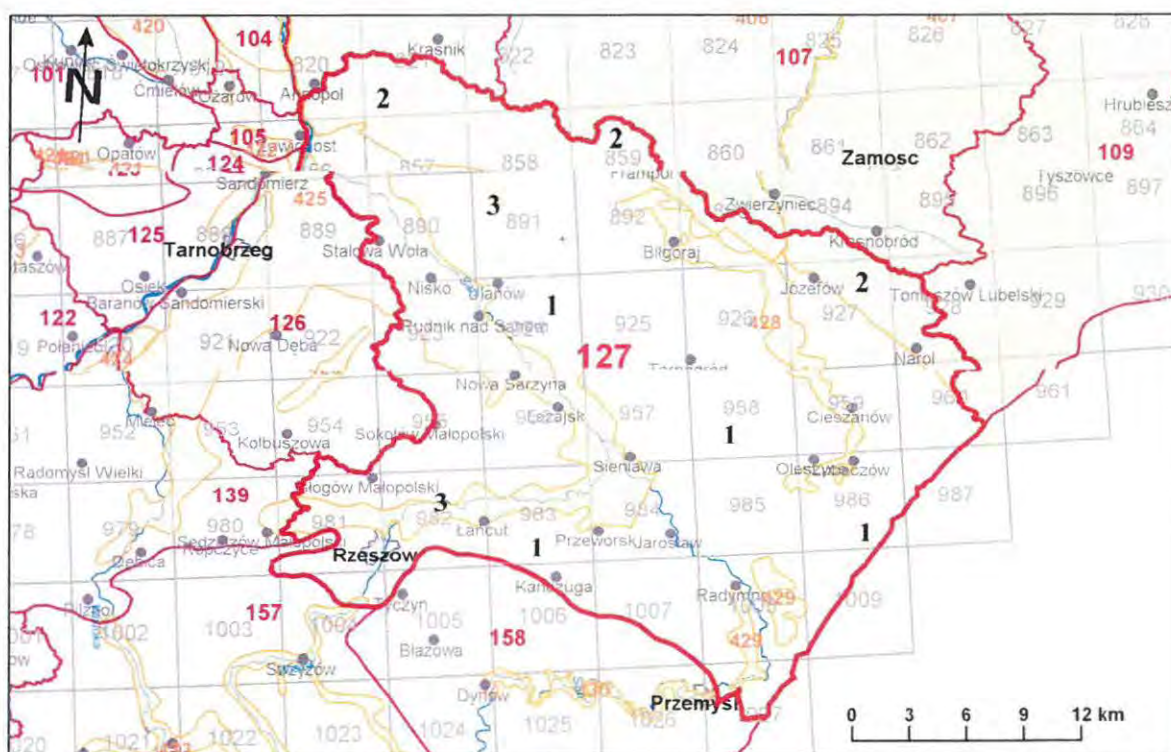
Obejmuje on region: Górnej Wisły w pasie Północnego Podkarpacia, Górnej Wisły w pasie Zewnętrznych Karpat Zachodnich

Powiaty: leżajski, rzeszowski, M. Rzeszów, kolbuszowski, **łańcucki**, przeworski, jarosławski, ropczycko-sędziszowski

W piętrze czwartorzędowym występuje jeden poziom wodonośny związany z utworami akumulacji rzecznej (piaski, żwiry). Piętro wodonośne kredowe zbudowane jest z utworów węglanowych. Strefa aktywnej wymiany wód zwykłych występuje do głębokości około 100 - 120 m p.p.t.). Lokalnie może występować łączność hydrauliczna piętra czwartorzędowego i kredowego.

Zgodnie z informacjami Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska **stan ilościowy i jakościowy JCWPd 153 został określony jako dobry**. Także w ocenie ryzyka niespełnienia celów środowiskowych wskazano JCWPd 153 jako **niezagrożony**. Jednocześnie zidentyfikowano problemy związane z możliwością zanieczyszczenia wód podziemnych i zaliczono do nich niedostateczną sanitację obszarów wiejskich i rekreacyjnych oraz zanieczyszczenia ze źródeł rolniczych.

Ryc. 29.: Obszar jednolitej części wód JCWPd 153

4.4.2. Wody powierzchniowe

Cały badany teren położony jest w zlewni Wisłoka, lewobrzeżnego dopływu Sanu. Współczesne koryto Wisłoka znajduje się 500 – 3000 m na północ od granicy miasta Łańcuta. Północna część miasta leży w obrębie doliny Wisłoka i jest pod wpływem działania jego wysokich wód. Warunki hydrologiczne Wisłoka określają okresy wezbrań, typ reżimu rzeczno, wielkość odpływu jednostkowego oraz bilans wodny. Wezbrania na Wisłoku notowane są przeważnie dwukrotnie: roztopowe – w marcu i kwietniu, opadowe - w czerwcu i sierpniu lub wrześniu.

Nizówki występują w okresie zimy I – II oraz jesieni X – XI. W obrębie badanego terenu przeważa parowanie nad odpływem. Charakterystyki hydrologicznej rzeki Wisłok dokonano na podstawie wieloletnich obserwacji wodowskazowych na nieistniejącym w Dąbrówkach Szlacheckich (leżącym na północ od miasta Łańcut). Północna część miasta leży w obrębie doliny Wisłoka zajmując fragment jego trasy nadzalewowej, porożcinanej dwoma systemami starorzeczy. Najstarsze z nich leżą w sąsiedztwie krawędzi Wierzchowiny Lessowej Podgórze Rzeszowskiego.

Ramowa Dyrektywa Wodna zobowiązuje kraje członkowskie UE do podejmowania właściwych działań mających na celu zachowanie lub poprawę stanu wód na obszarach dorzeczy, co jest możliwe dzięki przeprowadzeniu analizy głównych problemów gospodarki wodnej. Zasady gospodarowania zasobami wodnymi w Polsce, w tym ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem zostały określone w ustawie Prawo wodne. Zadania w zakresie planowanie gospodarki wodnej na poziomie krajowym realizuje Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW).

Największe znaczenie dla gospodarki wodnej Podkarpacie mają wody powierzchniowe, które pokrywają około 85% zapotrzebowania na wodę w regionie i są podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców w miastach: Rzeszów, Krosno (rzeka Wisłok), Ustrzyki Dolne, Sanok, Przemyśl, Jarosław (rzeka San), Jasło, Dębica, Mielec (rzeka Wisłoka). Istotną rolę pełnią także zbiorniki zaporowe Solina i Myczkowce na rzece San oraz zbiornik Besko na rzece Wisłok. Wybudowano je przede wszystkim w celu ochrony przed skutkami powodzi oraz suszy oraz dla celów energetycznych.

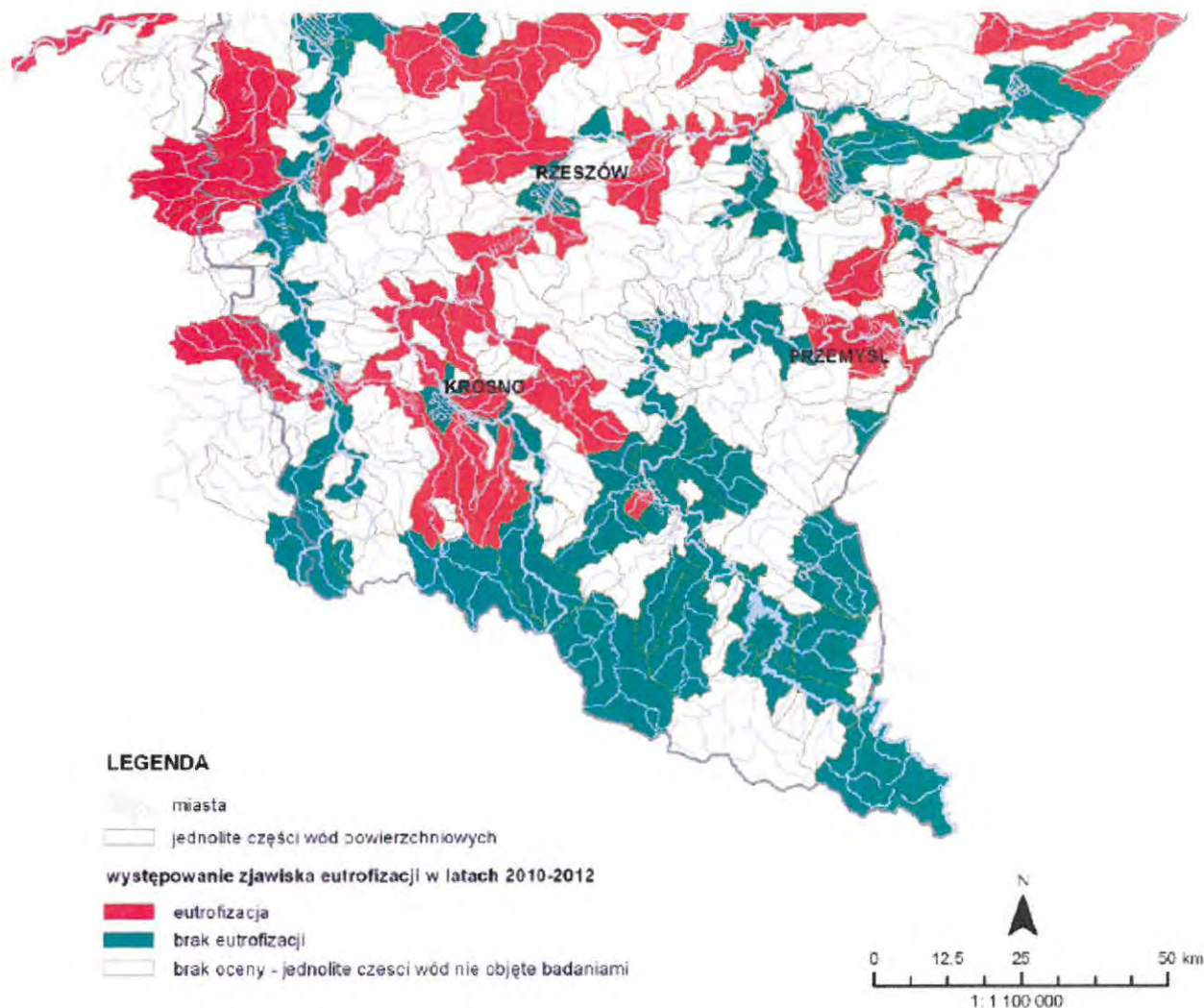
Miasto Łańcut położone jest w dorzeczu dolnego Wisłoka. W tym rejonie Wisłok płynie spokojnie, ma tu charakter rzeki nizinnej o średnim spadku 0,46 procent i korycie krętym, tworzącym liczne zakola i meandry.

Wisłok jest rzeką o zasilaniu gruntowo - deszczowo - śnieżnym. Zasilanie gruntowe dominuje w okresie zimowym, wiosną przeważa zasilanie śnieżne a latem deszczowe. Wezbrania wód występują wiosną i latem. Wiosenne są długotrwałe, związane z topnieniem śniegów. Wezbrania letnie występują po intensywnych opadach. Są one gwałtowne, ale krótkotrwałe. W dolnym biegu Wisłok charakteryzuje się dużą zmiennością przepływów i stanów wody. Największe przepływy rejestrowano zazwyczaj w marcu, kwietniu, czerwcu i lipcu. Najniższe występują w jesieni i na początku zimy. Przepływy Wisłoka charakteryzują się znaczną zmiennością, która powoduje duże zagrożenie powodziowe. Po każdym większym wezbraniu w różnych miejscach pojawiają się „oberwane” brzegi, a w innych tworzą się płycizny i wyspy.

Przez teren Miasta przepływa **rzeka Mikośka**, która stanowi dopływ Wisłoka.

W 2012 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie prowadził badania jakości wód w rzekach województwa podkarpackiego według programu „Państwowego Monitoringu Środowiska”. **Na podstawie tych badań stwierdzono eutrofizację cieku Mikośka.**

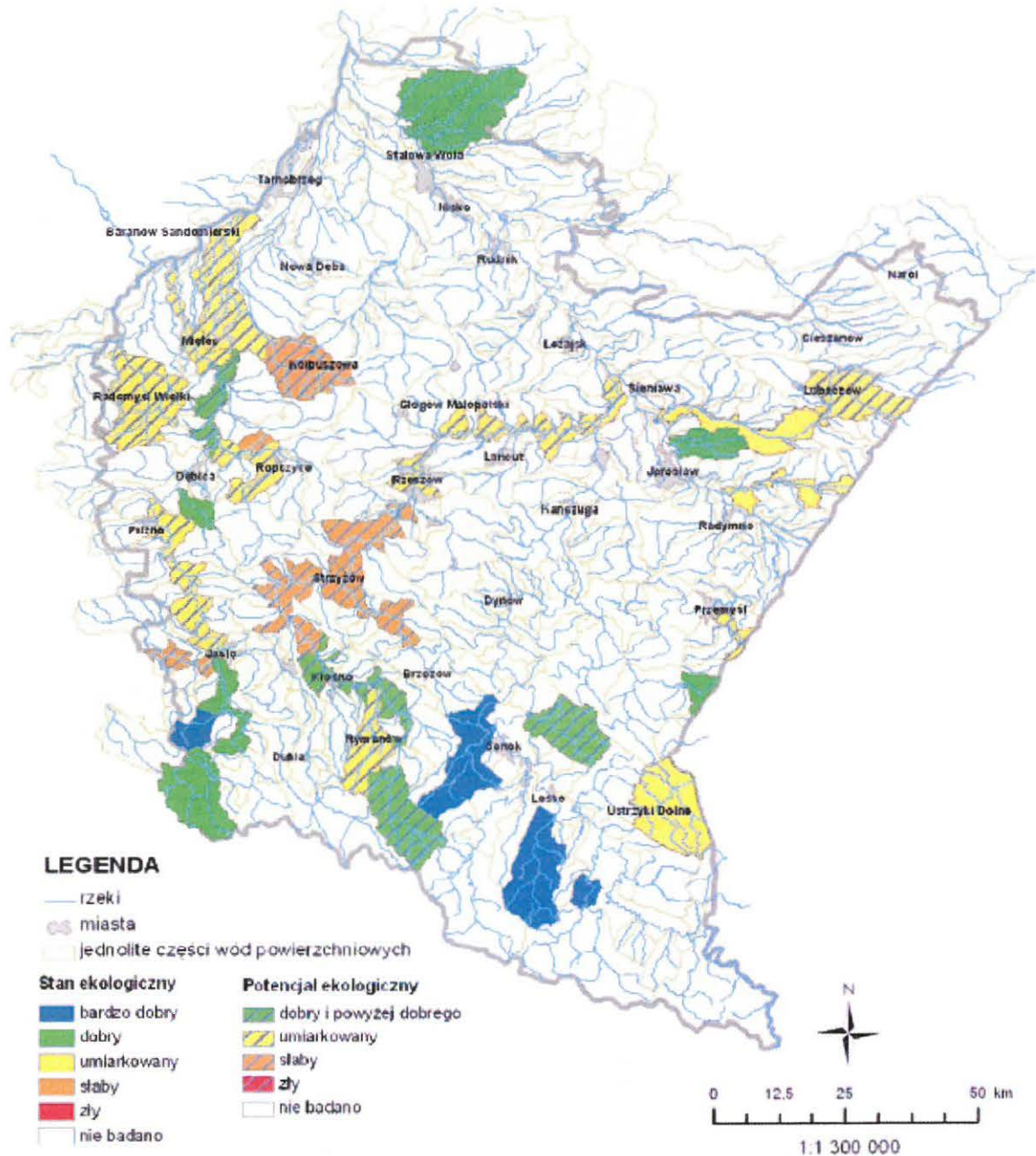
Ryc. 30.: Rozmieszczenie występowania eutrofizacji wód powierzchniowych w latach 2010 - 2012, Raport WIOŚj 2012

Powyższa mapa prezentuje stopień, w jakim wody powierzchniowe województwa objęte są procesem eutrofizacji. Sektor przemysłowy nie wywiera istotnych presji na jakość wód powierzchniowych.

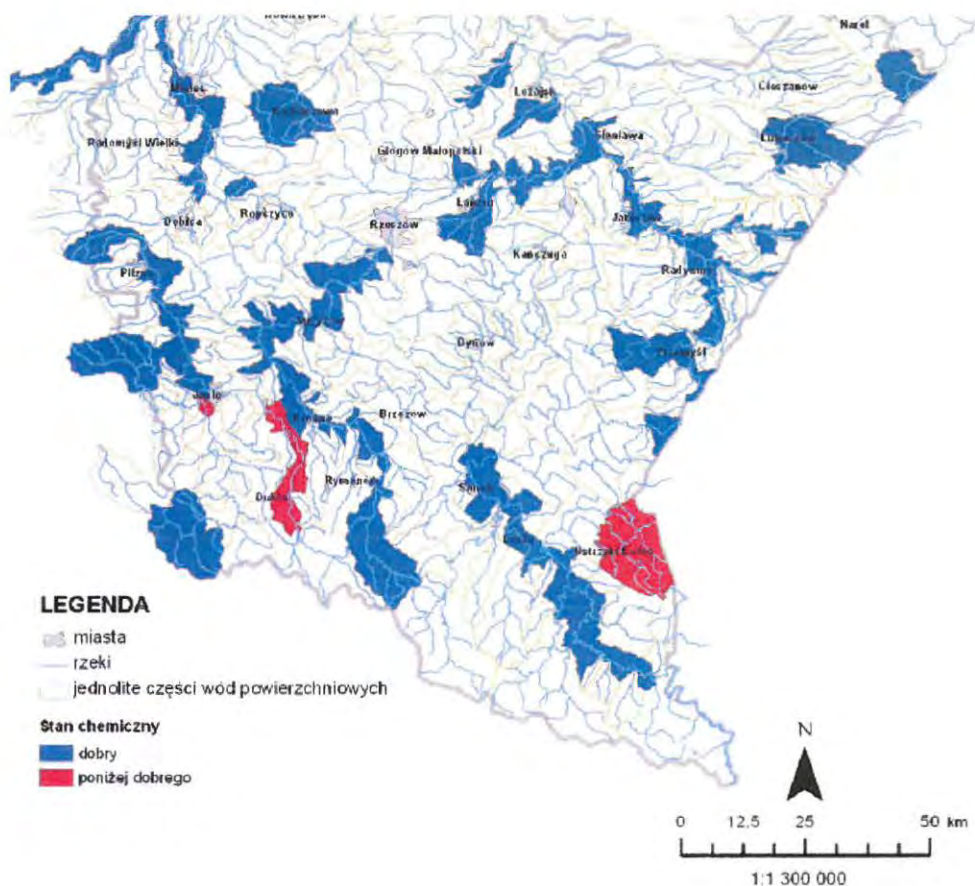
Rzeka Mikośka objęta monitoringiem wykazuje zły zarówno Stan/ Potencjał Ekologiczny jak i Stan Jednolitych Części Wód (JCW), co klasyfikuje rzekę do klasy V. Stanu chemicznego nie określono. Poniżej zobrazowano wyniki oceny stanu ekologicznego oraz potencjału ekologicznego monitorowanych jednolitych części wód.

Ryc. 31.: Rozmieszczenie wyników klasyfikacji stanu i potencjału ekologicznego monitorowanych JCW, Raport WIOŚ 2012

Jeżeli chodzi o stan chemiczny JCW, wyniki klasyfikacji zobrazowano poniżej.

Ryc. 32.: Rozmieszczenie wyników klasyfikacji stanu i potencjału ekologicznego monitorowanych JCW, Raport WIOŚ 2012

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej na terenie Miasta znajdują się 2 jednolite części wód powierzchniowych. Status, stan i ocenę ryzyka JCWP przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela nr 13.: Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Miasta Łańcuta

Kod JCW	Nazwa JCW	Typ	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cele środowiskowe	Uwagi
PLRW 2000192 2699	Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia	Rzeka piaszczysto-gliniasta	Silnie zmienion a część wód	zły	niezagrożona	Nadrzędnym celem Ramowej Dyrektywy Wodnej jest osiągnięcie dobrego stanu wód do roku 2015. Wody powierzchniowe, w tym silnie zmienione i sztuczne jednolite części wód, powinny do tego czasu osiągnąć dobry stan chemiczny, oraz odpowiednio, dobry stan ekologiczny	Dla żadnej JCW nie przewiduje się odstępstwa od celów środowiskowych (derogacji)
PLRW2 0001622 6756	Mikośka	Potok nizinny lessowo-gliniasty	Silnie zmienion a część wód	zły	niezagrożona		
PLRW2 0001622 6769	Sawa	Potok nizinny lessowo-gliniasty	Silnie zmienion a część wód	zły	niezagrożona		

Nie przewiduje się bezpośredniego oddziaływania przedsięwzięcia w trakcie jego realizacji i eksploatacji na jednolite części wód powierzchniowych, ze względu na odległość od tych cieków.

4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie Miasta Łącut za gospodarkę wodno-ściekową odpowiada Łącutcki Zakład Komunalny Sp. z o.o. Na podstawie Uchwały Nr XXXVIII/336/2009 Rady Miejskiej w Łącutcie z dnia 30 marca 2010 r. w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXX/228/2009 Rady Miejskiej w Łącutcie z dnia 7 lipca 2009 r. zmienionej Uchwałą Nr XXXIII/250/2009 Rady Miasta Łącuta z dnia 29 września 2009 r. dotyczącej likwidacji w celu przekształcenia budżetowych zakładów Gminy Miasta Łącut: Miejskiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji, Oczyszczalni Ścieków w Łącutcie, Miejskiego Zakładu Usług Komunalnych w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością oraz Uchwały Nr XLIV/396/2010 Rady Miasta Łącuta z dnia 28 października 2010 r. w sprawie zawiązania przez Miasto Łącut spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą: „Łącutcki Zakład Komunalny Sp. z o.o.” Od 01.01.2011r. następcą prawnym jest Łącutcki Zakład Komunalny Sp. z o.o. i prowadzi działalność zlikwidowanych zakładów.

Do podstawowych usług świadczonych przez Przedsiębiorstwo należą:

- pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody,
- odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
- zbieranie i usuwanie odpadów,
- odzysk surowców i materiałów segregowanych, pogrzeby i działalność pokrewna.

Ponadto zakład świadczy usługi dodatkowe w zakresie:

- budowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych,
- usuwania awarii wodociągowych i kanalizacyjnych,
- czyszczenia urządzeń kanalizacyjnych (samochód WUKO),
- wykonawstwa indywidualnych przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych,
- usług sprzętowo-transportowych (koparko-ładowarka, samochód ciężarowy, żuraw samojezdny - udźwig 4 t),
- układania kostki brukowej, płyt jumbo,
- obsługi szamb wozami asenizacyjnymi.
- kompleksowej obsługi pogrzebów.

Przedsiębiorstwa poza Miastem ma podpisane umowy indywidualne z klientami indywidualnymi z miejscowości Wola Mała (gmina Czarna) i Dąbrówki-Zarzecze (gmina Czarna) oraz świadczy hurtowy odbiór ścieków dla gmin ościennych (m.in. gmina wiejska Łącut, gmina Białobrzegi). Przedsiębiorstwo świadczy hurtową sprzedaż wody na rzecz okolicznych gmin, jednak równocześnie kupuje hurtowo wodę z Gminy wiejskiej Łącut. 100 % udziałów w Spółce posiada Miasto Łącut.

4.5.1. Oczyszczanie ścieków

Łańcucki Zakład Komunalny Sp. z o.o. obsługuje mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków położoną w miejscowości Wola Dalsza w gminie Białobrzegi o maksymalnej przepustowości dobowej $Q_{max.d} = 8\,500\text{ m}^3/\text{d}$ w porze suchej oraz $9\,610\text{ m}^3/\text{d}$ w porze deszczowej.

Tabela nr 14.: Przepustowość i udział wód przypadkowych na terenie Miasta Łańcut w latach 2011-2013 na podstawie sprawozdań OS-5

Rok	ścieki doływające [tys. m ³]	przepustowość oczyszczalni [tys. m ³]	wykorzystanie mocy	wody infiltracyjne i opadowe [tys. m ³]	% poziom udziału wód infiltracyjnych i opadowych
2011	2 616,00	3 102,50	84,32%	754,00	28,82%
2012	2 819,00	3 102,50	90,86%	842,00	29,87%
2013	2 970,00	3 102,50	95,73%	1 040,00	35,02%

Sieć kanalizacji sanitarnej na terenie Miasta Łańcuta eksploatowana przez ŁZK Sp. z o.o. wynosi łącznie 129,3 km długości oraz 3 387 sztuk przyłączy kanalizacyjnych. Współczynnik skanalizowania miasta wynosi 85,0 %. Natomiast procent RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej [% RLM] wg danych KPOŚiK dla aglomeracji ściekowej Łańcut wynosi 100,5%.

Poza obszarem Łańcuta Spółka prowadzi również działalność w zakresie zbiorowego odbioru ścieków również dla części odbiorców z terenu ościennych gmin:

- Białobrzegi – długość sieci kanalizacyjnej rozdzielczej 6,6 km oraz 53 sztuk przyłączy kanalizacyjnych,
- Czarna – długość sieci kanalizacyjnej rozdzielczej 10,4 km oraz 229 sztuk przyłączy kanalizacyjnych.

Ponadto Łańcucki Zakład Komunalny Sp. z o.o. odbiera hurtowo ścieki z okolicznych gmin takich jak:

- Rakszawa,
- Gmina wiejska Łańcut.

Tabela nr 15.: Ilość ścieków komunalnych w tys. m³ dopływających z poszczególnych Jednostek Samorządu Terytorialnego na oczyszczalnię w Woli Dalszej na podstawie sprawozdań OS-5 w latach 2011-2013

Gmina	2011	2012	2013
Łącut Miasto	781	856	784
Łącut Gmina	596	593	579
Rakszowa	300	304	339
Białobrzegi	155	195	202
Czarna	30	29	26
Razem	1 862	1 977	1 930

4.5.2. Zaopatrzenie w wodę

Miasto Łącut zaopatrywane w wodę jest:

- z ujęcia wód infiltracyjnych na lewym brzegu Wisłoka w miejscowościach Czarna i Dąbrówki składającego się z 4 studni wierconych o łącznej zdolności produkcyjnej 1,5 tys. m³/dobę,
- z ujęcia wód infiltracyjnych w miejscowości Wola Mała składającego się z 6 studni kopanych o łącznej zdolności produkcyjnej 1,4 tys. m³/dobę,
- z ujęcia wód infiltracyjnych w miejscowości Czarna i Dąbrówki składającego się z 7 studni wierconych o łącznej zdolności produkcyjnej 3,0 tys. m³/dobę.¹

Wszystkie wymienione ujęcia współpracują ze Stacją Uzdatniania Wody w Woli Małej o wydajności 5,0 tys. m³/dobę. Ponadto łańcucki Zakład Komunalny Sp. z o.o. kupuje hurtowo rocznie około 46,9 tys. m³ wody z gminy wiejskiej Łącut. W roku 2013 pobrano na ujęciach łącznie 1 158,1 tys. m³ wody, co wynosi 44,34 % mocy produkcyjnych.

¹ W roku 2014 na ujęciu odwiercono kolejną studnię S-7, co pozwoliło na zwiększenie wydajności ujęcia z 2 400 m³/d do 3 038 m³/d.

Tabela nr 16.: Produkcja i straty wody na terenie Miasta Łañcut w latach 2011-2013 na podstawie sprawozdań M-06

Rok	pobór wody [tys. m ³]	zdolność produkcyjna ujęcia [tys. m ³]	wykorzystanie mocy	straty wody ² [tys. m ³]	straty %
2011	1 161,60	1 284,80	90,41%	289,10	24,25%
2012	1 163,90	1 284,80	90,59%	284,60	24,35%
2013	1 158,10	1 284,80	90,14%	297,60	25,10%

System wodociągowy Miasta Łañcut eksploatowany przez ŁZK Sp. z o.o. składa się 113,6 km sieci wodociągowej z czego sieć magistralna stanowi 32,5 km, sieć rozdzielcza 81,1 km oraz 3 717 sztuk przyłączy wodociągowych. Współczynnik zwodociągowania miasta wynosi 98,8 %.

Poza obszarem Łañcuta Spółka prowadzi również działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w również dla części odbiorców z terenu ościennych gmin:

- Białobrzegi – długość sieci wodociągowej rozdzielczej 4,0 km oraz 139 sztuk przyłączy wodociągowych,
- Czarna – długość sieci wodociągowej rozdzielczej 11,9 km oraz 334 sztuk przyłączy wodociągowych.

4.6. Zasoby geologiczne

Miasto Łañcut leży w obrębie **Zapadliska Przedkarpackiego**, stanowiącego tektoniczną nieckę wypełnioną trzeciorzędowymi osadami pochodzenia morskiego. wykształcone są one w stropie jako iły krakowieckie w postaci iłów pylastych lokalnie piasków pylastych i iłotupków. Występują one na terenie miasta na głębokości 8 – 14,0 m w obrębie Pradoliny Podkarpackiej i w dolinie Mikołki, do 18 – 35 m w obrębie Podgórze Rzeszowskiego. Osady mioceny – przykrywają osady czwartorzędowe w spągu wykształcone przeważnie jako osady wodno – lodowcowe o zróżnicowanej miąższości. Na ich dnie przeważnie występuje seria osadów żwirowo – piaszczystych, które przykrywają gliny zwałowe z domieszką otoczków, z wkładkami piasków o różnym składzie granulometrycznym.

Wymienione wyżej grunty nawzajem się przewarstwiają, tworząc soczewki o różnej miąższości. Kompleks tych gruntów osiąga miąższość 3,0 – 6,0 m. Na osadach wodno – lodowcowych, w obrębie Pradoliny Podkarpackiej rzeka Wisłok zakumulowała swe osady w postaci mad rzecznych, przykrywających przemyte i przemieszczone osady piaszczysto – żwirowe. W obrębie starorzeczy, doliny Mikołki i większych dolin bocznych wśród mad rzecznych występują soczewki gruntów organicznych, w postaci namułów organicznych o różnej

² Uwzględniono zakup i sprzedaż hurtową wody z ościennych gmin

miąższości. W obrębie Podgórza Rzeszowskiego osady wodno – lodowcowe przykrywają osady eoliczne – lessy o znacznej miąższości, wykształcone w postaci pyłów lub glin lessopodobnych.

Miąższość tych osadów lokalnie przekracza 20 m. Oceniając grunty występujące w podłożu badanego terenu pod względem ich przydatności jako podłoże budowlane, należy stwierdzić, że wykazują one duże zróżnicowanie. Na ocenę osadów czwartorzędowych, które stanowią podłoże budowlane duży wpływ mają warunki morfologiczne i warunki wodne. Najkorzystniejsze warunki gruntowo – wodne występują w obrębie wierzchowiny lessowej Podgórza Rzeszowskiego o nachyleniach 0 – 12 %.

Mniej korzystne warunki gruntowe występują w obrębie fragmentów wierzchowiny lessowej o nachyleniach 12 – 20 %, gdzie na ocenę podłoża wpływa znaczne nachylenie, utrudniające sposób posadowienia projektowanych budynków. Przeciętne warunki gruntowo – wodne występują

w obrębie Pradoliny Podkarpackiej. Niekorzystne warunki gruntowe występują w obrębie starorzeczy, w dnie doliny Mikośki i dolinach bocznych, gdzie występują grunty organiczne, nie nadające się do bezpośredniego posadowienia budynków. Nieprzydatne do lokalizacji budownictwa są fragmenty stoków o nachyleniu ponad 20 %, skarpy i wąwozy lessowe, ze względu na zagrożenie zachwiania stateczności podłoża.

4.6.1. Surowce mineralne

Jak wynika z „*Inwentaryzacji surowców mineralnych województwa rzeszowskiego*” z 1988 r. na terenie miasta Łańcuta brak jest udokumentowanych złóż surowców mineralnych, które byłyby przewidywane do eksploatacji w dającej się przewidzieć przyszłości.

Jedynym udokumentowanym surowcem budowlanym na terenie miasta są pyły lessowe w złożach Łańcut I i Łańcut II. Złoże nie jest obecnie eksploatowane, wydana została decyzja rekultywacyjna.

4.7. Gleby

Decydujący wpływ na zróżnicowanie gleb pod względem typów, rodzajów i gatunków wywarły takie czynniki jak:

- budowa geologiczna (rodzaj i pochodzenie skał macierzystych),
- rzeźba terenu,
- warunki topoklimatyczne,
- stosunki wodne,
- roślinność oraz
- gospodarcza działalność człowieka.

W obrębie miasta Łańcut występują gleby powstałe z różnego rodzaju skały macierzystej, co powoduje zróżnicowanie typów gleb. W obrębie Pradoliny Podkarpackiej z utworów aluwialnych, współczesnych i starych rzecznych tarasów aluwialnych wytworzyły się mady brunatne, lokalnie glejowe, wytworzone z pyłów całkowitych, glin, lokalnie piasków gliniastych.

Najlepsze z nich, związane o głębokim poziomie próchnicznym do 35 cm, dobrych właściwościach fizycznych i właściwym uwilgotnieniu oraz słabo kwaśnym lub obojętnym odczynie zaliczane są do II – III klasy bonitacyjnej. Są to gleby zasobne w składniki pokarmowe, łatwo przyswajalne dla roślin.

Na glebach omawianego regionu można uprawiać wszystkie nawet najbardziej wymagające rośliny, łącznie z warzywami, uzyskując dość wysokie plony. Rolniczą przestrzeń produkcyjną tego regionu należy szczególnie chronić. W obrębie Podgórze Rzeszowskiego występują gleby brunatne, wyługowane i pseudobielicowe wytworzone z lessów, czarnoziemy zdegradowane i deluwialne. Są to gleby bardzo dobrej i dobrej jakości odznaczające się dobrym lub średnim stopniem kultury. Nie ma tu żadnych ograniczeń w doborze roślin uprawnych. Gleby te powinny być pod szczególną ochroną dla rolnictwa.

W charakterystyce gleb badanego terenu należy zwrócić uwagę na występujące w środkowej i południowej części miasta powszechne zagrożenie gleb erozją wodną. Znaczna część stoków o nachyleniu ponad 12 % jest intensywnie erodowana. Efektem tego jest postępująca degradacja gleb, duże rozczłonkowanie i rozcinanie stoków wąwozami lessowymi, powstającymi wzdłuż polnych dróg. Ochroną przed intensywnymi procesami erozyjnymi jest stosowanie zabiegów przeciwoerozyjnych, polegających na równoległym do poziomicy prowadzeniu prac polowych, zachowania skarp międzowych, zadrzewień i zakrzaceń śródpolnych na skarpach i zboczach dolin wciosowych, spełniających rolę glebochronną. Procesy erozyjne szczególnie przybierają na intensywności w jesieni i wczesną wiosną, gdy pola uprawne pozbawione są roślinności.

Właściwości chemiczne gleb na terenie województwa podkarpackiego, a także Miasta Łańcuta są wyraźnie zróżnicowane, co wynika ze zmienności skał glebotwórczych, rzeźby terenu, stosunków wodnych oraz w wielu przypadkach także stanu rolniczego zagospodarowania gruntów (struktury zasiewów, intensywności nawożenia organicznego oraz mineralnego oraz jakości stosowanych nawozów). Do najważniejszych elementów oceny agrochemicznej gleb i ich potrzeb nawożenia należą: odczyn (pH), zawartość próchnicy, zawartość przyswajalnych form fosforu, potasu, magnezu, zawartość azotu mineralnego na głębokości 0 – 60 cm, zawartość mikroelementów (B, Cu, Zn, Mn, Fe) i zawartość metali ciężkich.

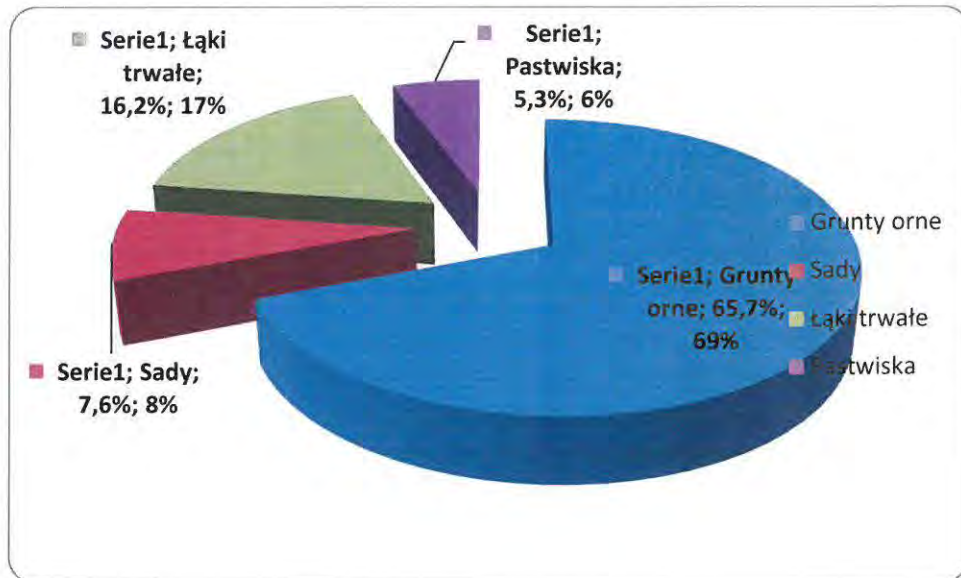
Ilościowe występowanie poszczególnych składników w glebie określono na podstawie badań Okręgowej Stacji Chemiczno – Rolniczej w Rzeszowie.

Badania zawartości azotu mineralnego w glebie wykazały średnią zawartość równą 104,4 kg. Jeżeli chodzi o zakwaszenie gleby, tereny powiatu łańcuckiego w głównej mierze stanowiły gleby bardzo kwaśne i kwaśne (59%), lekko kwaśne to 28% natomiast obojętne zasadowe stanowiły 13%. Konieczną potrzebę wapnowania wykazywało 58% przebadanych gleb wysoką oraz bardzo wysoką zawartość składników wykazywało: P₂O₅ 46%, K₂O 31% i Mg 57%. Zawartości metali ciężkich nie badano na terenie powiatu w roku 2012.

Użytki rolne zajmują w Łańcucie powierzchnię 1237 ha i usytuowane są głównie na obrzeżach miasta. Są to przede wszystkim grunty orne na glebach II klasy bonitacyjnej (WIOŚ 2012).

W strukturze użytków rolnych miasta Łańcuta dominują grunty orne, zajmujące powierzchnię 813 ha, tj. 65,7 %; łąki zajmują 201 ha, - 16,2%; sady – 94 ha, tj. 7,6 % natomiast pastwiska – 66 ha - tj. 5,3 % . Lasy liczą 42 ha natomiast pozostałe grunty to 663 ha.

Ryc. 33.: Struktura użytków rolnych w roku 2013 Gminy Miejskiej Łańcut, US Rzeszów

Przeważają małe gospodarstwa rolne do 2 ha, stanowiące ponad 90% ogółu gospodarstw. Zajmują się one głównie produkcją roślinną: uprawy zbóż, ziemniaków oraz warzyw. Hodowla bydła i trzody chlewnej występuje w śladowej ilości i tylko na potrzeby własne. Biorąc pod uwagę źródła utrzymania w mieście Łańcutcie zauważyć można zjawisko wielu zawodowców. Tylko nieliczny procent utrzymuje się z pracy w swoim gospodarstwie.

4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Odpady komunalne powstają zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich, a ich ilość w dużej mierze zależy od liczby mieszkańców przypadających na jednostkę powierzchni. Znaczenie ma także liczba zakładów wytwórczych czy usługowych na danym terenie.

Zgodnie z treścią art. 3 ustawy o odpadach, **odpady komunalne** są to:

- odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także
- odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są:

- Gospodarstwa domowe,

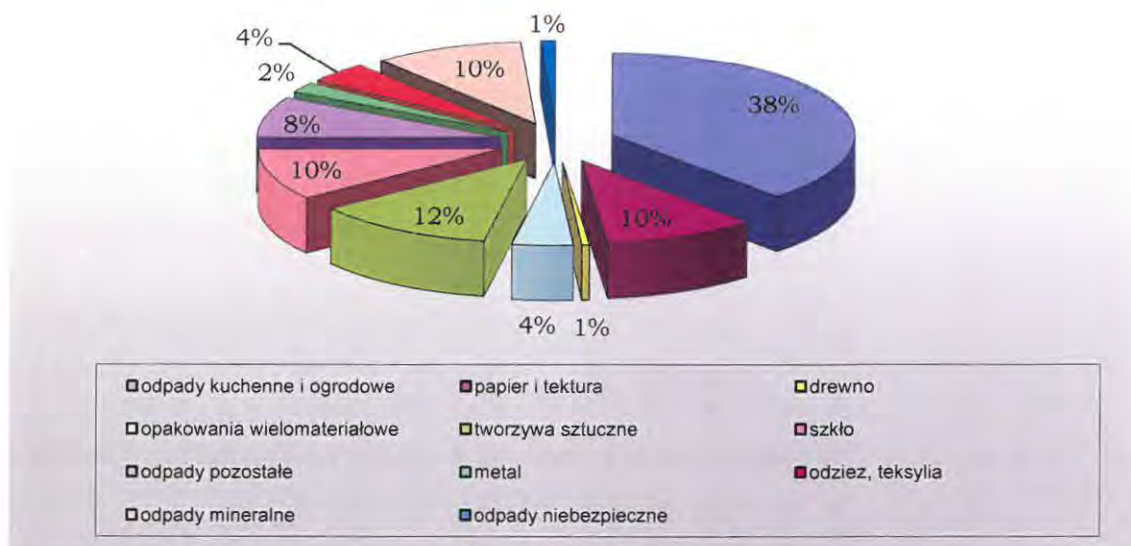
- Obiekty infrastruktury takie jak: handel, usługi i rzemiosło, szkolnictwo, przemysł w części socjalnej obiekty turystyczne i inne.

Według przeprowadzonych wyliczeń szacunkowych w roku 2013 r. powstało w mieście Łąncucie odpowiednio 6,8 tys. Mg odpadów komunalnych.

Ponieważ tereny należące do Łąncuta są terenami miejskimi z zabudową zagrodową, część odpadów jest zagospodarowywana przez gospodarstwa we własnym zakresie. Dotyczy to głównie odpadów zielonych, pozostałości kuchennych, papieru i tektury oraz w wielu przypadkach także tworzyw sztucznych, opon lub tkanin, które są używane jako paliwa w przydomowych kotłowniach.

W Łąncucie odebrano w 2013 r. łącznie 3849 Mg zmieszanych odpadów komunalnych oraz prawie 750 Mg odpadów selektywnie gromadzonych, a ok. 120Mg zebrano także w gminnym punkcie selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Morfologię wytworzonych komunalnych przyjęto zgodnie z KPGO na obszarach miejskich i przedstawiono na poniższym rysunku.

Ryc. 34.: Skład morfologiczny odpadów na terenach miejskich

Największy udział ponad 30 % w masie wytwarzanych odpadów komunalnych mają odpady ulegające biodegradacji. W oparciu o te dane dokonano szacunków ilości poszczególnych frakcji odpadów komunalnych, przedstawione w tabeli nr 18. Zaznaczyć należy, że ilości te, jak wskazano wcześniej, są jedynie danymi szacunkowymi. Ze względu na niepełną ewidencję odpadów komunalnych, nie można określić rzeczywistej ilości odpadów wytwarzanych.

Tabela nr 17.: Szacunkowa ilość poszczególnych frakcji wytwarzanych odpadów komunalnych w 2012.

l.p.	Nazwa odpadu	Ilość
		Mg
1.	odpady kuchenne ulegające biodegradacji	2584
2.	papier i tektura	680
4.	opakowania wielomateriałowe	262
5.	tworzywa sztuczne	952
6.	szkło	680
7.	metal	136
8.	odzież, tekstylia	262
9.	drewno	68
10.	odpady niebezpieczne	68
11.	odpady mineralne,	680
12.	pozostałe	449
Razem		6823

Część odpadów komunalnych jest zagospodarowywanych przez gospodarstwa we własnym zakresie. **W sposób dopuszczony prawnie najczęściej wykorzystywane są:**

- Frakcje mineralne - do utwardzania nawierzchni dróg,
- Odpady zielone - do kompostowania lub jako paliwo,
- Odpady kuchenne ulegające biodegradacji – do skarmiania zwierząt,
- Drewno – jako paliwo.

Niestety oprócz wyżej wymienionych form zagospodarowania odpadów zdarzają się także takie, które stanowią zagrożenie dla środowiska substancjami niebezpiecznymi oraz są źródłem uciążliwości zapachowych. Najczęstszą formą pozbywania się odpadów zwłaszcza w okresie zimowym jest ich spalanie w kotłowniach domowych. Zwłaszcza tworzywa sztucznych jako odpady wysokoenergetyczne są chętnie używane do tego celu.

Odpady z budowy i remontów

Gmina jest zobowiązana do uzyskiwania poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów budowlanych i remontowych.

W 2013 r. odebrano 11 Mg tych odpadów, co pozwoliło gminie osiągnąć wymagany poziom w tym zakresie.

Odpady biodegradowalne

Do odpadów ulegających biodegradacji w strumieniu odpadów komunalnych należy zaliczyć:

- odpady kuchenne ulegające biodegradacji,
- odpady z pielęgnacji terenów zielonych,
- papier i tektura,

- drewno,
- odzież i tekstylia (z materiałów naturalnych)

Stąd też według danych szacunkowych ilość odpadów biodegradowalnych wytworzonych w 2013 r. wynosi 3332 Mg. Część tych odpadów, w związku z zabudową jednorodziną miasta jest wykorzystywana gospodarczo jako karma dla zwierząt (pozostałości kuchenne), jako paliwo (odpady drewna, gałęzie, liście, papier), jako składnik kompostu (odpady roślinne, papier). Natomiast w sposób zorganizowany odebrano 135,88 Mg odpadów ulegających biodegradacji.

Największy udział w masie odpadów ulegających biodegradacji mają odpady powstające podczas przygotowania posiłków (tzw. odpady kuchenne), które wraz z odpadami z pielęgnacji zieleni przydomowej stanowią ok. 49% ich masy.

Wg danych przekazanych w sprawozdaniu Burmistrza z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi został wypełniony 50% poziom ograniczenia ilości odpadów biodegradowalnych kierowanych do składowania.

Odpady niebezpieczne

Do strumienia odpadów komunalnych trafia wiele materiałów związanych z działalnością bytową ludzi, które zaliczane są do odpadów niebezpiecznych. Wg zapisów w ustawie *o odpadach odpadami niebezpiecznymi są odpady wskazane w katalogu odpadów, jako odpady niebezpieczne.*

Są to zatem odpady zawierające w swoim składzie substancje: toksyczne, palne, wybuchowe, biologicznie czynne, a także zakażone mikroorganizmami chorobotwórczymi.

Przykładowo można wymienić:

- Zużyte baterie, akumulatory itp.;
- Odpady zawierające rtęć (lampy rtęciowe, w tym świetlówki, termometry, przetłączniki);
- Pozostałości oraz opakowania po farbach i lakierach;
- Rozpuszczalniki organiczne;
- Odpady zawierające inne rozpuszczalniki oraz substancje chemiczne służące do wywabiania plam, środki czyszczące;
- Środki ochrony roślin (pestycydy) oraz opakowania po nich;
- Środki do konserwacji i ochrony drewna oraz opakowania po nich;
- Zbiorniki po aerozolach, pozostałości domowych środków do dezynfekcji i dezynsekcji;
- Odpady zawierające oleje:
- Filtry oleju,

- Czyściwo;
- Smary, środki do konserwacji metali itp.;
- Odczynniki chemiczne, np. fotograficzne;
- Przeteterminowane lub częściowo wykorzystane leki;
- Skażone opatrunki, strzykawki i inne (w tym zużyte pampersy).

Biorąc pod uwagę, że 1 % odpadów w strumieniu odpadów komunalnych to odpady niebezpieczne w 2013 r. w Łąncucie w strumieniu odpadów komunalnych znajdowało się ok. 68 Mg odpadów niebezpiecznych.

Na terenie miasta funkcjonuje także Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Znajduje się on przy siedzibie Łąncuckiego Zakładu Komunalnego sp. z o.o. w Łąncucie przy ul. Traugutta.

4.9. Zasoby przyrodnicze

4.9.1. Uwarunkowania przyrodnicze i szata roślinna

Miasto Łąncut położona jest na obszarze dwu krain geograficznych: Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Karpackiego. Granica pomiędzy tymi krainami przebiega wzdłuż magistrali kolejowej i dzieli gminę na dwie części: niziną w północnej części oraz górzystą w części południowej.

Naturalne środowisko przyrodnicze miasta zostało w znacznym stopniu przekształcone przez działalność gospodarczą człowieka. Stąd też koniecznością stało się zachowanie istniejących jeszcze obiektów przyrodniczych i krajobrazowych.

Według podziału geobotanicznego Polski dokonanego przez Szafera miasto Łąncut położone jest na pograniczu dwu okręgów: Puszczy Sandomierskiej i Pogórza Lessowego. Najnowsze badania geobotaniczne pozwoliły na wydzielenie w obu ww. okręgach Podokręgów: Płaskowyżu Kolbuszowskiego, obejmującego północną część miasta i Pogórza Dynowskiego, obejmującego południową część miasta. Położenie Łąncuta na kontakcie Prowincji Nizowo – Wyżynnej i Górskiej powoduje, że jest to obszar przenikania elementów nizinnych i górskich oraz zasięgu gatunków należących do różnych elementów kierunkowych północnych i południowych. Spośród gatunków górskich występuje tu jodła i jawor. Licznie reprezentowane są tu gatunki niegórskie. Są to rośliny związane z zaroślami nadrzecznymi: wierzba trójpręcikowa, topola biała, wyżnina jagodowa, oraz rośliny łąkowe: krwiściąg lekarski, rajgras wyniosły, budziszek.

Obszar miasta Łąncuta odznacza się przewagą nieleśnych zbiorowisk antropogenicznych – zbiorowisk synantropijnych oraz półnaturalnych, częściowo wykorzystanych przez człowieka jako łąki i pastwiska.

W zależności od sposobu wykorzystania przestrzeni w obrębie miasta można wydzielić następujące kompleksy:

- **Leśno – łąkowy** – zlokalizowany w północnej części miasta. Występują tu zbiorowiska zbliżone do naturalnych – lasy, łąki, pastwiska.
- **Lasy** zajmują około 1,8 % powierzchni miasta, a łąki i pastwiska 10,8 %.
- **Rolniczy** – obejmuje występujące w granicach miasta obszary z dominacją użytków rolnych i charakteryzujące się rozproszoną, niską zabudową typu wiejskiego. Kompleks ten stanowi około 44,4 % obszaru miasta. Zdecydowanie przeważa tu roślinność segetalna.
- **Ogrodowo – willowy** – z niskim systemem zabudowy typu willowego. Na tym obszarze dominują zbiorowiska roślinności ruderalnej i chwastów ogrodowych.
- **Luźnej zabudowy blokowej** – o niewielkiej powierzchni – zajęty przez zubożałe postacie zbiorowisk ruderalnych.
- **Zwartej zabudowy kamienicznej** – obejmuje zabytkowe centrum miasta. W tym kompleksie nieliczne stanowiska dostępne dla roślin są zajęte przez zubożałe postacie zbiorowisk ruderalnych.
- **Przemysłowo – transportowej** – jest to specyficzny typ z przewagą zabudowy przemysłowej oraz dużym nasyceniem terenu urządzeniami transportowo – komunikacyjnymi (drogi, tory kolejowe z bocznicami). Dominuje tu zdecydowanie roślinność ruderalna, zajmująca silnie zmieniona siedliska.

Stan roślinności miasta jest wynikiem współdziałania następujących czynników:

- naturalnych czynników środowiska przyrodniczego,
- czynników antropogenicznych.

Opierając się na roli człowieka w procesie powstawania zbiorowisk na terenie miasta Łańcuta wyróżniono kilka kategorii roślinności:

- **roślinność naturalną** – zbiorowiska zbudowane z gatunków rodzimych, wchodzące ze sobą w kombinacje utrwalone ewolucyjnie,
- **roślinność półnaturalną** – zbiorowiska zbudowane przez gatunki rodzime, uformowane przez działalność człowieka np. wypas, koszenie,
- **roślinność synantropijną** – zbiorowiska oparte na gatunkach miejscowych i zawleczonych przez człowieka, kształtująca się pod silnym oddziaływaniem antropogenicznym.

W skład krajobrazu miasta wchodzi także elementy roślinności nie tworzące zbiorowisk tj.:

- parki i
- zieleń urządzona.

Roślinność naturalną reprezentują zbiorowiska leśne i zaroślowe. W Łąncucie znajdują się dwa niewielkie kompleksy leśne w północno – wschodniej części miasta.

4.9.2. Zbiorowiska łąkowe i pastwiska

Zespoły łąkowe i pastwiskowe należą do zbiorowisk półnaturalnych występujących najczęściej w północnej części miasta oraz w dnach dolin rzecznych. Najbardziej rozpowszechnionym w tym środowisku jest zespół świeżej łąki rajgrasowej występujący w dnach dolin bezimiennych dopływów Sawy i Mikołki. Dodatkowo podsiewany on jest trawami: rajgrasem wyniosłym, wiechliną łąkową, wyczyńcem łąkowym, kostrzewą łąkową, kupkówką pospolitą. Często wskutek podsiewania jeden z tych gatunków dominuje. W miejscach wilgotnych (w północnej części miasta) pojawia się zespół ostrożenia warzywnego i rdestu wężownika.

4.9.3. Zbiorowiska wodne i szuwarowe

Związane jest na terenie miasta Łącuta ze starorzeczami Wisłoka i korytami rzek: Mikołki i innych cieków bez nazwy. Zbiorowisko wodne reprezentowane jest głównie przez zespół rzęs tworzących skupiska na powierzchni wód stojących. Roślinność szuwarowa jest bogato reprezentowana na omawianym terenie. Najczęściej spotykanym układem roślinności szuwarowej w starorzeczach są pasy najbardziej zewnętrzny oraz przybrzeżny, często nawzajem się przenikające. Szuwały porastające pobrzeża zbiorników z koryt rzecznych inicjują i przyspieszają proces zarastania zbiorników wodnych. Niekiedy pojawiają się one na podmokłych łąkach. Najpospolitszymi zespołami roślinności szuwarowej są zespoły: trzcinowy, pałkowy, trawiasty z panującą manną mielec.

4.9.4. Zieleń urządzona

Zieleń urządzona stanowi podstawowy element roślinności w centralnej części miasta. Składają się na nią sztuczne kompozycje kultywowanych gatunków drzew, krzewów i roślin zielnych miejscowego i obcego pochodzenia. Są one ukształtowane i utrzymywane w wyniku stałych zabiegów pielęgnacyjnych. Najczęściej spotykanymi rodzimymi gatunkami drzewiastymi są dąb szypułkowy, lipy: drobnolistna i szerokolistna, topola biała, jesion wyniosły. W ogrodach zamkowych rosną również gatunki drzew pochodzenia obcego: miłorząb dwuklapowy, sofa japońska, płatan klonolistny. Spośród krzewów najczęściej spotykanymi są liguster pospolity, forsycja, jaśminowiec.

W roślinności trawiastej dominuje kilka gatunków traw wysiewanych w celu uzyskania zwartych jednorodnych płaszczyzn trawników. Pomimo stałej kontroli człowieka, w obrębie zieleni urządzonej zachodzą samoczynne procesy samoorganizacji pokrywy roślinnej ukierunkowane na powstawanie zbiorowisk ruderalnych. Wizytówką miasta Łącuta są ogrody zamkowe, które stanowią cenny obiekt przyrodniczy i historyczny. Przy ich tworzeniu działali najwybitniejsi planiści, architekci i ogrodnicy.

W obrębie wewnętrznego pierścienia fortyfikacji ogrody są zaplanowane w stylu francuskim i włoskim, natomiast na zewnątrz fortyfikacji w stylu angielskim. W drzewostanie parku

przeważają wiekowe okazy drzew o pomnikowych rozmiarach i pięknym pokroju. Całe ogrody objęte są ochroną Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4.9.5. Zieleń miejska

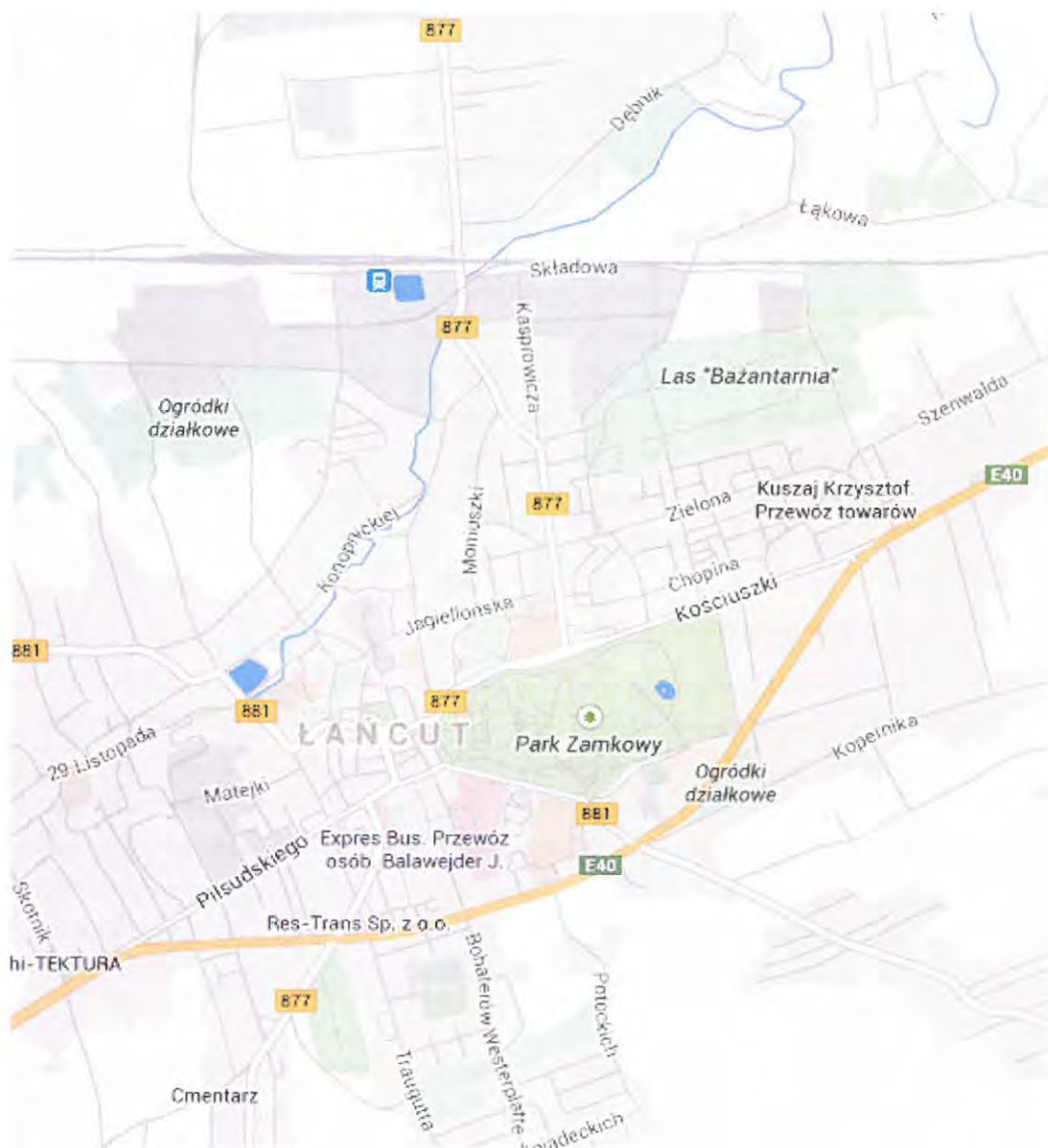
Zieleń miejska reprezentowana jest przez:

- skwery o niewielkiej powierzchni oraz zieleń osiedlową i przyuliczną,
- dwa niewielkie kompleksy leśne (Bażantarnia, Dębnik),
- zieleń cmentarną,
- zieleń towarzyszącą obiektom sportowym,
- ogródki działkowe i przydomowe.

Stan zieleni jest bardzo zróżnicowany. Zieleń towarzysząca obiektom sportowym, głównie stadionowi i boiskom szkolnym, stanowi w części teren, na którym lokalizowane są boiska i są wykorzystane do rekreacji i uprawiania sportu. W obrębie starych cmentarzy występuje zieleń cmentarna, głównie składająca się ze starodrzewu i krzewów ozdobnych. W osiedlach domków jednorodzinnych i ogródkach działkowych występuje zieleń złożona z drzew owocowych o różnym składzie i stanie zdrowotnym oraz krzewów owocowych i ozdobnych.

Poniższy rysunek przedstawia mapę z usytuowaniem wyżej wymienionych obiektów leśnych na terenie miasta Łańcut.

Ryc. 35.: Mapa usytuowania kompleksów leśnych na terenie Miasta Łańcut

Las komunalny Dębnik

Stanowi pozostałość kompleksu rekreacyjnego, w skład którego wchodziły Ogród Włoski (na terenie obecnego Polmosu) oraz Zwierzyniec. Kompleks ten składał się z terenów parkowych, ogrodowych oraz sieci alei oraz kanałów, którymi pływały gondole. Jediną pozostałością z Ogrodu Włoskiego jest staw w obrębie Polmosu, natomiast z kompleksu Zwierzyniec przetrwał Dębnik. Był to teren, na którym w wyniku uniwersału wydanego przez Stanisława Lubomirskiego w 1758 r., każda para nowożeńców, niezależnie od wyznania, zobowiązana była do zasadzenia dwu dębów. W ten sposób powstał gaj dębowy. Dziś jest to częściowo naturalny las grądowy ze skupiskiem sosny, świerka i pojedynczymi jodłami. Zachowało się 45 pomnikowych dębów szypułkowych. Poza nimi drzewostan budują: grab zwyczajny, dęby szypułkowe i czerwone, lipy szerokolistne i drobnolistne, jesion wyniosły, klony zwyczajny i polny, brzoza brodawkowata. W warstwie krzewów rośnie grab zwyczajny, klon zwyczajny,

kruszyna, bez czarny, jarzębina. Runo jest ubogie, o słabym zwarcu i tworzy je narecznica samcza, gajowiec żółty, ziarnopłon wiosenny, zawilec gajowy oraz bluszcz pospolity, szczawik zajęczy i malina właściwa.

Las komunalny Bażantarnia

Pojawia się na planie miasta Łańcuta sporządzonym około 1830 r. jako zagajnik, który w drugiej połowie XIX wieku powiększono i rozpoczęto w nim hodowlę bażantów. Potem dosadzono brzozę brodawkową, lipę szerokolistną, buka zwyczajnego, jawor, klony zwyczajne i polne, topolę białą oraz jesioną wyniosłego. W poszyciu rośnie bez czarny, kruszyna, głóg jednoszyjkowy, leszczyna. W runie dominuje pokrzywa, kuklik pospolity, bluszcz kurdybanek, glistnik jaskółcze ziele. Pozostałością po panującym niegdyś w dolinie Wisłoka łągu topolowo – wierzbowym są niewielkie płaty łągu, silnie zniekształcone przez człowieka, zachowane w starorzeczach Wisłoka. Składają się one głównie z topoli czarnej i białej, wierzby białej i kruchej oraz olchy czarnej. Powierzchnia tych terenów zmniejsza się w wyniku pozyskiwania terenów pod pastwiska.

4.9.6. Pomniki przyrody

Cenny obiekt przyrodniczy i historyczny na terenie miasta stanowi Park zamkowy z szeregiem drzew pomnikowych. Najstarszy w Polsce okaz miłorzębu, dwuklapowego o obwodzie 5,91m, platany klonolistne (obwód 7,10 m i 5,8 m), topola biała (obwód 6,97 m) okazałe buki i dęby. Znaleźć tu także można około 30 szt. dębów szypułkowych o charakterze pomnikowym rosnące w lesie komunalnym pn."Bażantarnia" (pow.31,4 ha), położony w północno – wschodniej części miasta, a także Dębnik – las komunalny (pow.4 ha) położony w dzielnicy Podzwierzyniec, na równinnej trasie starej doliny Wisłoka. Jest to gaj dębowy, naturalnego pochodzenia, w wieku około 300 lat, uzupełniony nowymi nasadzeniami wielogatunkowych drzew liściastych.

Pomniki przyrody – pojedyncze twory przyrody ożywionej lub nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów. Mogą to być np. stare i potężne drzewa i krzewy, stanowiska rzadkich roślin i zwierząt chronionych, głazy, skałki itp. W obrębie miasta znajdują się niżej wymienione pomniki przyrody. Są to pojedyncze drzewa i pomniki grupowe złożone są one wyłącznie z dębów szypułkowych.

Tabela nr 18.: Pomniki przyrody na terenie miasta Łańcuta:

	Określenie	Dane
Numer obiektu: 11	Współrzędne:	x = 50°05' 15" y = 22°15'16"
	Nazwa obiektu:	POMNIK PRZYRODY ŻYWEJ
	Rodzaj obiektu:	15
	Położenie:	obok kościoła (przed wejściem)
	Właściciel:	Parafia Rzymsko - katolicka w Łańcutie, ul. Fama 20, działka nr 3086/1
	Informacja dodatkowa:	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 460 cm, wysokość - 23 m;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIASTO ŁAŃCUT
NA LATA 2016 - 2019 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2020- 2023

		Wiek ok. 250 lat.
	Określenie	Dane
Numer obiektu: 58	Współrzędne:	x = 50°04' 11" y = 22° 13'45"
	Nazwa obiektu:	POMNIK PRZYRODY ŻYWEJ
	Rodzaj obiektu:	15
	Położenie:	przy ulicy Łąkowej
	Właściciel:	Osoba prywatna
	Informacja dodatkowa:	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 410 cm, wysokość - 27 m; Ubytki korony: 20%; Wiek ok. 230 lat.
	Określenie	Dane
Numer obiektu: 62	Współrzędne:	x = 50°05' 18" y = 22° 15'42"
	Nazwa obiektu:	POMNIK PRZYRODY ŻYWEJ
	Rodzaj obiektu:	15
	Położenie:	przy „Dębniku”
	Właściciel:	Osoba prywatna
	Informacja dodatkowa:	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 450 cm, wysokość - 26 m; Wiek ok. 250 lat.
	Określenie	Dane
Numer obiektu: 64	Współrzędne:	x = 50°05'16" y = 22°15'09"
	Nazwa obiektu:	POMNIK PRZYRODY ŻYWEJ
	Rodzaj obiektu:	15
	Położenie:	przy ulicy Zwierzyniec
	Właściciel:	Osoba prywatna
	Informacja dodatkowa:	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 420 cm, wysokość - 26 m; Wiek ok. 250 lat.
	Określenie	Dane
Numer obiektu: 77	Współrzędne:	x = 50°05'01"-10" y = 22°15'30"-35"
	Nazwa obiektu:	POMNIK PRZYRODY ŻYWEJ
	Rodzaj obiektu:	15
	Położenie:	„Dębnik” ok. 10 m od drogi
	Właściciel:	Zarządca: Miasto Łańcut, MPGKiM Właściciel: Skarb Państwa, działka nr 1361
	Informacja dodatkowa:	Grupa dębów szypułkowych: 1) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 330 cm, wysokość - 23 m; Wiek ok. 170 lat. 2) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 315 cm, wysokość - 22 m; Wiek ok. 170 lat. 3) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 370 cm, wysokość - 24 m; Wiek ok. 210 lat. Korona nisko osadzona, dolne konary odłamane. 4) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIASTO ŁAŃCUT
NA LATA 2016 - 2019 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2020- 2023

		<p>Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 400 cm, wysokość - 25 m; Wiek ok. 230 lat. 5) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 350 cm, wysokość - 25 m; Wiek ok. 200 lat. 6) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 590 cm, wysokość - 24 m; Wiek ok. 380 lat. 7) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 420 cm, wysokość - 23 m; Wiek ok. 250 lat. 8) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 350 cm, wysokość - 6 m (złamany); 9) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 390 cm, wysokość - 24 m; Wiek ok. 210 lat. 10) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 600 cm, wysokość - 24 m;</p>
	Określenie	Dane
Numer obiektu: 68	Współrzędne:	x = 50°05'15" y = 22°15'16"
	Nazwa obiektu:	POMNIK PRZYRODY ŻYWEJ
	Rodzaj obiektu:	77
	Położenie:	przy ulicy Łąkowej
	Właściciel:	Właściciel: Miasto Łańcut. działka nr 1439
	Informacja dodatkowa:	<p>1) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 360 cm, wysokość - 26 m; Wiek ok. 210 lat. 2) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 310 cm, wysokość - 26 m; Wiek ok. 170 lat.</p>
	Określenie	Dane
Numer obiektu: 70	Współrzędne:	x = 50°05' 18" y = 22°15'40"
	Nazwa obiektu:	POMNIK PRZYRODY ŻYWEJ
	Rodzaj obiektu:	15
	Położenie:	ulica Dębnik
	Właściciel:	Osoba prywatna
	Informacja dodatkowa:	<p>Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wiek ok. 340 lat.</p>
	Określenie	Dane
Numer obiektu: 154	Współrzędne:	x = 50°03 '48" y = 22°14'41"
	Nazwa obiektu:	POMNIK PRZYRODY ŻYWEJ
	Rodzaj obiektu:	15
	Położenie:	ulica Dębnik
	Właściciel:	<p>Zarządca: Zespół Szkół Mechanizacji Rolnictwa. ul. Armii Krajowej Właściciel: Skarb Państwa, działka nr 3415/4</p>

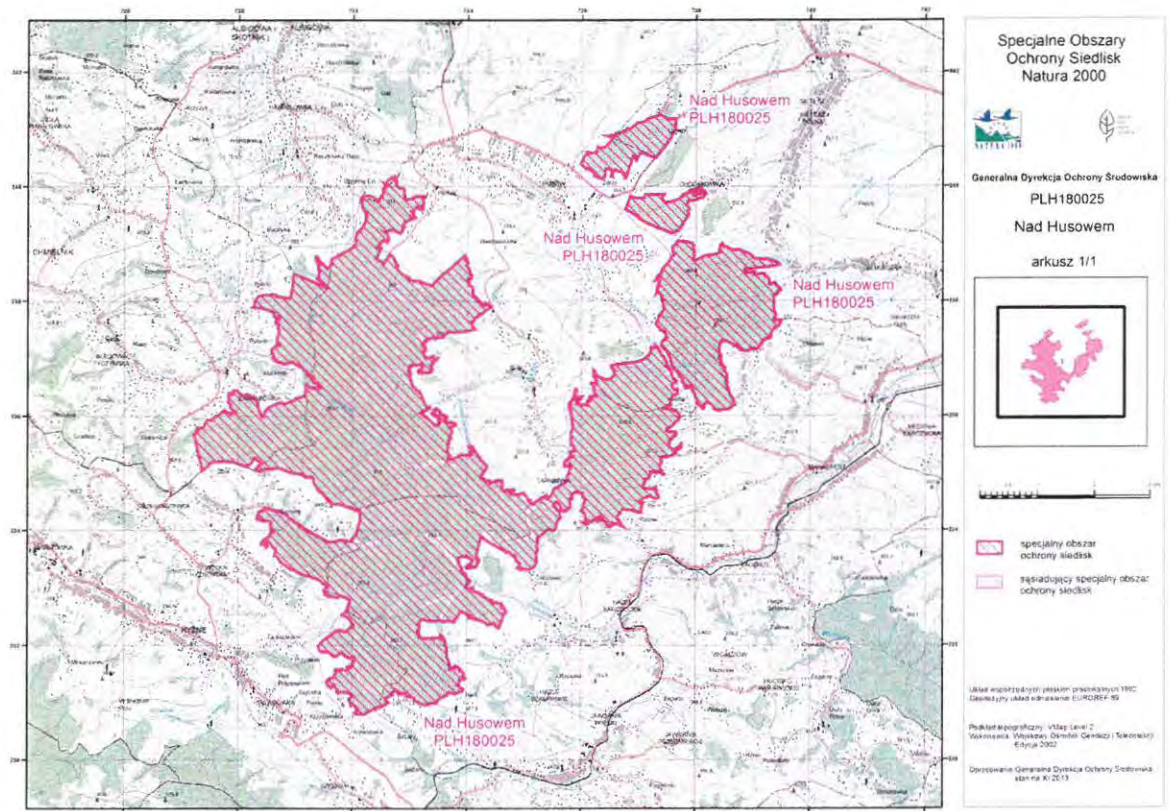
	Informacja dodatkowa:	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wymiary: obwód na wys. 1,3 m - 545 cm, wysokość - 26 m; Wiek ok. 340 lat.
	Określenie	Dane
Numer obiektu: 200	Współrzędne:	x = 50°05'01" - 10" y = 22°15'30" - 35"
	Nazwa obiektu:	POMNIK PRZYRODY ŻYWEJ
	Rodzaj obiektu:	77
	Położenie:	„Dębnik” ok. 10 m od drogi
	Właściciel:	Zarządca: Miasto Łañcut, MPGKiM Właściciel: Skarb Państwa. działka nr 1361
	Informacja dodatkowa:	Grupa dębów szypułkowych

4.9.7. Obszary chronione sieci Natura 2000

Program NATURA 2000 został powołany celem utworzenia ekologicznej sieci Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO) oraz Obszarów Specjalnej Ochrony (OSO). Obszary te wyznaczane są na podstawie tzw. Dyrektywy Siedliskowej Rady Europy z roku 1992 oraz tzw. Dyrektywy Ptasiej (1979). Wyznaczenie SOO i OSO nakłada na Państwa członkowskie Unii Europejskiej obowiązek zachowania wartości przyrodniczych, które były podstawą ich wytypowania. Na podstawie ogólnych zaleceń Dyrektyw Polska została zobligowana do zaprojektowania sieci NATURA 2000.

Na terenie gminy miejskiej Łañcut nie są zlokalizowane obszary należące do sieci NATURA 2000, nie jest też projektowana lokalizacja takich obszarów. Najbliższe obszary znajdujące się na terenie powiatu podlegające ochronie jako potencjalne Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000 to obszar PLH180025 – Nad Husowem.

Ryc. 36.: Obszary chronione na terenie powiatu łańcuckiego – obszar Natura 2000 Nad Husowem

Teren znajduje się na fliszu karpackim, dominują tu gleby brunatne właściwe i brunatne kwaśne.

W obrębie ostoi dominują lasy (ponad 95% powierzchni), niewielkie powierzchnie zajmują tereny nieleśne (np. łąki, stawy).

Istotne znaczenie odgrywa tutaj dobrze wykształcona żyzna buczyna karpacka, której stan zachowania można uznać za dobry, a w przypadku rezerwatu Husówka, nawet bardzo dobry. Ponieważ niewiele jest w obszarze kontynentalnym tak dobrze zachowanych buczyn, ich obecność na tym obszarze znacznie podnosi wartość przyrodniczą tego obszaru. Warte podkreślenia jest liczne występowanie kłokoczki południowej *Staphylea pinnata* (stanowisko to jest jednym z krańcowych przy północnej granicy zasięgu tego gatunku). Drugim cennym siedliskiem są fragmenty dobrze zachowanych grądów. Ważnym elementem jest obecność ponad 20 gatunków roślin chronionych. Przyrodniczo cenne są również niewielkie fragmenty łąk przylegające do lasu, będące miejscem występowania 3 gatunków motyli z zał. II Dyrektywy Siedliskowej. Ponadto na tym obszarze stwierdzono obecność chrząszczy (biegacz urozmaicony i zgniotek cynobrowy) oraz płazów (kumaka górskiego oraz traszki karpackiej i traszki grzebieniastej) z tego samego załącznika.

Na terenie miasta łańcut nie ma obszarów chronionych (parków krajobrazowych, rezerwatów, obszarów chronionego krajobrazu).

4.9.8. Lasy

Lasy stanowią główny czynnik równowagi ekologicznej, siedlisko większości gatunków roślin i zwierząt oraz warunkują zachowanie życia i rozwoju cywilizacyjnego.

Wyróżniamy trzy główne funkcje lasów:

- **ekologiczna** (ochronna) – retencja i stabilizacja warunków wodnych zmniejszająca zagrożenie powodziowe i łagodząca okresowe niedobory wód, regulacja klimatu, ograniczanie efektu cieplarnianego; redukcja zanieczyszczenia powietrza a przez to poprawa warunków zdrowotnych społeczeństwa, zabezpieczenie bogactwa spuścizny przyrodniczej,
- **produkcyjna** – produkcja drewna, warunkująca rozwój wielu branż gospodarki,
- **społeczna** – zapewnienie miejsc pracy, stanowi teren wypoczynku, turystyki i rekreacji, służy rozwojowi kultury, nauki edukacji ekologicznej.

Poniżej przedstawione zestawienie danych dotyczących gruntów leśnych w 2012r. wg. danych GUS dla Miasta Łącut.

Tabela nr 19.: Grunty pokryte lasami – m. Łącut

Ogółem	W tym lasy	Z ogółem - grunty					Lesistość
		Publiczne			Prywatne		
		Razem	Własność Skarbu Państwa		Własność Miasta		
			Razem	w tym w zarządzie Lasów Państwowych			
ha						%	
35,4	34,2	35,4	-	-	35,4	-	1,8

Stan zdrowotny lasów jest niezadowolający, szczególnie wzrasta poziom uszkodzenia drzewostanów jodłowych, świerkowych, dębowych i jesionowych. Drzewostany uszkodzone lub osłabione wykazują większą podatność na atak szkodników owadzych i patogenów.

Głównymi zagrożeniami dla zasobów leśnych Miasta Łącuta są:

- czynniki naturalne – obniżenie poziomu wód gruntowych wywołane deficytem opadów, wiatr i śnieg osłabiające drzewa i zwiększające ich podatność na ataki szkodników oraz chorób, a także susze, które w zasadniczy sposób zwiększają zagrożenie występowania pożarów w lasach,
- czynniki pochodzenia antropologicznego – skażenia atmosfery, stymulujące globalne zmiany klimatu, zakwaszenie gleb i toksyczne działanie, co sprzyja występowaniu szkodników i lokalnie może powodować zamieranie lasów. Za najgroźniejsze uznaje się nadmierne zanieczyszczenie dwutlenkiem siarki, tlenkiem azotu, fluorem i pyłami.

Potencjalnym zagrożeniem lasów może być:

- tendencja do zmiany leśnych form użytkowania terenu na inne formy (osadnictwo, infrastruktura komunikacyjna i inne liniowe inwestycje, zabudowa rekreacyjna),
- wzmożona penetracja lasów przez ludność prowadząca do zanieczyszczenia i zaśmiecania terenów leśnych.

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami oraz nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Poważną awarią w rozumieniu art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo Ochrony Środowiska* (tj. Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 ze zm.) jest zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub

transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstanie takiego zagrożenia z opóźnieniem. Przez poważną awarię przemysłową rozumie się zgodnie z art. 3 pkt 24 w/w ustawy poważną awarię w zakładzie.

Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczanie jej skutków dla ludzi i środowiska.

W ewidencji Inspekcji Ochrony Środowiska na terenie województwa podkarpackiego znajduje się 12 zakładów zgłoszonych do kategorii Zakładów Dużego Ryzyka, 13 zakładów zgłoszonych do kategorii Zakładów Zwiększonego Ryzyka oraz 53 zakłady zaliczone do kategorii Potencjalnych Sprawców Poważnych Awarii (PSPA).

Zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii podlegają kontroli przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska co najmniej raz w roku, zaś zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii kontrolowane są co najmniej raz na 2 lata.

Artykuł 12 Dyrektywy Seveso II wymaga, aby Państwa Członkowskie uwzględniały w swoich strategiach i planach zagospodarowania przestrzennego zapobieganie poważnym awariom i ograniczanie ich skutków. Rozwój gospodarczy może wymusić konieczność lokalizowania nowych obiektów, które mogą oddziaływać na środowisko. W takim przypadku zasadnicze znaczenie ma właściwa lokalizacja tego typu obiektów oraz wyznaczenie stref i ochrona terenu. Rozwój technologii przemysłowych sprawia, że wzrasta zagrożenie chemiczne, pożarowe, techniczne, ekologiczne. Corocznie wzrasta zarówno ilość niebezpiecznych substancji chemicznych przechowywanych i wytwarzanych w zakładach, jak również transportowanych po drogach i trasach kolejowych.

Do ochrony środowiska przed poważnymi awariami zobowiązani są zarówno prowadzący zakłady, stwarzające zagrożenie wystąpienia awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych, jak również organy administracji. Kompetencje i sposób przeciwdziałania poważnym awariom, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej, obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm), która nakłada na Państwową Straż Pożarną obowiązki w zakresie zapobiegania poważnym awariom i współdziałania, w tym zakresie z innymi jednostkami. Zgodnie z art. 260 w/w ustawy w celu zapobiegania, zwalczania i ograniczania skutków awarii przemysłowej opracowuje się wewnętrzny i zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

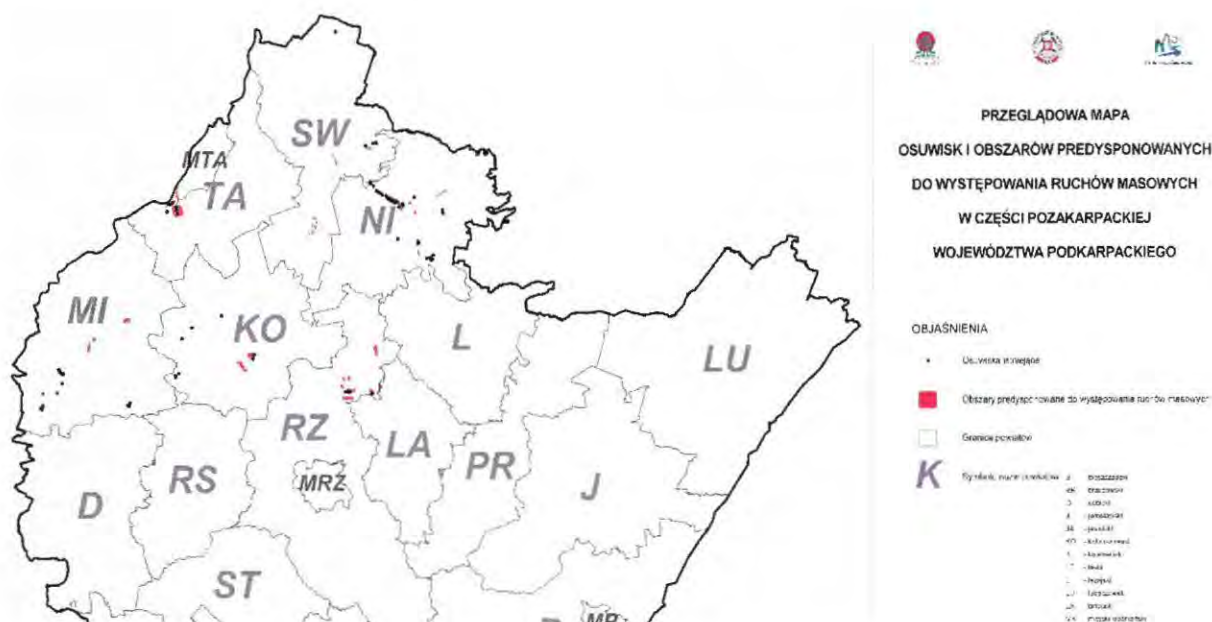
Na terenie Miasta nie są zlokalizowane zakłady o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej.

4.10.1. Zagrożenia wynikające z procesów geodynamicznych

Ruchy masowe powstałe w wyniku uruchomienia procesów geodynamicznych, potocznie nazywanych osuwiskami tworzą naturalne zagrożenia związane z warunkami ukształtowania powierzchni oraz budową geologiczną (rodzajem utworów geologicznych).

Dla powiatu łańcuckiego opracowane zostały Karty Dokumentacyjne Osuwisk. Mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi (m.in. z uwzględnieniem powiatu łańcuckiego) zostanie opracowana w Etapie II projektu System Osłony Przeciwośuwiskowej SOPO przewidzianym na lata 2008 – 2015 (aktualnie w systemie SOPO - http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO_braak wyznaczonych obszarów osuwisk na terenie Miasta Łącut). Poniżej przedstawiono sporządzoną mapę osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych województwa podkarpackiego.

Ryc. 37.: Mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych Województwa Podkarpackiego, projekt System Osłony Przeciwośuwiskowej SOPO

W ramach Projektu SOPO – „ścieżka interwencyjne” zostały opracowane Karty Dokumentacyjne Osuwisk (KDO), które uległy uaktywnieniu w czasie katastrofy osuwiskowej i zagrażały pośrednio lub bezpośrednio budynkom (mieszkalnym oraz gospodarczym). W kartach zamieszczono informacje na temat konieczności przeniesienia poza obszar osuwiska budynków oraz wskazówki dotyczące ewentualnego zabezpieczenia przed dalszym rozwojem osuwiska.

Na terenie Miasta nie ma opracowanych Kart Dokumentacyjnych Osuwisk i nie występuje zagrożenie ruchów masowych ziemi (osuwisk).

Z ww. przyczyn zagrożenia w tym zakresie nie mogą być uznane za istotne i wymagające specjalnych działań.

4.10.2. Zagrożenie powodzią

W ostatnich latach obserwuje się coraz częściej występujące powodzie, o coraz gwałtowniejszym ich przebiegu. Powodem wzrostu intensywności tych zjawisk są zmiany

klimatyczne oraz działalność gospodarcza człowieka, który wprowadza istotne zmiany w dorzeczach rzek.

Na terenie powiatu łańcuckiego najbardziej narażone na wystąpienie powodzi są tereny położone w dolinie Wisłoka i jego dopływów, w szczególności w gminach: Białobrzegi, Czarna, Żołyńca, częściowo w gminie wiejskiej łańcut i częściowo w Mieście łańcut.

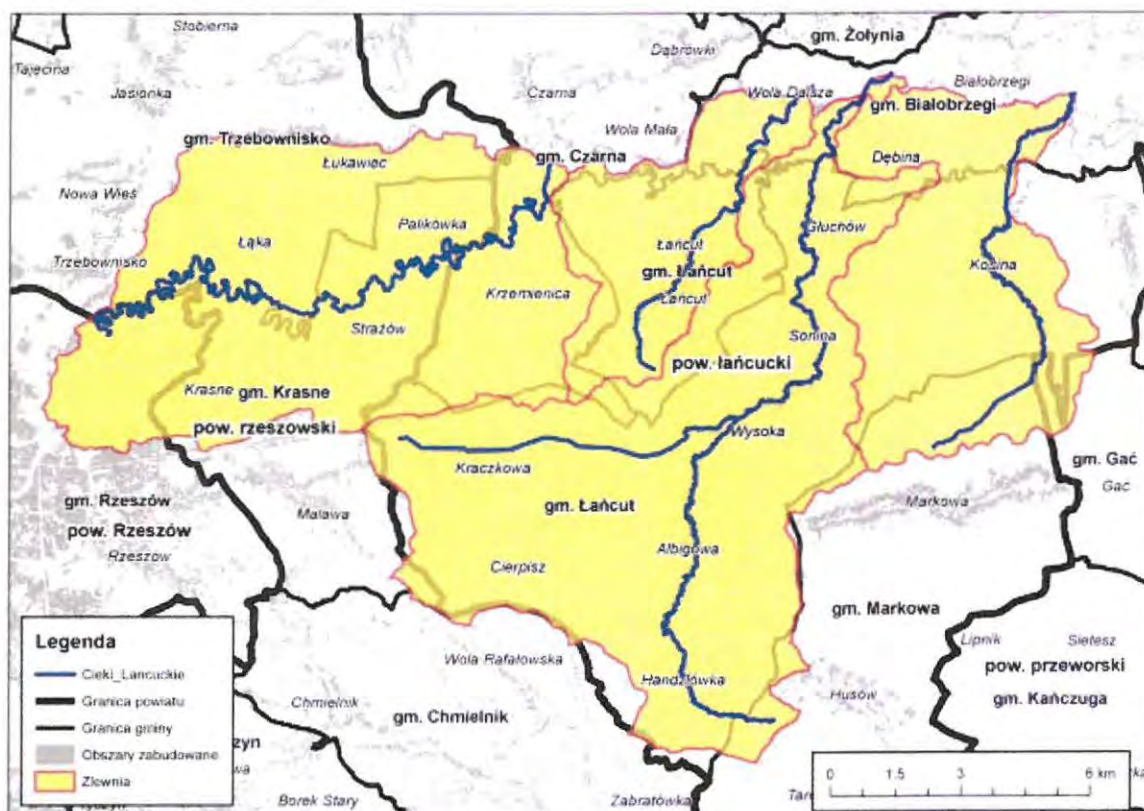
W roku 2010 całą Polskę (włącznie z powiatem łańcuckim) dotknęła powódź, która wymagała interwencji nie tylko naszych Polskich służb ratowniczych, ale także pomocy naszych zagranicznych sąsiadów.

Bilans powodzi na Podkarpaciu to 12 850 zalanych bądź podtopionych domów, 42 000 osób poszkodowanych przez żywioł, około 300 miejscowości zalanych lub podtopionych. Zalanych zostało prawie 15 000 gospodarstw domowych, ok. 73 000 ha użytków rolnych. Na terenach powodziowych padło ok. 6000 zwierząt gospodarskich.

W związku z intensywnymi opadami jakie wystąpiły w dniach 16 i 17.05.2010 r. w zlewni Wisłoki i Wisłoka: (wysokość opadów średnio 30-50 mm, punktowo w pasie od Jasła, Pilzna po Krosno i Iwonicz w przedziale 60-100 mm) nastąpił spływ wód powodujący powstawanie fali wezbraniowej na Wisłocie poniżej Jasła i Wisłoku poniżej Krosna. Na rzekach Wisłok, Wisłoka i ich dopływach odnotowano miejscami wzrosty poziomu wody dochodzące miejscami nawet do 300 cm. Ogłoszono pogotowie przeciwpowodziowe obowiązuje m.in. dla Miasta łańcut.

W szczególności dotyczy to północnego obszaru Miasta. Na terenie Miasta istotne jest wprowadzenie porządkowania gospodarki wodami opadowymi z uwzględnieniem małej retencji i konserwacji potoku Mikośka dla ograniczenia zagrożenia powodziowego zgodnie z celami działań w zlewni Wisłoka / Starego Wisłoka. Zlewnie Mikośki, Starego Wisłoka, Sawy, Kosinki i Kraczkowskiego położone są w obrębie powiatów łańcuckiego, rzeszowskiego, przeworskiego i w obrębie gmin Krasne, Rzeszów, Trzebownisko, łańcut i miasto łańcut, Białobrzegi, Czarna i Gać.

Ryc. 38.: Mapa podziału administracyjnego zlewni Mikołki,

Z ww. przyczyn zagrożenia w tym zakresie mogą być uznane za istotne i wymagają specjalnych działań na terenie samego Miasta Łańcuta, co zostało przewidziane w GPOŚ.

4.10.3. Zagrożenie suszą

Niedobory wody w głebie są następstwem zakłócenia naturalnego bilansu wodnego na danym obszarze tj. zmian klimatycznych i niewłaściwie prowadzonych prac melioracyjnych. Susze występują przeważnie co kilka lat (czasami częściej), w różnych porach roku i charakteryzują się określoną dynamiką cyklu rozwoju oraz czasu trwania.

Na terenie Miasta Łańcuta zaobserwowano obniżenie poziomu zwierciadła wód gruntowych, czemu towarzyszy zanik wody w studniach gospodarskich. Istotnym problemem jest zjawisko obniżania poziomu warstwy użytkowej wód w studniach głębinowych zlokalizowanych w Dąbrówkach i Czarnej stanowiących źródła zaopatrzenia w wodę Miasta.

Zagrożenia w tym zakresie mogą być uznane za istotne i wymagające specjalnych działań na terenie Miasta Łańcuta (jako zadania koordynowane na terenie sąsiednich gmin).

4.10.4. Tereny zdegradowane i zdewastowane lub wymagające zabiegów naprawczych występujące w przestrzeni miejskiej

Zasady ochrony powierzchni ziemi zostały sformułowane w ustawie *Prawo ochrony środowiska*, do której przepisem wykonawczym jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi.

Zgodnie z zapisami ustawy **ochrona powierzchni ziemi polega m.in. na doprowadzeniu jakości gleby i ziemi co najmniej do wymaganych standardów, gdy nie są one dotrzymywane.**

Z dniem 30 kwietnia 2007 roku weszła w życie ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. *o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* (Dz.U. 2007 nr 75 poz. 493). Ustawa wprowadziła zmiany w ustawie *Prawo ochrony środowiska* w części dotyczącej ochrony powierzchni ziemi, polegające przede wszystkim na regulacji kwestii odpowiedzialności za przeprowadzenie rekultywacji oraz obowiązku prowadzenia rejestrów gruntów zdegradowanych, wymagających rekultywacji (zanieczyszczonej gleby lub ziemi) przez wojewodę (wcześniej starosta). Ponadto ochronę powierzchni ziemi uwzględniają: ustawa *Prawo geologiczne i górnicze*, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawa *Prawo geodezyjne i kartograficzne*, ustawa *Prawo budowlane*.

Komisja Europejska w ramach Szóstego programu działań przedstawiła Strategię tematyczną w dziedzinie ochrony gleby formułującą obowiązki państw członkowskich w tym zakresie. W Strategii tematycznej w sprawie stosowania pestycydów zakłada się konieczność zmniejszenia związanych z nimi zagrożeń dla ludzi i środowiska naturalnego. Zapisy Strategii zobowiązują m.in. do sporządzenia krajowych planów działania (KPD), w których państwa członkowskie będą musiały określić indywidualne cele ukierunkowane na zmniejszenie niebezpieczeństw, zagrożeń i zależności od kontroli chemicznej w ochronie roślin.

Grunty zdewastowane i zdegradowane, wymagające rekultywacji na terenie województwa zajmują (dane GUS stan na koniec 2006 roku) 2534 ha.

Do terenów zdegradowanych, zdewastowanych lub wymagających zabiegów naprawczych występujących w przestrzeni miejskiej Miasta Łąncuta należy zaliczyć:

- obszar lasu miejskiego Bażantarnia
- obszar lasu komunalnego Dębnik
- obszar wokół i wraz ze Stawem Browarnym
- dawny park angielski przy Miejskim Domu Kultury
- planty miejskie
- zieleń przyuliczna
- skwery i zieleń osiedlowa
- tereny „Starego Wisłoka”
- zieleń towarzysząca obiektom sportowym

4.11. Edukacja ekologiczna

Rola edukacji ekologicznej jest bardzo znacząca. Istnieje potrzeba ich prowadzenia, ponieważ umożliwia zrozumienie podstawowych problemów ochrony środowiska naturalnego, przyrody, problemów zrównoważonego rozwoju, racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska oraz innych dziedzin.

Edukacja ekologiczna jest jednym z elementów realizacji programu ochrony środowiska.

Ze względu na fakt, że osiągnięcie zakładanych celów ekologicznych odbywa się na przestrzeni wielu lat od momentu podjęcia starań w danej dziedzinie ochrony środowiska. Bez aktywnego udziału społeczeństwa nie może być mowy o sukcesie. Program wieloletnich działań inwestycyjnych musi więc być uzupełniony programem działań o charakterze edukacyjnym i informującym o występujących problemach i sposobach poprawy sytuacji.

Przez edukację ekologiczną należy więc rozumieć zestaw działań informacyjno-dydaktycznych o charakterze ekologiczno-społecznym kierowany do wielu grup odbiorców w zależności od ich wieku i potrzeb.

Można wyróżnić kilka grup odbiorców działań w dziedzinie edukacji ekologicznej:

- nauczyciele przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjum
- uczniowie – począwszy od nauczania przedszkolnego poprzez wszystkie szczeble edukacji prowadzonej w gminie
- władze gminy, radni, pracownicy administracji
- społeczeństwo rozumiane jako mieszkańcy i osoby odwiedzające gminę; szczególnie mieszkańcy w zakresie korzystania z infrastruktury ochrony środowiska oraz prowadzenia gospodarstw domowych i rolnych, a także firm w zgodzie z wymogami ochrony środowiska i nowoczesnym gospodarowaniem.

4.11.1. Opis najważniejszych problemów

Do najistotniejszych problemów do rozwiązania w zakresie edukacji ekologicznej społeczeństwa należy zaliczyć:

- niski współdziałanie mieszkańców w realizowaniu działań proekologicznych wynikający z braku wypracowanych nawyków kultury ekologicznej na terenie Miasta Łańcuta
- niewystarczający udział działań takich jak warsztaty ekologiczne, kampanie informacyjne, programy edukacyjne w całości działań Miasta,
- niewystarczający dostęp do informacji o środowisku.

4.11.2. Główne cele edukacji ekologicznej

Wskazując cele edukacji ekologicznej należy zwrócić uwagę na :

- kształtowanie świadomości ekologicznej, zainteresowanie tematem ekologii,
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za stan i potrzebę ochrony środowiska,

- prawa obywatelskie w zakresie dostępu do informacji o środowisku.
- kształtowanie postaw i wartości oraz nawyków dobrego korzystania ze środowiska.
- konieczność przybliżenia istoty i celów zrównoważonego rozwoju

4.12. Odnawialne źródła energii oraz zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Energia odnawialna zwana również energią ekologicznie czystą lub zieloną powstaje przy wykorzystaniu naturalnych nośników jakimi są:

- energia kinetyczna wiatru,
- energia spiętrzeń lub gorącej wody,
- energia powstała przy spalaniu biomasy i biogazu oraz
- energia słoneczna.

Konieczność wykorzystania alternatywnych źródeł energii wynika głównie z potrzeby ograniczenia szkodliwych produktów spalania pierwotnych nośników (węgla i jego odmian), wyczerpywania się źródeł kopalnych, jak również dążenia do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego poszczególnych regionów.

Województwo podkarpackie posiada warunki do pozyskiwania energii z wielu źródeł odnawialnych. **Dogodne warunki w tym zakresie panują również na terenie Miasta Łańcuta.**

4.12.1. Energia wiatru

Na terenie Miasta Łańcuta charakterystyczne są średnie i silne długotrwałe wiatry wiejące głównie z kierunku północno – zachodniego. Ze względu na urozmaiconą rzeźbę terenu, zarówno kierunek jak i siła wiatru są zróżnicowane lokalnie. Z przeprowadzonej analizy wynika, że najkorzystniejsze warunki anemologiczne dla elektrowni wiatrowych występują na wzniesieniach na wysokości 80-90m n.p.t. W strefie tej częstość występowania wiatru o prędkości 4 ÷ 15 m/s jest wysoka, co sprawia, że na terenie Miasta /na lokalnych wzniesieniach znajdujących się w części południowej / panują umiarkowanie korzystne warunki do lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Na terenie Miasta nie ma elektrowni wiatrowych i ich budowa nie jest planowana ze względu na mocno zurbanizowany charakter terenu.

4.12.2. Energetyka wodna

Ukształtowanie terenu, duże prędkości przepływu wody w rzekach i potokach szczególnie w południowej części województwa podkarpackiego sprzyjają lokalizacji **małych elektrowni wodnych**. Energia ta zamienia się w naturalny sposób w energię kinetyczną płynącej wody.

Tę właśnie naturalną przemianę wykorzystuje elektrownia wodna. Płynąca woda przepuszczana jest w sposób kontrolowany przez turbiny wodne, którymi obraca się generatory energii elektrycznej.

Na terenie Miasta nie ma elektrowni wodnych, ich budowa nie jest planowana (brak odpowiednich warunków).

4.12.3. Energia słoneczna

Najistotniejszymi parametrami w wykorzystaniu energii promieniowania słonecznego są roczne wartości nasłonecznienia. Warunki meteorologiczne charakteryzują się bardzo nierównym rozkładem promieniowania słonecznego w cyklu rocznym. Około 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na sześć miesięcy sezonu wiosenno-letniego, od początku kwietnia do końca września, przy czym czas operacji słonecznej w lecie wydłuża się do 16 godz/dzień, natomiast w zimie skraca się do 8 godzin dziennie. Średnie nasłonecznienie miesięczne wg danych 10 letnich wynosi odpowiednio od 0,8 kWh/m²/dzień w grudniu do 5.04 kWh/m²/dzień w lipcu. Taki rozkład predestynuje wykorzystanie do celów turystyczno-wypoczynkowych z zabezpieczeniem potrzeb własnych w miesiącach o mniejszym nasłonecznieniu. Wykorzystanie energii promieniowania słonecznego znalazło zastosowanie do wspomagania ogrzewania budynków użyteczności publicznej, budynków jednorodzinnych, obiektów gospodarczych oraz do podgrzewania wody użytkowej.

W chwili obecnej na terenie Miasta Łańcuta coraz liczniej lokalizowane są na dachach budynków użyteczności publicznej oraz budynkach mieszkalnych kolektory słoneczne wspomagające system grzewczy c.o. i ciepłej wody.

4.12.4. Wody geotermalne

Na terenie województwa podkarpackiego istnieje możliwość pozyskiwania energii ze złóż zasobów wód geotermalnych. Dotychczas zbadane i udokumentowane złoża tych wód znajdują się m.in. w obrębie „zapadliska podkarpackiego”, gdzie szacowana jest ich ilość na około 360 km³ wód o temperaturze od 35°C do ponad 120°C, a zgromadzoną w nich energię cieplną szacuje się na 1,5 mld ton paliwa umownego. Zasoby wód termalnych występują na terenie powiatu łańcuckiego w gminie Żołynia, Białobrzegi, Łańcut i Markowa.

Ryc. 39.: Obszary występowania wód geotermalnych na terenie powiatu łańcuckiego

OBJAŚNIENIA

GRANICE ADMINISTRACYJNEJ

- Granica Polski
- Granica województwa
- Granica powiatów
- Granica gmin
- Większe rzeki
- Duże zbiorniki wodne
- Obszary występowania wód geotermalnych
- Strefa wiatrowa (średnia roczna prędkość wiatru powyżej 4 m /sek)
- Tereny przeznaczone pod lokalizację turbin wiatrowych - ujęte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

4.12.5. Biogaz

Biogaz (gaz wysypiskowy) jest gazem powstającym, w procesie beztlenowej fermentacji odpadków organicznych przy udziale bakterii metanowych. Jego wydzielanie może stanowić zagrożenie dla środowiska naturalnego i mieszkańców okolic wysypisk śmieci. Może on być wykorzystany zarówno do produkcji energii cieplnej jak i elektrycznej. Gospodarcze

wykorzystanie gazu zależne jest od jego lokalnych warunków. Duże składowiska odpadów komunalnych dają możliwość pozyskiwania powstającego biogazu.

Na terenie Miasta Łańcuta brak jest składowisk odpadów komunalnych, stąd też biogaz nie jest pozyskiwany.

4.12.6. Biomasa

To rodzaj najstarszego i najszerzej wykorzystywanego paliwa np. poprzez: spalanie biomasy roślinnej (drewna opałowego z lasów), spalanie śmieci komunalnych, wytwarzanie oleju opałowego z roślin oleistych (rzepak), fermentację alkoholową (ziemniaki) w celu wytworzenia etanolu jako dodatku do paliw silnikowych, uzyskiwanie biogazu w wyniku beztlenowej fermentacji metanowej odpadowej masy organicznej, energetyczne wykorzystanie gazu wysypiskowego. Obecnie na Podkarpaciu obserwuje się wzrost zainteresowania alternatywnym paliwem jakim jest właśnie biomasa.

4.12.7. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych w łańcucie (podsumowanie)

W chwili obecnej brak jest szczegółowych danych dotyczących udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych na terenie miasta w ogólnym bilansie energetycznym. Działania takie są planowane /m.in. w Ciepłowni Łańcut Sp .z o.o./ także coraz chętniej zakładane są przez mieszkańców indywidualnych urządzenia do pozyskiwania energii słonecznej.

Zgodnie z założeniami do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru gminy Miasto Łańcut na lata 2014-2030 Całkowite zużycie energii na poziomie gminy w 2011 roku określono na poziomie około 51 606 MWh.

Zapotrzebowanie na energię elektryczną dla odbiorców nie przemysłowych dotyczy głównie oświetlenia, napędu sprzętu gospodarstwa domowego i ewentualnie wytwarzania c.w.u. Wykorzystanie energii elektrycznej do celów grzewczych w stanie obecnym, jak również w najbliższej przyszłości uznać należy za marginalne.

Zgodnie z rozdziałem VII. Opracowania - Możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem skojarzonego wytwarzania ciepła i energii elektrycznej oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych:

- a) Małe elektrownie wodne: niewielka długość cieków, przy dużych spadkach stoków sprzyja formowaniu się fal wezbraniowych o dużej objętości, co skutkuje zmianą przepływu niewielkich cieków na rwące potoki. Obecnie na terenie miasta nie funkcjonują i nie planuje się budowy małych elektrowni wodnych, bądź innych instalacji wykorzystujących wody powierzchniowe dla potrzeb pozyskania energii
- b) Ciepło geotermalne: Na obecnym etapie rozpoznania geologicznego brak jest przesłanek do rozwoju elektroenergetyki geotermalnej (z uwagi na brak udokumentowanych badań w kierunku rozpoznania występowania złóż wód geotermalnych, zasoby energii cieplnej możliwe do pozyskania z wód geotermalnych na terenie miasta Łańcut nie zostały określone).

- c) Energia wiatru: Z ogólnej mapy pokazującej krajowe zasoby energii wiatru w kWhm²/rok na wysokości 30m nad pow. gruntu wynika, że miasto Łańcut znajduje się w strefie III, określanej jako „korzystna” do wykorzystania wiatru jako źródła czystej energii. Przynależność terenu do tej strefy energetycznej stanowi wyłącznie o potencjalnych możliwościach dla efektywnej pracy siłowni wiatrowej. Potwierdzeniem opłacalności inwestycji są wyniki pomiarów średniej rocznej i sezonowych wielkości energii wiatru oraz zasobów energii wiatru (w m/s), dla wskazanych wysokości zawieszenia wirnika turbiny wiatrowej na danym terenie. Kluczowym czynnikiem ograniczającym jest to, że elektrownie wiatrowe wymagają stosunkowo dużej powierzchni terenu i znajdują lokalizację z dala od zabudowań mieszkalnych.
- d) Energia słoneczna: Według rejonizacji obszaru Polski pod względem możliwości wykorzystania energii słonecznej, miasto Łańcut znajduje się w rejonie korzystnym. Z ogólnie dostępnych danych wynika, że średnie nasłonecznienie miesięczne wynosi odpowiednio od 0,8 kWh/m²/dzień w grudniu do 5,04 kWh/m² w lipcu. Ilości energii możliwej do pozyskania są zbyt małe dla budowy wysokotemperaturowych systemów fotowoltaicznych, ale wystarczające dla konwersji fototermicznej za pomocą kolektorów i systemów solarnych (głównie w formie kolektorów słonecznych dla potrzeb budynków stanowiących własność osób prywatnych).

5. Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie

5.1. Cel główny i cele szczegółowe

Na podstawie analizy stanu środowiska określono cele Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łącut na lata 2016-2019. Formułując cele (ogólne i szczegółowe) wykorzystano informacje dotyczące uwarunkowań rozwoju Miasta oraz wnioski z przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego. Istotne we wskazywaniu konkretnych działań są możliwości finansowania określonych działań.

Zaproponowane cele winny przyczynić się do poprawy stanu środowiska Miasta Łącuta zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

5.1.1. Nadrzędny cel Programu Ochrony Środowiska

Celem nadrzędnym Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łącut na lata 2016-2019 jest:

Miasto Łącut wspierające zrównoważony rozwój regionu poprzez działania poprawiające stan środowiska miejskiego i promujące ochronę środowiska naturalnego w oparciu o walory przyrodnicze środowiska miejskiego i posiadane zasoby.

Uzasadnienie:

Walory przyrodnicze, walory środowiska naturalnego i posiadane zasoby Miasta Łącut oraz brak istotnych problemów w zakresie ochrony środowiska kierują uwagę na terenie objętym Programem Ochrony Środowiska na tematykę związaną ze środowiskiem miejskim, gospodarką odpadami i gospodarką wodno-ściekową. Na obszarach takich jak Łącut, szczególnie istotne są działania podejmowane lokalnie, angażujące lokalną społeczność i promujące naturalne walory przyrodnicze i kulturowe obszarów miejskich jako kluczowych w tematyce ochrony środowiska regionu.

Powyższy cel nadrzędny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe, a także konkretne działania proponowane do realizacji na terenie Miasta Łącuta w perspektywie do 2023 r. Są one zgodne z celami działań na poziomie regionalnym i krajowym.

Realizacja celu nadrzędnego odbywać się będzie w oparciu o poniżej przedstawione **cele strategiczne** (długoterminowe) oraz wyznaczone w ramach każdego z celów długoterminowych – **cele krótkoterminowe**.

5.1.2. Cele strategiczne (długoterminowe)

Wybrano następujące cele strategiczne Programu przyczyniające się do realizacji celu nadrzędnego:

CEL STRATEGICZNY 1

Poprawa jakości powietrza i klimatu

CEL STRATEGICZNY 2

Ochrona przed hałasem

CEL STRATEGICZNY 3

Poprawa jakości wód

CEL STRATEGICZNY 4

**Ograniczanie zużycia zasobów i energii oraz zwiększenie wykorzystania
odnawialnych źródeł energii**

CEL STRATEGICZNY 5

Poprawa stanu gleb, powierzchni ziemi i przyrody ożywionej

CEL STRATEGICZNY 6

**Wzrost świadomości ekologicznej, promocja postaw proekologicznych oraz
wsparcie administracyjne**

Każdemu celowi strategicznemu zostały przyporządkowane:

- cele krótkoterminowe (oraz)
- wyznaczone działania służące realizacji tych celów.

5.1.3. Cele szczegółowe i działania

Poprawa jakości powietrza i klimatu (cel strategiczny I)

Obszar Miasta Łańcuta pod względem jakości powietrza zalicza się do czystszych regionów w Polsce. Pomimo generalnie zadowalającej jakości powietrza występują problemy związane z dotrzymaniem standardów emisyjnych pyłu zawieszonego PM10 i pyłu PM2,5. Dotyczy to w szczególności tzw. „niskiej emisji” – tj. emisji z kotłowni przydomowych – spalanie węgla kamiennego często o dużej zawartości popiołu i siarki oraz emisji komunikacyjnej – powstałej przez pojazdy poruszające się po drogach na terenie miasta.

Realizacja celu strategicznego powinna przyczynić się do zapewnienia wysokiej jakości powietrza, spełniającej wymagania ustawodawstwa Unii Europejskiej oraz do poprawy warunków życia ludzi, oraz do zmniejszenia zagrożeń wynikających z globalnego ocieplenia.

Wszystkie kierunki działań zmierzających do ochrony powietrza atmosferycznego będą jednocześnie przeciwdziałać zmianom klimatu. Zmniejszenie ilości emitowanych zanieczyszczeń wiązać się będzie ze zmniejszeniem emisji dwutlenku węgla (głównego gazu cieplarnianego), który towarzyszy we wszystkich procesach przemysłowych emisji innych zanieczyszczeń powietrza (głównie spalanie paliw organicznych). Ponadto realizacja działań w zakresie ochrony klimatu wymagać będzie aktywnych prac podejmowanych w wielu innych sektorach m.in. w gospodarce odpadami, leśnictwie.

Cele krótkoterminowe:

- **Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza (cel krótkoterminowy)**

Działania:

- 1.1. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej drogowej;
- 1.2. Wzrost efektywności energetycznej w zakresie wytwarzania ciepła i wykorzystania energii w budynkach;
- 1.3. Poprawa stanu i rozwój zieleni miejskiej;
- 1.4. Ograniczanie emisji komunikacyjnej i ochrona przed jej negatywnym oddziaływaniem poprzez budowę i modernizację istniejących połączeń komunikacyjnych, remonty dróg, tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego;
- 1.5. Redukcja niskiej emisji poprzez: modernizację istniejących źródeł ciepła – poprawę sprawności w procesach spalania i stosowanie ekologicznych nośników energii oraz termomodernizację budynków;
- 1.6. Działania edukacyjne i promocyjne dotyczące upowszechniania wykorzystania odnawialnych źródeł energii, stosowania ekologicznych nośników energii, edukacja na temat szkodliwości spalania materiałów odpadowych różnego pochodzenia;

Ochrona przed hałasem (cel strategiczny II)

Realizacja zadań w ramach tego celu strategicznego ma na celu zmniejszenie uciążliwości hałasu w środowisku Miasta Łańcuta. Przyczyni się do podniesienia komfortu życia mieszkańców w rejonach, w których hałas jest uciążliwy i skuteczniejszej ochrony ludzi i środowiska.

Cele krótkoterminowe:

- **Zmniejszenie narażenia mieszkańców na hałas (cel krótkoterminowy)**
- **Zmniejszenie uciążliwości powodowanej emisją ponadnormatywnego hałasu pochodzącego od środków transportu (cel krótkoterminowy)**
- **Niedopuszczenie do pogorszenia klimatu akustycznego na obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna (cel krótkoterminowy)**

Działania:

- 2.1. Rozwój infrastruktury drogowej biorąc pod uwagę uciążliwość akustyczną oraz modernizację i utrzymanie nawierzchni dróg istniejących;
- 2.2. Edukacja ekologiczna w zakresie powstawania hałasu i ochrony przed nim;
- 2.3. Stworzenie mapy akustycznej obszarów miejskich stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska, szczególnie na obszarach turystycznych i w centrum miasta;
- 2.4. Stosowanie rozwiązań technicznych zapobiegających powstawaniu i przenikaniu hałasu do środowiska oraz środków zmniejszających poziom hałasu;
- 2.5. Zabezpieczanie obszarów, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna,;
- 2.6. Preferowanie w zagospodarowaniu przestrzennym niekonfliktowych lokalizacji obiektów (właściwe planowanie przestrzenne) mogących powodować uciążliwość hałasową.

Poprawa jakości wód (cel strategiczny III)

Poprawa stanu wód dotyczy występujących na terenie Miasta Łańcuta wód powierzchniowych, jak i zasobów wód podziemnych, w tym stanowiących źródło wody pitnej dla mieszkańców. Cel strategiczny ma na celu zapewnienie w długim okresie utrzymanie wód powierzchniowych w odpowiednim stanie - ograniczenie eutorfizacji w przypadku wód stojących co ma na celu ochronę równowagi biologicznej.

W zakresie wód płynących (ale również stojących) jest eliminowanie źródeł zanieczyszczeń, zwłaszcza w zlewni Mikołki.

Istotne jest również prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami wodnymi. Służy temu wdrażanie dyrektyw UE w dziedzinie ochrony wód oraz współpraca z RZGW w zakresie realizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

Cele krótkoterminowe:

- **Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej (cel krótkoterminowy)**
- **Ochrona zbiorników wodnych i wód powierzchniowych (cel krótkoterminowy)**

Działania:

- 3.1. Działania łańcuckiego Zakładu Komunalnego związane z zaopatrzeniem w wodę, utrzymaniem ujęć wód i systemu dystrybucji;
- 3.2. Działania mające na celu oszczędność zasobów wodnych poprzez działania infrastrukturalne, inwestycje oraz edukację w tym zakresie;
- 3.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej;

- 3.4. Rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji deszczowej;
- 3.5. Utrzymanie zbiorników wodnych i zapobieganie eutrofizacji;
- 3.6. Retencja kanałowa wód opadowych

Poprawa stanu gleb, powierzchni ziemi i przyrody (cel strategiczny IV)

Poprawa stanu gleb i powierzchni ziemi ma na celu przede wszystkim ochronę środowiska miejskiego, jak i ochronę wód przed zanieczyszczeniami (działania w tym zakresie przyporządkowano do punktu dotyczącego poprawy jakości wód). Ochrona powierzchni ziemi, w tym walorów przyrodniczych Miasta Łańcuta ze względu na jego specyfikę i niewielki udział gruntów rolnych (w tym leśnych i trwałych użytków zielonych) oraz brak obszarów chronionych, ma na celu przede wszystkim poprawę jakości środowiska miejskiego. Cele szczegółowe / działania winny koncentrować się na ochronie powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami oraz zachowaniu wartości przyrodniczych. Przewidzieć również należy tutaj zachowanie wartości kulturowych, z uwzględnieniem dóbr kultury jako elementu ukształtowania powierzchni Miasta Łańcuta.

Cele krótkoterminowe:

- **Zagospodarowanie terenów miejskich zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju (cel krótkoterminowy)**
- **Inwentaryzacja obszarów zanieczyszczonych, ich rekultywacja i poprawa zagospodarowania (cel krótkoterminowy)**
- **Ochrona lasów i działania z zakresu realizacji planów urządzenia lasów (cel krótkoterminowy)**
- **Ochrona różnorodności biologicznej oraz zapobieganie konfliktom (cel krótkoterminowy)**
- **Ochrona dóbr kultury (cel krótkoterminowy)**
- **Przywracanie gruntom zdegradowanym albo zdewastowanym ich wartości użytkowych lub przyrodniczych (rekultywacja).**

Działania:

- 4.1. Ochrona cennych przyrodniczo obszarów przed nadmiernym przekształceniem;
- 4.2. Realizacja zadań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej i małej retencji
- 4.3. Zagospodarowanie nieużytków zielenią;
- 4.4. Wprowadzanie czasowych i przenośnych form zieleni w mieście;
- 4.5. Ochrona pomników przyrody;
- 4.6. Ochrona zabytków, w szczególności terenów zielonych i elementów krajobrazu kulturowego;
- 4.7. Ochrona parków miejskich i rozwój ich bioróżnorodności;
- 4.8. Zabiegi pielęgnacyjne na terenach leśnych;
- 4.9. Monitoring stanu gleb i powierzchni ziemi;
- 4.10. Budowa świadomości ekologicznej i promocja znaczenia bioróżnorodności;
- 4.11. Działania w zakresie realizacji planów urządzenia lasów w obszarach miejskich;

- 4.12. Edukacja ekologiczna z udziałem lokalnej społeczności i podmiotów gospodarczych;
- 4.13. Tworzenie infrastruktury ruchu turystycznego poprzez wyznaczanie rozwój infrastruktury ścieżek i szlaków turystycznych na obszarach miasta

Ograniczanie zużycia zasobów i energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (cel strategiczny V)

Racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego jest jednym z istotnym elementów zrównoważonego rozwoju, zarówno w dziedzinie energetycznym jak i ekologicznym. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii zależy od zasobów i technologii ich przetwarzania. Na terenie Miasta istnieją warunki eksploatacji „zielonej energii” bazujących na wykorzystaniu głównie energii słonecznej i biomasy. Ich wykorzystanie nie jest na razie zadawalające.

Ustawa Prawo energetyczne nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem energią elektryczną, obowiązek zakupu wytwarzanej na terytorium kraju energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii przyłączonych do sieci. Konieczność wykorzystywania alternatywnych źródeł wynika głównie z potrzeby ograniczenia szkodliwych produktów spalania pierwotnych nośników (węgla i jego odmian) ograniczoności źródeł kopalnych, jak również dążenia do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego poszczególnych regionów.

Odnawialne źródła energii mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym gminy. Mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu, a zwłaszcza do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej.

Obowiązujące aktualnie przepisy prawa regulujące sytuację prawną podmiotów posiadających i prowadzących obiekty wytwórcze energii odnawialnej, proekologiczna polityka Państwa, a przede wszystkim obowiązek odkupu „zielonej energii” przez przedsiębiorstwa zajmujące się jej przesyłem i dystrybucją oraz możliwości korzystania z linii kredytowych i funduszy pomocowych, stworzyły sprzyjający klimat dla rozwoju działalności inwestycyjnej w tym zakresie. Należy jednak podkreślić występowanie istotnych dla całego procesu pozyskiwania energii odnawialnej przeszkód i trudności. Zapisy takich dokumentów jak „Polityka energetyczna państwa” oraz „Strategia rozwoju energetyki odnawialnej” wskazują na pożądany kierunek rozwoju. Ciągle jednak brak mechanizmów skutecznie wspierających ten rozwój.

Cele krótkoterminowe:

- **Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnej gospodarki zasobami (cel krótkoterminowy)**
- **Oszczędność wody oraz jej ochrona jako wynik większej świadomości ekologicznej mieszkańców (cel krótkoterminowy)**
- **Rozpowszechnianie recyklingu i właściwego sposobu segregacji odpadów (cel krótkoterminowy)**
- **Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (cel krótkoterminowy)**

Działania:

- 5.1. Promocja inicjatyw prosumenckich;
- 5.2. Ograniczenie zużycia energii w obiektach użyteczności publicznej;
- 5.3. Ograniczenie zużycia energii w sektorze gospodarczym;
- 5.4. Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych - wspieranie działań związanych z wykorzystaniem energii słonecznej, energii wiatru oraz biomasy;
- 5.5. Budowa instalacji wykorzystujących energię odnawialną – w szczególności montaż kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltanicznych;
- 5.6. Budowa energooszczędnych budynków mieszkalnych, biurowych i usługowych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, w tym budynków pasywnych;
- 5.7. Podnoszenie świadomości z zakresu energetyki odnawialnej na poziomie lokalnym;
- 5.8. Promowanie korzyści wynikających z wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także informowanie o możliwościach skorzystania z pomocy finansowej oraz technicznej.

Wzrost świadomości ekologicznej, promocja postaw proekologicznych oraz wsparcie administracyjne (cel strategiczny VI)

Cele krótkoterminowe:

- Sprawne funkcjonowanie administracji do spraw ochrony środowiska (cel krótkoterminowy).
- Zwiększenie roli wiedzy i ekoinnowacyjności w procesie rozwoju gospodarczego i społecznego gminy (cel krótkoterminowy).
- Stałe podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie (cel krótkoterminowy).
- Skuteczne wdrażanie mechanizmów prawnych, finansowych i ekonomicznych zapewniających efektywną i terminową realizację założonych celów ekologicznych (cel krótkoterminowy).

Działania:

- 6.1. Edukacja ekologiczna w zakresie kształtowania postaw sprzyjających osiągnięciu efektów ekologicznych;
- 6.2. Rozwijanie edukacji ekologicznej w szkołach;
- 6.3. Propagowanie zagadnień ochrony ekosystemów, ochrony krajobrazu, kształtowanie norm i zachowań sprzyjających ochronie różnorodności biologicznej;
- 6.4. Edukacja na rzecz ochrony powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia niskiej emisji;
- 6.5. Propagowanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych;
- 6.6. Doskonalenie baz danych o środowisku w postaci elektronicznej, dostępnej za pośrednictwem Internetu;
- 6.7. Wsparcie wybranych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe.

6. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

6.1. Zadania w ramach Programu

6.1.1. Zadania własne

Zadania własne są przedsięwzięciami, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Miasta Łącuta oraz przy udziale środków UE oraz krajowych. Wykaz planowanych zadań własnych, wraz z terminem realizacji, jednostką odpowiedzialną, kosztami przedsięwzięcia i źródłami finansowania zawiera poniższe zestawienie.

Tabela nr 20.: Zestawienie zadań własnych

Lp.	Nazwa zadania	Termin	Podmiot Realizujący	Koszt [mln zł]	Źródła finansowania
1.	Inwestycje OZE w gminnych budynkach użyteczności publicznej	2016-2019	Miasto Łącuta	20,0	Budżet Miasta, środki UE (RPO), WFOŚiGW
2.	Zadania gminy z zakresu odbioru odpadów stałych i selektywnej zbiórki	2016-2019	Miasto Łącuta	11,0	Budżet Miasta
4.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	2016-2019	Miasto Łącuta	0,3	Budżet Miasta, WFOŚiGW
5.	Inwestycje w zakresie miejskiej bioróżnorodności	2016	Miasto Łącuta	6,0	Budżet Miasta NFOŚiGW – Fundusz Spójności
6.	Edukacja ekologiczna	Zadanie ciągłe	Miasto Łącuta	0,5	Budżet Miasta, WFOŚiGW
7.	Przygotowanie dokumentów strategicznych (POŚ, PGN)	2016	Miasto Łącuta	0,05	Budżet Miasta
8.	Utrzymanie zieleni miejskiej – działania bieżące	Zadanie ciągłe	Miasto Łącuta	1,0	Budżet Miasta
9.	Realizacja zadań z zakresu poprawy małej retencji i systemów kanalizacji deszczowej	Zadanie ciągłe	Miasto Łącuta	40,0	Budżet Miasta, środki UE (RPO), WFOŚiGW

6.1.2. Plan zadań inwestycyjnych

Poniżej zaprezentowano zestawienie zadań inwestycyjnych planowanych do realizacji na terenie Miasta Łącuta. Zestawienie zostało opracowane w oparciu o informacje uzyskane z Urzędu Miasta oraz materiałów i prognoz budżetowych. Głównym źródłem finansowania planowanych przedsięwzięć będą: budżet własny Gminy, środki unijne, nie wyklucza się także możliwości pozyskania pożyczek z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a także innych źródeł.

Tabela nr 21.: Plan zadań inwestycyjnych w ramach Programu Ochrony Środowiska

Lp.	Nazwa zadania	Termin	Podmiot Realizujący	Koszt [mln zł]	Źródła finansowania
1.	Inwestycje gminy w zakresie drogownictwa sprzyjające ochronie powietrza i minimalizacji hałasu	2016-2019	Miasto Łącut	18,0	Budżet Miasta, środki UE (RPO, PORPW), Budżet Państwa
2.	Inwestycje gminy w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	2016-2019	Miasto Łącut	20,0	Budżet Miasta, środki UE (RPO, POIiŚ),
3.	Inwestycje gminy w zakresie rekultywacji terenów zielonych	2016-2019	Miasto Łącut	20,0	Budżet Miasta, środki UE (POIiŚ, RPO),
4.	Inwestycje gminy w zakresie zagospodarowanie nieużytków zielenią	2016-2019	Miasto Łącut	5,0	Budżet Miasta, środki UE (POIiŚ, RPO),
5.	Inwestycje gminy w zakresie czasowych i przenośnych form zieleni	2016-2019	Miasto Łącut	2,0	Budżet Miasta, środki UE (POIiŚ, RPO),
6.	Inwestycje gminy w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej	2016-2019	Miasto Łącut	20,0	Budżet Miasta, środki UE (RPO), WFOŚiGW
7.	Inwestycje gminy w zakresie rewitalizacji przestrzennej miasta	2016-2019	Miasto Łącut	40,0	Budżet Miasta, środki UE (RPO, (POIiŚ), WFOŚiGW
8.	Inwestycje gminy w zakresie małej retencji oraz retencji kanałowej – zagospodarowanie wód opadowych na terenie miasta	2016-2019	Miasto Łącut	20,0	Budżet Miasta, środki UE (RPO, (POIiŚ), WFOŚiGW

6.1.3. Zadania koordynowane

Obok zadań własnych występują również zadania koordynowane. Są to wszelkie pozostałe zadania związane z ochroną środowiska nie leżące bezpośrednio w grupie zadań własnych Miasta Łącuta. Są one finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków własnych i zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie powiatu i Gminy, ale podległych bezpośrednio organom wojewódzkim, bądź centralnym.

W poniższej Tabeli przedstawiono harmonogram realizacji zadań koordynowanych, wynikający z dokumentów strategicznych wyższego szczebla. Określone zadania koordynowane są zbieżne z celami i kierunkami ochrony środowiska na terenie Miasta Łącuta. W zestawieniu zawarto także najważniejsze Priorytety ekologiczne. Wszystkie z określonych poniżej zadań koordynowanych zaplanowano do realizacji jako zadania ciągłe.

Tabela nr 22.: Zadania koordynowane

Cele strategiczne	Cele krótkoterminowe	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Źródła finansowania oraz termin realizacji
<p>Poprawa jakości powietrza i klimatu (cel strategiczny I)</p>	<p>Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza</p>	<p>1. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej drogowej 2. Wzrost efektywności energetycznej w zakresie wytwarzania ciepła i wykorzystania energii w budynkach 4. Ograniczanie emisji komunikacyjnej i ochrona przed jej negatywnym oddziaływaniem poprzez budowę i modernizację istniejących połączeń komunikacyjnych, remonty dróg, tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego; 5. Redukcja niskiej emisji poprzez: modernizację istniejących źródeł ciepła – poprawę sprawności w procesach spalania i stosowanie ekologicznych nośników energii oraz termomodernizację budynków; 6. Działania edukacyjne i promocyjne dotyczące upowszechniania wykorzystania odnawialnych źródeł energii, stosowania ekologicznych nośników energii, edukacja na temat szkodliwości spalania materiałów odpadowych różnego pochodzenia;</p>	<p>Miasto, przedsiębiorstwa energetyczne, administratorzy i właściciele budynków</p>	<p>Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki UE (zadanie ciągłe)</p>
<p>Ochrona przed hałasem (cel strategiczny II)</p>	<p>A. Zmniejszenie narażenia mieszkańców na hałas (cel krótkoterminowy) B. Zmniejszenie uciążliwości powodowanej emisją ponadnormatywną o hałas pochodzącego od środków transportu (cel krótkoterminowy) C. Niedopuszczenie do pogorszenia klimatu akustycznego na obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna (cel krótkoterminowy)</p>	<p>1. Rozwój infrastruktury drogowej biorąc pod uwagę uciążliwość akustyczną oraz modernizację i utrzymanie nawierzchni dróg istniejących 2. Edukacja ekologiczna w zakresie powstawania hałasu i ochrony przed nim 3. Stworzenie mapy akustycznej obszarów miejskich stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska, szczególnie na obszarach turystycznych i w centrum miasta, 4. Stosowanie rozwiązań technicznych zapobiegających powstawaniu i przenikaniu hałasu do środowiska oraz środków zmniejszających poziom hałasu, 5. Zabezpieczanie obszarów, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna, 6. Preferowanie w zagospodarowaniu przestrzennym niekonfliktowych lokalizacji obiektów (właściwe planowanie przestrzenne) mogących powodować uciążliwość hałasową.</p>	<p>Miasto, Zarządcy dróg, linii kolejowych, WIOŚ</p>	<p>Środki własne, środki UE (zadanie ciągłe)</p>

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIASTO ŁAŃCUT
NA LATA 2016 - 2019 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2020- 2023

Poprawa jakości wód (cel strategiczny III)	A. Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej (cel krótkoterminowy) B. Ochrona zbiorników wodnych i wód powierzchniowych (cel krótkoterminowy)	Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej	Przedsiębiorstwa wodociągowe i kanalizacyjne, Miasto, zarząd województwa, RZGW, zarząd melioracji i urzędzeń wodnych	Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE (zadanie ciągłe)
		Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód	Administratorzy sieci, Przedsiębiorstwa wodociągowe i kanalizacyjne, Miasto, RZGW,	Środki własne, środki UE (zadanie ciągłe)
		Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Administratorzy sieci, Przedsiębiorstwa wodociągowe i kanalizacyjne, Miasto, RZGW, właściciele gospodarstw domowych, podmioty gospodarcze,	Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE (zadanie ciągłe)
Poprawa stanu gleb, powierzchni ziemi i przyrody (cel strategiczny IV)	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji	Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych	Miasto, RDOŚ, RDLP, organizacje pozarządowe, dyrekcje Parków Narodowych, instytucje naukowe	POIiŚ NFOŚiGW WFOŚiGW
		Stworzenie instytucjonalnych i prawnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody	RDOŚ, RDLP, dyrekcje Parków Narodowych, Miasto	POIiŚ NFOŚiGW WFOŚiGW
		Zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk	Miasto, RDOŚ, RDLP, organizacje pozarządowe, dyrekcje Parków Narodowych, instytucje naukowe	Life PO IiŚ NFOŚiGW WFOŚiGW
		Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej na obszarach wiejskich	ARiMR, PODR	PROW
		Zapobieganie konfliktom ekologicznym na obszarach chronionych	Miasto, RDOŚ, organizacje pozarządowe, dyrekcje Parków Narodowych	Life PO IiŚ NFOŚiGW WFOŚiGW
Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych	WIOŚ	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki UE

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIASTO ŁAŃCUT
NA LATA 2016 - 2019 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2020- 2023

Rozwój zielonych technologii	Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii	Miasto, przedsiębiorstwa, administratorzy budynków	Środki własne zarządów i właścicieli, NFOŚiGW, środki UE
Ochrona przed poważnymi awariami przemysłowymi	Zapobieganie powstaniu poważnych awarii przemysłowych	Monitoring obszarów zagrożonych wystąpieniem poważnych awarii przemysłowych	Miasto, , podmioty gospodarcze, służby interwencyjne, WIOŚ	Budżety województwa i jednostek samorządów terytorialnych, środki własne podmiotów, budżet państwa, krajowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
Ochrona złóż surowców naturalnych	Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin	JST	Budżet województwa
Ochrona gleb przed zanieczyszczeniami	Ochrona powierzchni ziemi	Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju	Wojewoda, samorządy terytorialne - i podległe im jednostki, ARiMR, podmioty gospodarcze	Budżet państwa, środki własne samorządów, krajowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, ARiMR kredyty preferencyjne oraz komercyjne kredyty bankowe
		Wskazanie obszarów zanieczyszczonych i ich rekultywacja	Wojewoda, samorządy terytorialne - i podległe im jednostki, ARiMR, podmioty gospodarcze	Budżet państwa, środki własne samorządów, krajowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, banki - kredyty preferencyjne oraz komercyjne kredyty bankowe
Wzrost świadomości ekologicznej, promocja postaw proekologicznych oraz wsparcie administracyjne	A. Sprawne funkcjonowanie administracji do spraw ochrony środowiska. B. Zwiększenie roli wiedzy i ekoinnowacyjności w procesie rozwoju gospodarczego i społecznego gminy C. Stałe podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz	1. Edukacja ekologiczna w zakresie kształtowania postaw sprzyjających osiągnięciu efektów ekologicznych; 2. Rozwijanie edukacji ekologicznej w szkołach 3. Propagowanie zagadnień ochrony ekosystemów, ochrony krajobrazu, kształtowanie norm zachowań sprzyjających ochronie różnorodności biologicznej; 4. Edukacja na rzecz ochrony powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia niskiej emisji,	Zarząd Województwa, Zarządy Powiatów, Miasto	Budżet państwa, środki własne samorządów, krajowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, banki - kredyty preferencyjne oraz komercyjne kredyty bankowe

	<p>poprawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie. D. Skuteczne wdrażanie mechanizmów prawnych, finansowych i ekonomicznych zapewniających efektywną i terminową realizację założonych celów ekologicznych.</p>	<p>5. Propagowanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, 6. Doskonalenie baz danych o środowisku w postaci elektronicznej, dostępnej za pośrednictwem Internetu; 7. Wsparcie wybranych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe;</p>		
--	---	--	--	--

6.2. Zarządzanie Programem

6.2.1. Struktura zarządzania Programem

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie i koordynację działań określonych w Programie jest **Burmistrz Miasta Łańcuta**. Współdziała on z organami administracji rządowej i samorządowej, instytucjami i innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Program będzie realizowany zgodnie z kompetencjami przez organy ochrony środowiska oraz podmioty działające na rzecz zrównoważonego rozwoju w zakresie określonym przez obowiązujące ustawy i w oparciu o aktualnie dostępne instrumenty: prawno-administracyjne oraz finansowo-ekonomiczne.

Podstawowy podział kompetencji organów administracji (w tym gminy) w zakresie ochrony środowiska reguluje art. 378 ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Istnieją jednak pewne wyjątki dotyczące kompetencji reglamentujących sposób korzystania ze środowiska, zawarte w innych ustawach.

Warunkiem realizacji założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego okresowa weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania Programu.

Na poziomie gminnym Program realizowany będzie przez **Burmistrza Miasta Łańcuta**.

Poza ogólnymi przepisami prawnymi Miasto posiada instrument zarządzania przestrzenią i środowiskiem, jakim są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków rozwoju. Na podstawie zapisów planów nastąpi **lokalizacja przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska**.

Na poziomie powiatu organem realizującym działania koordynowane określone w Programie jest **starosta**, dysponujący instrumentami prawnymi (decyzje, zezwolenia, uzgadnianie, koncesje, kontrola i monitoring, nadzór, publiczne rejestry) umożliwiającymi realizację zadań, między innymi, w zakresie: zalesień i nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, łowiectwa, ochrony przed hałasem, korzystania z zasobów wodnych, wytwarzania, składowania i transportu odpadów

niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, procesu inwestycyjnego, związane z przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko.

Założone w programie działania realizowane będą również przez **przedsiębiorstwa i podmioty gospodarcze** przestrzennie przypisane do gminy, zobowiązane do zarządzania środowiskiem, zgodnie z wymogami obowiązującego prawa.

Innymi współrealizatorami programu będą też organy administracyjne wyższego szczebla (rządowe i samorządowe), organizacje pozarządowe (głównie w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa), przedsiębiorcy, instytucje finansujące zadania z zakresu ochrony środowiska itp.

Odbiorcami Programu będzie **społeczeństwo Miasta**, które poprzez wzrost wiedzy o stanie środowiska, może ją spożytkować do kontroli realizacji i efektów wdrażania Programu, do działań na rzecz ochrony środowiska na poziomie lokalnym i do osiągnięcia określonych korzyści.

6.2.2. Instrumenty i narzędzia realizacji Programu

Cele ekologiczne określone w Programie mogą być skutecznie realizowane przez instrumenty wynikające z przepisów prawa, struktury zarządzania środowiskiem, rachunku efektywności ekonomicznej (finansowe i ekonomiczne) i polityki społecznej. Pomimo że Program nie jest aktem prawa miejscowego, wpływa na sytuację prawną podmiotów będących poza administracją. Wynika to z prawa ochrony środowiska np. z art. 186 pkt 4, który stanowi, że organ administracji nie może wydać pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, jeżeli byłoby to niezgodne m.in. z programami ochrony środowiska. Wnioskodawca nie uzyska żądanego pozwolenia, jeśli jego treść kłóciłaby się z Programem.

6.2.2.1. Instrumenty prawne

Instrumenty prawne to przede wszystkim decyzje administracyjne, pozwolenia, zezwolenia oceny, programy m.in.:

- decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach;
- pozwolenia na budowę wydawane zgodnie z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - pozwalające na korzystanie z zasobów środowiska i wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, koncesje na poszukiwanie złóż kopalin, pozwolenia wodnoprawne;
- oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, jakości powietrza oraz wód powierzchniowych i podziemnych, pól elektromagnetycznych w środowisku, stanu akustycznego środowiska;
- zgody na przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz na gospodarcze wykorzystanie odpadów;
- rejestry terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz standardowych norm jakości gleby lub ziemi, a także rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, parków narodowych,

- programy naprawcze i pogramy dostosowawcze takie jak: programy ochrony powietrza, ochrony środowiska przed hałasem, programy zalesień i zadrzewień, tworzone w celu doprowadzenia do przestrzegania standardów jakości środowiska, w przypadkach wskazanych w prawie ochrony środowiska lub innych przepisach szczególnych;
- plany gospodarki odpadami, plany ochrony przeciwpowodziowej.

6.2.2.2. Instrumenty administracyjne to przede wszystkim:

- plany dotyczące konkretnych obszarów m.in. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- strategie i programy branżowe respektujące wymagania ochrony środowiska;

6.2.2.3. Instrumenty finansowe i ekonomiczne to m.in:

- opłaty naliczane za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- skutki finansowe wynikające z odpowiedzialności karnej i cywilnej,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dotacje z europejskich funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności udzielane za pośrednictwem właściwych Programów Operacyjnych,
- zwolnienia i ulgi podatkowe;

6.2.2.4. Instrumenty społeczne

Efektywność Programu w dużej mierze uzależniona jest od społecznej akceptacji działań związanych z obowiązkiem ochrony środowiska i aktywnym działaniem społeczności zwłaszcza lokalnych. Niezbędne będą więc działania na rzecz łagodzenia konfliktów m.in. związanych z rozwojem inwestycyjnym na obszarach objętych ochroną przyrody. Narzędzia dla usprawnienia współpracy i budowania partnerstwa, tzw. :uczenie się poprzez działanie” to przede wszystkim:

- działania samorządu w zakresie dokształcania się i systemów szkoleń, interdyscyplinarnego modelu pracy, współpracy i partnerstwa w systemach sieciowych.
- budowanie powiązań władz samorządowych ze społeczeństwem poprzez:
 - udział społeczeństwa w zarządzaniu (systemy konsultacji i debat publicznych) oraz w procedurach ocen oddziaływania na środowisko;
 - wprowadzenie mechanizmów tzw. budowania świadomości (kampanie edukacyjne);
 - zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku poprzez tworzenie baz danych o środowisku i jego zagrożeniach.

Procedura postępowania w sprawie oceny oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko oraz przepisy prawne dotyczące pozwoleń zintegrowanych, standardów emisyjnych z instalacji, a także systemu kontroli przestrzegania przepisów prawa to narzędzia do zapobiegania i ograniczania przewidywanych negatywnych oddziaływań na środowisko. W sytuacji, gdy brak jest możliwości całkowitego uniknięcia negatywnego oddziaływania przedsięwzięć na środowisko i niebezpieczeństwa

nieodwracalnego zniszczenia różnorodności biologicznej np. przy realizacji inwestycji związanych z ochroną przeciwpowodziową i inwestycji drogowych konieczne będzie zastosowanie działań kompensacyjnych.

6.3. Metody i częstotliwość przeprowadzania analizy realizacji ustaleń Programu

Warunkiem osiągnięcia założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego okresowa weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania Programu.

Analiza i ocena realizacji przedsięwzięć określonych w Programie prowadzona będzie za pomocą monitorowania opierającego się o dane własne, dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), Państwowy Monitoring Środowiska w Rzeszowie, a także o informacje uzyskane od jednostek realizujących przepisy ustawy Prawa ochrony środowiska, w szczególności organów ochrony środowiska oraz administracji zespolonej i niezespolonej.

Monitoring będzie prowadzony w zakresie:

- zmian stanu środowiska;
- stopnia realizacji przyjętych celów ekologicznych;
- ocena wykonania i przyjętych działań;
- zmiany uwarunkowań realizacji Programu.

Obowiązkiem Burmistrza Miasta Łańcuta jest sporządzanie co 2 lata raportu z wykonania Programu, przedstawianego Radzie Gminy. Raport oraz ocena uwarunkowań realizacji Programu stanowiąc będą podstawą do aktualizacji strategii ochrony i poprawy stanu środowiska (przynajmniej raz na 4 lata).

Zamieszczone w Programie propozycje wskaźników monitorowania efektywności realizacji celów ekologicznych pozwolą na ocenę zmian w środowisku jakie nastąpią w wyniku realizacji działań określonych w Programie.

6.4. Aspekty finansowe realizacji Programu

6.4.1. Informacje ogólne na temat źródeł finansowania Programu

Źródła finansowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łańcut na lata 2016-2019 będą zróżnicowane, w zależności od rodzaju i okresu przewidywanego działania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo-ekonomicznych na poziomie lokalnym. **Realizacja programu finansowana będzie ze środków:**

- **publicznych**, w tym:
 - krajowych, pochodzących z budżetu państwa, budżetów samorządu terytorialnego, pozabudżetowych instytucji publicznych,

- zagranicznych, pochodzących, między innymi, z Funduszu Spójności, funduszy strukturalnych, Inicjatywy Wspólnoty, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, instrumentu finansowego na rzecz środowiska LIFE+, fundacji itp.
- **niepublicznych**, pochodzących z dochodów przedsiębiorstw i inwestorów, banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych itp., w ramach których najczęstszymi formami finansowania będą:
 - dotacje (tzw. granty) i subwencje właściwe,
 - zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje, programy pomocowe,
 - fundusze własne inwestorów.

Ważne zadanie w finansowaniu zadań przewidzianych do realizacji w Programie odgrywać będą pożyczki i dotacje z NFOŚiGW oraz WFOŚiGW, fundusze inwestorów, środki z funduszy strukturalnych (krajowych i zagranicznych).

W latach 2014-2020 w województwie podkarpackim podział środków unijnych na działania związane z ochroną środowiska odbywać się będzie zgodnie z:

- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020;
- Programami Operacyjnymi opracowywanymi na poziomie krajowym, z których najważniejszy dla realizacji celów ekologicznych to „Infrastruktura i Środowisko” oraz „Innowacyjny Rozwój” (m.in. dofinansowanie projektów środowiskowych w przedsiębiorstwach związanych m.in. ze zmniejszeniem wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności) i „Wiedza Edukacja Rozwój” (m.in. podnoszenie kwalifikacji administracji i służb odpowiedzialnych za ochronę środowiska oraz szkolenia związane z edukacją ekologiczną);
- programami Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (dotyczy zewnętrznych granic zewnętrznych UE): Program Polska-Słowacja (dofinansowanie ze środków EFR ma przekroczyć 85 ml euro), Program dla Europy Środkowej [ang. akronim CEP], Program Współpracy Międzyregionalnej INTERREG V 2014-2020 , Program Polska-Białoruś-Ukraina;
- POPW - Makroregion Polski Wschodniej, który konstytuują województwa lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie, stanowi zwarty obszar o najniższym poziomie rozwoju gospodarczego w Polsce i jeden z najsłabszych w Unii Europejskiej. Ze względu na specyfikę sytuacji społeczno-gospodarczej, Polska Wschodnia jest obszarem szczególnego zainteresowania polityki regionalnej, wymagającym podejmowania dodatkowych działań, umożliwiających nadrobienie zapóźnień i zdynamizowanie rozwoju, co zostało odnotowane we wszystkich kluczowych krajowych dokumentach strategicznych dot. polityki rozwoju, tj. w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK).

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska głównymi instrumentami finansowo- prawnymi ochrony środowiska są:

- Opłaty za korzystanie ze środowiska (ponoszone za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków lub wód do ziemi, pobór wód, składowanie odpadów),
- Administracyjne kary pieniężne,
- Podatki i inne daniny publiczne.

Innymi instrumentami finansowymi, pozwalającymi na właściwe zarządzanie środowiskiem są między innymi:

- Środki z budżetu państwa,
- Środki własne jednostek samorządowych,
- Pożyczki i dotacje (Fundusz Ochrony środowiska, itp.).

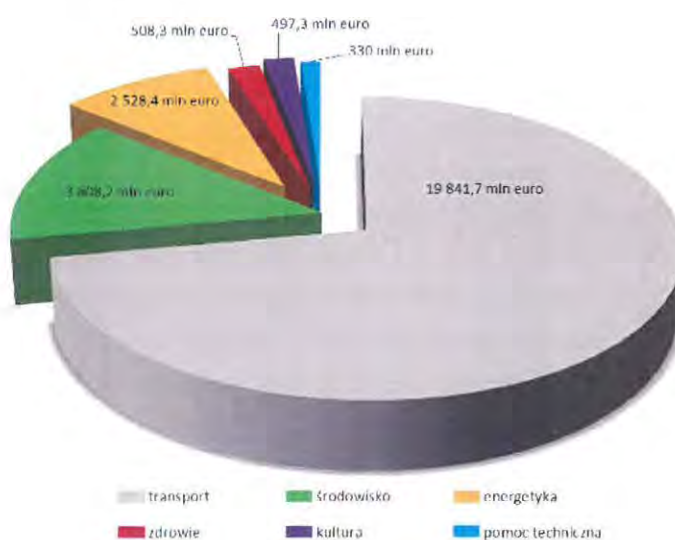
6.4.2. Możliwości finansowania przedsięwzięć przez ważniejsze instrumenty finansowe

6.4.2.1. Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko”

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2023 (POIiŚ 2014-2020) to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczny. Środki unijne z programu przeznaczone zostaną również w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego.

POIiŚ 2014-2020 będzie kontynuował główne kierunki inwestycji określone w jego poprzedniku – POIiŚ 2007-2013. Dotyczą one przede wszystkim rozwoju infrastruktury technicznej kraju w najważniejszych sektorach gospodarki.

Ryc. 40.: POIiŚ – Struktura finansowania

Na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 zostanie przeznaczonych 37,6 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27,9 mln euro, w tym na sektor środowisko przeznaczono 4,8 mld euro. W ramach w/w Programu przewidziano następujące tryby wyboru projektów: indywidualny, systemowy i konkursowy. tzw „duże projekty” (w przypadku środowiska o wartości powyżej 25 mln euro) mogą ubiegać się o dofinansowanie zarówno w trybie indywidualnym jak i konkursowym.

Na liście projektów kluczowych POIiŚ z terenu województw podkarpackiego nie znalazł się żaden ze zgłoszonych projektów sektora środowiskowego. Istnieje możliwość ubiegać się o dofinansowanie projektów w trybie konkursowym.

Na mocy porozumień WFOŚiGW będą pełnić rolę Instytucji Wdrażających dla projektów realizowanych w ramach Osi Priorytetowej I Gospodarka wodno-ściekowa oraz Osi Priorytetowej II Gospodarka Odpadami i Ochrona Powierzchni Ziemi, których wartość nie przekracza 25 mln euro.

6.4.2.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2023, przyjęty Uchwałą Nr 335/8061/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 9 kwietnia 2014 r.

W zakresie ochrony środowiska największe znaczenie będą miały:

Oś priorytetowa 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka. Jej celem jest wzrost poziomu przedsiębiorczości oraz poprawa zewnętrznej konkurencyjności regionu. Na jej realizację przeznaczone zostanie ponad 374 mln euro z EFRR. Głównym beneficjentem tych środków będą przedsiębiorcy realizujący projekty z zakresu prac badawczo- rozwojowych oraz wprowadzający innowacyjne rozwiązania. Ostatecznie wpłynie to na zacieśnienie współpracy pomiędzy sferą B+R i przedsiębiorcami oraz wzrost absorpcji innowacji w gospodarce.

Oś priorytetowa 3 Czysta energia (ponad 253 mln euro) realizuje cel tematyczny 4. **Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach** i jest osią współfinansowaną z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Celem nadrzędnym tej osi jest poprawa efektywności energetycznej oraz zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii.

Oś priorytetowa 4 Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego (ponad 199 mln euro z EFRR) jest osią obejmującą cel tematyczny 5. **Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem** oraz cel tematyczny 6. **Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami.** W osi tej przewidywana jest interwencja związana z ochroną środowiska (w tym środowiska kulturowego) oraz działania związane z adaptacją do zmian klimatu. Działania te przyczynią się do realizacji celu osi, którym jest ochrona środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla zwiększenia atrakcyjności regionu.

Oś priorytetowa 5 Infrastruktura komunikacyjna, na realizację której przeznaczona zostanie największa alokacja w Programie – ponad 398 mln euro, obejmuje swoim zakresem cel tematyczny 7 **Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu**

najważniejszej infrastruktury sieciowej oraz 4 Wsparcie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. Oś 5 koncentruje wsparcie projektów transportowych, wpływających na poprawę jakości oferty systemu transportowego regionu (drogi, koleje, czysty transport miejski, transport multimodalny). Realizacja tego typu inwestycji przyczyni się do poprawy powiązań komunikacyjnych województwa. Lepsze połączenia transportowe, rozwój transportu publicznego oraz multimodalnego wpłyną również na poprawę spójności terytorialnej województwa, jak również wzrost konkurencyjności i ożywienia przedsiębiorczości, wywierając pozytywny wpływ na dostępność rynków pracy, nauki i usług.

6.4.2.3. Środki własne samorządów terytorialnych:

Środki pochodzą z opłat lokalnych, podatków własnych, oraz udziałów w podatkach wpływających do budżetu państwa.

6.4.2.4. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:

- Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wspierają inwestycje ekologiczne z zakresu ochrony powierzchni ziemi, ochrony wód, ochrony przyrody, ochrony powietrza, nadzwyczajnych zagrożeń, monitoringu środowiska i gospodarki wodnej oraz szeregu działań nie inwestycyjnych typu: edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze, ekspertyzy z zakresu ochrony środowiska,
- formy pomocy: pożyczki, dotacje inwestycyjne i nie inwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia, finansowanie kapitałowe,
- dotacje mogą uzyskać jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa, instytucje i urzędy, jednostki organizacyjne ochrony zdrowia, szkoły wyższe i uczelnie, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia), administracja państwowa, osoby fizyczne

6.4.2.5. Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej

Celem programu jest przyspieszenie tempa rozwoju społeczno - gospodarczego Polski Wschodniej (województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego), poprzez „Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej”.

6.4.2.6. Program Life

Zakres możliwych działań: ochrona przyrody i bioróżnorodności, przeciwdziałanie zmianom klimatu, zminimalizowanie wpływu negatywnych skutków wpływu zanieczyszczeń środowiska na zdrowie ludzi, zrównoważone wykorzystanie zasobów, racjonalna gospodarka odpadami.

7. Monitorowanie i wskaźniki

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łańcut jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska. Oznacza to konieczność monitorowania zachodzących zmian poprzez regularną ocenę stopnia jego realizacji w odniesieniu do założonych działań, przyjętych celów, a także ustalania rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem. Monitorowanie zmian pozwoli na ustalenie przyczyn ujawnionych rozbieżności.

Prawidłowa ocena realizacji Programu wymaga przyjęcia uporządkowanego systemu mierników jego efektywności.

Mierniki te dzielą się na trzy zasadnicze grupy:

- mierniki ekonomiczne,
- ekologiczne,
- społeczne (świadomości społecznej).

Mierniki ekonomiczne wynikają z finansowania inwestycji ochrony środowiska przy założeniu, że punktem odniesienia są określone efekty ekologiczne. Należą do nich łączny i jednostkowy koszt uzyskania efektu ekologicznego oraz koszty uzyskania efektu w okresie eksploatacji, a także trwałość efektu w określonym czasie.

Do mierników ekologicznych należą mierniki określające stan środowiska, stopień zmian w nim zachodzących oraz mierniki określające skutki zdrowotne dla populacji.

Miernikami ekologicznymi będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- długość sieci kanalizacyjnej,
- ilość odpadów komunalnych na 1 mieszkańca na rok,
- powierzchnia terenów objętych ochroną prawną,
- powierzchnia terenów zdegradowanych,
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska.

Dla prawidłowej realizacji monitoringu wykonalności celów, priorytetów i zadań Programu Ochrony Środowiska Miasta Łańcuta niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami administracji samorządowej i rządowej, dotycząca stanu komponentów środowiska oraz stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań ponadlokalnych. Przewiduje się wymianę ww. informacji w sposób zorganizowany – w ustalonej formie pisemnej lub elektronicznej (sprawozdawczość okresowa). W tabeli poniżej zaproponowano główne wskaźniki, przyjmując że lista ta nie jest wyczerpująca i winna być sukcesywnie modyfikowana.

Tabela nr 23.: Wskaźniki monitorowania programu – stan wyjściowy

Wskaźnik	Stan wyjściowy
Zużycie wody przez mieszkańca	32,4 m ³ /M/rok
Sieć wodociągowa	80,1 km
Sieć kanalizacyjna	128 km
Emisja zanieczyszczeń	247Mg gazowe; 70 Mg pyłowe
Ilość zebranych odpadów zmieszanych	3849 Mg
Ilość zebranych i odebranych odpadów w sposób selektywny	870Mg

Tabela nr 24.: Wskaźniki monitorowania programu – lista proponowanych wskaźników

Cele strategiczne oraz wskaźniki monitorowania stanu środowiska	Jednostka	Źródło informacji o wskaźniku
	miary	
POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA		
Liczba zmodernizowanych kotłowni	szt.	dane własne, WIOŚ
Wielkość emisji niskiej	%, Mg/rok	dane własne, GUS, WIOŚ
Łączna emisja zanieczyszczeń gazowych	Mg/rok	GUS, WIOŚ
Liczba budynków objętych termomodernizacją	szt.	dane własne
OCHRONA WÓD		
Ilość wykonanej infrastruktury dla ochrony środowiska:	szt.	WIOŚ, GUS
■ liczba oczyszczalni ścieków	km	
■ długość sieci wodociągowej	km	
■ długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej i deszczowej		
Ludność korzystająca z oczyszczalni - ogółem (w ogólnej liczbie ludności)	%	WIOŚ, GUS
Pobór wód podziemnych	dam ³	WIOŚ, GUS
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku	dam ³	WIOŚ, GUS
Ładunki zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach:	kg/rok	Podmiot eksploatujący (badania)
■ bztS	kg/rok	
■ CHZT	kg/rok	
■ Zawiesina ogólna	kg/rok	
■ Azot ogólny	kg/rok	
RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI		
Udział obszarów zielonych w powierzchni miasta	ha, %	dane własne
Podjęte działania ochronne (np. nowe pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerваты, obszary chronionego krajobrazu)	szt.	dane własne
Liczba zorganizowanych spotkań i kampanii informacyjnych, miejscowej społeczności, potencjalnych inwestorów i organizacji ekologicznych	szt.	dane własne
Udział obszarów zielonych poddanych rekultywacji	ha, %	dane własne
HAŁAS		
Liczba uciążliwych źródeł hałasu	szt.	dane własne, WIOŚ
Liczba stref ciszy (jeziora)	szt.	dane własne, RDOŚ
Długość zmodernizowanej infrastruktury drogowej	km	dane własne
OZE		
Udział odnawialnych źródeł energii w produkcji energii	kW, %	dane własne
Liczba nowych instalacji wykorzystujących OZE	szt.	dane własne
WZROST ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ		
Ilość przeprowadzonych działań edukacyjnych	szt.	dane własne
Ilość i długość ekologicznych ścieżek edukacyjnych	szt., km	dane własne
Nakłady na edukację ekologiczną	zł, %	dane własne
Ilość organizacji pozarządowych działających aktywnie na rzecz ochrony środowiska i edukacji ekologicznej	szt.	dane własne

8. Wnioski i analizy oddziaływania na środowisko aktualizacji Programu oraz sposób ich uwzględnienia

Do przeprowadzenia analizy wpływu skutków realizacji programu ochrony środowiska wykorzystane zostały w głównej mierze dane Miasta Łañcuta, dane szacunkowe oraz informacje zawarte w innych dokumentach strategicznych gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych.

Z przeprowadzonej analizy zapisów w projekcie /pod kątem wpływu na środowisko/ ww. dokumentu wynika, że:

- określone w projekcie Programu priorytety i cele ekologiczne oraz działania wpisują się w cele ochrony środowiska, określone na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym;
- przeprowadzona analiza i ocena działań w ramach priorytetów ekologicznych pozwala na stwierdzenie, że ich realizacja spowoduje poprawę bezpieczeństwa ekologicznego i jakości środowiska, a także przyczyni się do zachowania różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego;
- realizacja wyszczególnionych w Programie przedsięwzięć wpłynie na ograniczenie zużycia zasobów środowiskowych, **a zaniechanie realizacji działań określonych w priorytetach ekologicznych prowadzić będzie do pogorszenia stanu środowiska i pogorszenia jakości życia mieszkańców Miasta.**

Program jest dokumentem, który służy poprawie stanu środowiska i jego ochronie. W instrumentach realizacji Programu podkreślono rolę procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, pozwoleń, standardów emisyjnych z instalacji, a także systemu kontroli przestrzegania przepisów prawa w zapobieganiu i ograniczaniu przewidywanych negatywnych oddziaływań na środowisko.

Dla wszystkich przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w projekcie Programu bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie miało charakter lokalny. Uciążliwości dla środowiska mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji inwestycji i będą miały charakter krótkotrwały.

W głównej mierze realizowane przedsięwzięcia będą proekologiczne, naprawa i polepszenie stanu nawierzchni dróg, budowa systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków, przedsięwzięcia związane z wykorzystaniem energii odnawialnej, usprawnienie i uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami. W przypadku innych przedsięwzięć, mogących oddziaływać na środowisko w sposób znaczący realizowanych przez podmioty gospodarcze obowiązywać będzie przewidziana prawem procedura, która wyeliminuje inwestycje generujące zanieczyszczenia w stopniu znaczącym, bądź też takie, które nie stosują najlepszych dostępnych technik i nieekonomicznie wykorzystują zasoby środowiskowe.

Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania w/w przedsięwzięć na środowisko powinno być efektem właściwego wyboru przedsięwzięć (opartego o proekologiczne kryteria). Realizacja Programu będzie korzystnie wpływać na obszar Natura 2000 /„Wisłok Środkowy z Dopływami” - jako potencjalny Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk/.

9. Opinie i konsultacje społeczne

Warunkiem osiągnięcia założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego okresowa weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania Programu. Zarządzanie, realizacja i kontrola Programu na poziomie gminnym, prowadzone będą przez administrację gminną oraz przez inne instytucje (w zakresie i poprzez instrumenty określone ustawami). Analiza i ocena realizacji przedsięwzięć określonych w Programie prowadzona będzie przy pomocy monitoringu opierającego się o dane własne gminy, dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), raporty Państwowego Monitoringu Środowiska (w tym WIOŚ w Rzeszowie), a także o informacje uzyskane od jednostek realizujących przepisy ustawy Prawa ochrony środowiska, w szczególności organów ochrony środowiska oraz administracji zespolonej i niezespolonej.

Monitoring będzie prowadzony w zakresie:

- zmian stanu środowiska, przy czym za rok bazowy należy przyjąć rok 2006 r.
- stopnia realizacji przyjętych celów ekologicznych;
- oceny wykonania i przyjętych działań;
- zmiany uwarunkowań realizacji Programu.

Zamieszczone w Programie propozycje wskaźników monitorowania efektywności realizacji celów ekologicznych pozwolą na ocenę zmian w środowisku jakie nastąpią w wyniku realizacji działań określonych w Programie.

Obowiązkiem Burmistrza jest sporządzanie co 2 lata raportu z wykonania Programu, przedstawianego Radzie Gminy. Raport oraz ocena uwarunkowań realizacji Programu stanowić będą podstawą do aktualizacji strategii ochrony i poprawy stanu środowiska (przynajmniej raz na 4 lata).

Wystąpiono do Zarządu Powiatu Łańcuckiego o opinię do projektu Programu. Uzyskano opinię

W ramach konsultacji społecznych zostały/nie zostały zgłoszone opinie i uwagi.

Spis ilustracji

Ryc. 1.:	POWIĄZANIE PROGRAMU Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	14
Ryc. 2.:	POŁOŻENIE MIASTA ŁAŃCUT W POWIECIE ŁAŃCUCKIM.....	24
Ryc. 3.:	PLAN SYTUACYJNY MIASTA ŁAŃCUTA.....	25
Ryc. 4.:	WYKRES NR 1. LICZBA LUDNOŚCI OGÓŁEM ORAZ LICZBA KOBIEC W LATACH 2010 - 2014 W MIEŚCIE ŁAŃCUT WG GUS.....	26
Ryc. 5.:	STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI MIASTA ŁAŃCUT W LATACH 2012 - 2014	27
Ryc. 6.:	STRUKTURA UŻYTKÓW ROLNYCH W ROKU 2014 GMINY MIEJSKIEJ ŁAŃCUT, (US RZESZÓW).....	28
Ryc. 7.:	STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W MIEŚCIE ŁAŃCUCIE ZAREJESTROWANYCH W SYSTEMIE REGON W ROKU 2014	29
Ryc. 8.:	FESTIWAL MUZYCZNY, W TLE ZAMEK LUBOMIRSKICH I POTOCKICH W ŁAŃCUCIE	30
Ryc. 9.:	PROCENT ZANIECZYSZCZEŃ WYEMITOWANYCH DO ATMOSFERY (BEZ CO ₂) W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM W 2012 ROKU, RAPORT WIOŚ 2012.....	35
Ryc. 10.:	RYSUNEK 4. ROZMIESZCZENIE STACJI MONITORINGU POWIETRZA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO W ROKU 2012, RAPORT WIOŚ 2013	35
Ryc. 11.:	EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ GAZOWYCH (BEZ CO ₂)W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM Z PODZIAŁEM NA POWIATY, RAPORT WIOŚ 2012	36
Ryc. 12.:	EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ PYŁOWYCH W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM Z PODZIAŁEM NA POWIATY, RAPORT WIOŚ 2012	37
Ryc. 13.:	ROCZNA RÓŻA WIATRÓW DLA WYBRANYCH MIAST WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO	38
Ryc. 14.:	PODZIAŁ STREF W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM W 2013 R.....	39
Ryc. 15.:	PRZEWAŻAJĄCE KIERUNKI WIATRÓW NA TERENIE WOJEWÓDZTWA.....	40
Ryc. 16.:	KLASYFIKACJA STREF W ZAKRESIE PYŁU PM _{2.5} ZA ROK 2013- CEL OCHRONA ZDROWIA.....	41
Ryc. 17.:	KLASYFIKACJA STREF W ZAKRESIE STĘŻEŃ DOBOWYCH PYŁU PM ₁₀ ZA ROK 2013 - CEL OCHRONA ZDROWIA	42
Ryc. 18.:	WYKRES KLIMATYCZNY	43
Ryc. 19.:	WYKRES TEMPERATUROWY	44
Ryc. 20.:	TABELA KLIMATU.....	44
Ryc. 21.:	ROZKŁAD PUNKTÓW POMIAROWO-KONTROLNYCH HAŁASU KOMUNIKACYJNEGO W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM W 2011 R.	48
Ryc. 22.:	STANOWISKO POMIAROWE MONITORINGU HAŁASU, ŁAŃCUT UL. KRASZEWSKIEGO.	49
Ryc. 23.:	KLIMAT AKUSTYCZNY (PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2012 – 2015)	51
Ryc. 24.:	WARTOŚCI SKŁADOWEJ ELEKTRYCZNEJ POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM (RAPORT WIOŚ 2014).....	55
Ryc. 25.:	PROCENTOWY UDZIAŁ KLAS JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W PUNKTACH POMIAROWYCH WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO W 2012 ROKU, RAPORT WIOŚ 2012	57
Ryc. 26.:	ROZMIESZCZENIE KLAS JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W PUNKTACH POMIAROWYCH, WIOŚ 2012	58
Ryc. 27.:	ROZMIESZCZENIE UJĘĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO, RAPORT WIOŚ 2012	59
Ryc. 28.:	GZWP 425 NA OBSZARZE ŁAŃCUTA.	60
Ryc. 29.:	OBSZAR JEDNOLITEJ CZĘŚCI WÓD JCWpd 153	61
Ryc. 30.:	ROZMIESZCZENIE WYSTĘPOWANIA EUTROFIZACJI WÓD POWIERZCHNIOWYCH W LATACH 2010 - 2012, RAPORT WIOŚ 2012	63
Ryc. 31.:	ROZMIESZCZENIE WYNIKÓW KLASYFIKACJI STANU I POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO MONITOROWANYCH JCW, RAPORT WIOŚ 2012.....	64
Ryc. 32.:	ROZMIESZCZENIE WYNIKÓW KLASYFIKACJI STANU I POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO MONITOROWANYCH JCW, RAPORT WIOŚ 2012.....	65
Ryc. 33.:	STRUKTURA UŻYTKÓW ROLNYCH W ROKU 2013 GMINY MIEJSKIEJ ŁAŃCUT, US RZESZÓW	73
Ryc. 34.:	SKŁAD MORFOLOGICZNY ODPADÓW NA TERENACH MIEJSKICH.....	74

Ryc. 35.:	MAPA USYTUOWANIA KOMPLEKSÓW LEŚNYCH NA TERENIE MIASTA ŁAŃCUT	81
Ryc. 36.:	OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE POWIATU ŁAŃCUCKIEGO – OBSZAR NATURA 2000 NAD HUSOWEM	86
Ryc. 37.:	MAPA OSUWISK I OBSZARÓW PREDYSPONOWANYCH DO WYSTĘPOWANIA RUCHÓW MASOWYCH WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO, PROJEKT SYSTEM OSŁONY PRZECIWOSUWISKOWEJ SOPO	90
Ryc. 38.:	MAPA PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO ZLEWNI MIKOŚKI,	92
Ryc. 39.:	OBSZARY WYSTĘPOWANIA WÓD GEOTERMALNYCH NA TERENIE POWIATU ŁAŃCUCKIEGO	97
Ryc. 40.:	POIŚ – STRUKTURA FINANSOWANIA	117

Spis tabel

TABELA NR 1.:	POWIERZCHNIA, LICZBA LUDNOŚCI ORAZ GĘSTOŚĆ ZAŁUDNIENIA W ŁAŃCUCIE NA TLE POZOSTAŁYCH GMIN POWIATU ŁAŃCUCKIEGO W 2014 ROKU	25
TABELA NR 2.:	PRZYRÓST NATURALNY, SALDO MIGRACJI ORAZ PRZYRÓST RZECZYWISTY LUDNOŚCI W MIEŚCIE ŁAŃCUCIE NA TLE PORÓWNYWANYCH JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH W LATACH 2004 I 2014.....	27
TABELA NR 3.:	STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE MIASTA ŁAŃCUTA NA TLE POWIATU ŁAŃCUCKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO.....	29
TABELA NR 4.:	WODOCIĄGI I KANALIZACJA W ROKU 2014 W MIEŚCIE ŁAŃCUT NA TLE POWIATU ŁAŃCUCKIEGO, US RZESZÓW	31
TABELA NR 5.:	CHARAKTERYSTYKA INFRASTRUKTURY OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW	31
TABELA NR 6.:	KLASY STREF POZIOMÓW ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	41
TABELA NR 7.:	WARTOŚCI OGÓLNE OKREŚLAJĄCE POZIOM HAŁASU	46
TABELA NR 8.:	HAŁAS KOMUNIKACYJNY W ŁAŃCUCIE W 2011 R. – RÓWNOWAŻNY POZIOM DŹWIĘKU.....	49
TABELA NR 9.:	HAŁAS KOMUNIKACYJNY W ŁAŃCUCIE W 2011 R. – DŁUGOOKRESOWY ŚREDNI POZIOM DŹWIĘKU	50
TABELA NR 10.:	CHARAKTERYSTYKA ODCINKÓW POMIAROWYCH.....	50
TABELA NR 11.:	ZESTAWIENIE DRÓG POWIATU ŁAŃCUCKIEGO	52
TABELA NR 12.:	POWIERZCHNIA OBSZARÓW POWIATU EKSPONOWANYCH NA HAŁAS (PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2012 – 2015).....	52
TABELA NR 13.:	JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH NA TERENIE MIASTA ŁAŃCUTA	65
TABELA NR 14.:	PRZEPUSTOWOŚĆ I UDZIAŁ WÓD PRZYPADKOWYCH NA TERENIE MIASTA ŁAŃCUT W LATACH 2011-2013 NA PODSTAWIE SPRAWOZDAŃ OS-5.....	68
TABELA NR 15.:	ILOŚĆ ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH W TYS. M ³ DOPLYWAJĄCYCH Z POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA OCZYSZCZALNIĘ W WOLI DAŁSZEJ NA PODSTAWIE SPRAWOZDAŃ OS-5 W LATACH 2011-2013.....	69
TABELA NR 16.:	PRODUKCJA I STRATY WODY NA TERENIE MIASTA ŁAŃCUT W LATACH 2011-2013 NA PODSTAWIE SPRAWOZDAŃ M-06.....	70
TABELA NR 17.:	SZACUNKOWA ILOŚĆ POSZCZEGÓLNYCH FRAKCJI WYTWARZANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH W 2012.	75
TABELA NR 18.:	POMNIKI PRZYRODY NA TERENIE MIASTA ŁAŃCUTA:	82
TABELA NR 19.:	GRUNTY POKRYTE LASAMI – M. ŁAŃCUT	88
TABELA NR 20.:	ZESTAWIENIE ZADAŃ WŁASNYCH.....	107
TABELA NR 21.:	PLAN ZADAŃ INWESTYCYJNYCH W RAMACH PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	108
TABELA NR 22.:	ZADANIA KOORDYNOWANE.....	109
TABELA NR 23.:	WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU – STAN WYJŚCIOWY.....	121
TABELA NR 24.:	WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU – LISTA PROPONOWANYCH WSKAŹNIKÓW	121

Załącznik Nr 2
do Zarządzenia Nr 42/2016
Burmistrza Miasta Łańcuta
z dnia 12 lutego 2016 r.

UZASADNIENIE

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza się odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska.

Jest to obowiązek wynikający z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska / Dz.U. z 2013 r. poz. 1232 ze zm. /. W tej sytuacji, zadaniem Gminy Miasta Łańcuta jest sporządzenie i przyjęcie uchwałą Rady Miasta Łańcuta Gminnego Programu Ochrony Środowiska dla miasta Łańcuta. Pierwszy taki Plan został przyjęty do realizacji uchwałą Nr XXVIII/167/2005 Rady Miejskiej w Łańcutie w dniu 29 kwietnia 2005 r.

Obecny projekt Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łańcut na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 składa się z 9 części, w ramach których dokonano oceny aktualnego stanu środowiska, określono cele Programu, zadania i ich finansowanie, opisano system realizacji Programu, sposób monitorowania i wskaźniki, a także wnioski i analizy oddziaływania na środowisko aktualizacji Programu oraz sposób ich uwzględniania.

Celem nadrzędnym Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Łańcut na lata 2016-2019 jest: Miasto Łańcut wspierające zrównoważony rozwój regionu poprzez działania poprawiające stan środowiska miejskiego i promujące ochronę środowiska naturalnego w oparciu o walory przyrodnicze środowiska miejskiego i posiadane zasoby.

BURMISTRZ

Stanisław Gwizdak

ZASTĘPCA BURMISTRZA

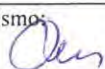
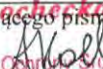
Joanna Kupar

RADCA PRAWNY

Aneta Piazur

Pismo przygotowała: Elzbieta Surmacz-inspektor
Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami

tel. +48 17 249 04 08
e.mail: srodowisko@um-lancut.pl

Data sporządzenia pisma: 2016-02-09	Podpis sporządzającego pismo: 	Podpis akceptującego pismo: Kierownik Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami
-------------------------------------	--	--

